

1937-01-12.

Höllviken Stn - Ljungen - Ammerännan - Skanör - Hamnen - Revlarna, nordudden - Skanör. Iakttaga arter, viktigare:

Snöspurv en stor flock > 60 vid Ammerännan
Ängspiplärka ett par st. Ljungen
Gulnäbbad hämpling en stor flock > 40 Skanör
Rödvingetrast en ensam på stranden i tången
Ormvråk 1 på Ljungen
Blåhök 1 juv norr om Skanör
Tornfalk 2 Ljungen
Spurvhök 1 Höllviken
Sädgås 5 på Ljungen, 4 till kom flygande, Dessutom 11 på stor höjd, flög mot söder ut över havet
Sångsvan my. allmän både S och N
Knölsvan " " " S " N
Gräsand allmän
alfågel 1 ♂ ad Flommen, tydligen oljad?
ejder: ett par st., en ♂ juv i övergångsdräkt

småskrak allmän, 10 Flommen + 4 ++

Storskrak 6 + 2

Vigg stor flock Ammerännan

Knipor dårsammastädes

Andra änder:

Fiskmås

Havstrut

Gråtrut

Häger 1 Höllviken

Kustpipare 1 Höllviken, flög över

Kärrensäppa: 4 Ammerännan

1 Reveln

32 - 35 längre ut på Reveln

Kärrensäpporna voro ljusa, svartbenta, långnäbbade.

Talgöxe

Pjodd

Pilfink

Storlom 2 Skanörs hamn, fiskade.

Kommentarer:

Jag var ensam, reste tåg till Höllvikens station, gick sedan en lång runda enligt ovan. Observera att jag vid denna tid trodde att Ammerännan var namnet på den bästa biten av Ljungens södra strand; jag visste inte att namnet gäller hela det relativt låga och sumpiga stråket i nord-sydlig riktning, som "mynnar" på angiven plats på Ljungens sydkust.- Från Skanörs hamn gick jag norrut längs stranden, långt ut till det område jag brukat kalla "Skanörs revlar", där vattnet är ytterst grunt och sanden är, eller kan vara, blottlagd i växlande omfattning alltefter vind och vattenstånd. Ordet "Nordudden" visar att jag gick så långt norrut man kunde komma med stövlar.

Återresan företogs med tåg från Skanör.

Det syns ju tydligt att anteckningarna är ofullständiga! Orden "Andra änder" med kolon efteråt, ~~utan vidare~~ utan vidare uppgifter visar hur jag slarvat! (men)

Icke desto mindre är en del uppgifter av intresse, t ex om rovfågellivet på Ljungen och om vinterobservationer av två vadare, som på den tiden knappast ansågs förekomma i Sverige i januari. Uttrycket "my. allmän både i S och N" om båda svanarna innebär att de sågs i stort antal både vid Ljungens sydkust och uppe i Höllviken och/eller utanför ~~utanför~~ Skanörs revlar. På dessa revlar brukar man däremot inte se svan; vattnet är alldeles för grunt för dem.

Uppgiften om två storlommor i Skanörs hamn verkar underlig. Lommar brukar aldrig uppträda på det sättet. Men eftersom jag måste sett dem på nära håll tror jag inte på felbestämning; snarare kan man misstänka att de varit oljeskadade och därför uppträtt så nära land. Beklagligt att inga närmare kommentarer gjordes i protokollet. GRck 1986-08-08.

1937-01-17.

Krankesjön med Noréhn 17/1 1937. Motorcykel. Frostigt, och kallt som fan, men fullkomligt snöfritt. Stark ostlig blåst. Mulet.

Vi stannade till vid Knutstorps gård pr S Sandby, där vi träffade lantbrukare E. Svensson och hans hustru. Trevligt folk. De hade en tam stork, som vi beundrade och fotograferade. Den var utomordentligt tam. Den var kläckt på Revingeby 8 1936, hade kommit till Knutstorp d. 20/9 men sedan stannat där hela tiden. Den bodde i hönshuset och var mycket god vän med hönsen. När man kastade en liten gädda till den, fångade den fisken mycket behändigt i luften, lade den sedan på golvet och hackade den och slängde den hit och dit. Liksom för att döda den? Härvid fastnade en hel del halm på gäddan, men det sköljde storken själv av i en spann med vatten. Sedan svalde den gäddan, dock ej utan besvär. Fisken var väl 15-20 cm. Ett halmstrå satt kvar i mungipan, det plockade den bort. Om man kittlade storken under näbbet, så blev den mycket belåten och reste på halsen. Den hade fått en ring om vardera benet. Och när vi skulle avläsa numren - de voro 7786 och 7621 - så kunde en man utan vidare lyfta upp storken och den andra avläsa ringarna utan att den blev det minsta skräm.

Storken var ej ömtålig för källden. Den promenerade på gårdsplanen trots källden men helst ville den dock vistas inomhus. Ofta gick den in i boningshuset. Ett par dagar tidigare hade den t.o.m. varit uppe och flugit. I höstas hade den en gång flugit emot telefontrådarna vid gården och tydligen blivit lindrigt skadad, ty den hade ej ätit på 8 dagar därefter. Något som helst men av skadan hade den dock icke fått. Den åt fisk, köttavfall, svålar osv.

Sedan vi ett par timmars tid pratat med värdfolket, druckit kaffe och V.O. osv osv, körde vi vid 12-tiden vidare till Krankesjön och for ner till Almen. Vattenståndet var mycket högt. På större delen av sjön var fast is, men vid norra stranden var dock ett stort öppet fält. Här låg 1000-tals sothöns. I sjön fanns vidare knipor, viggas och gräsänder. På långt håll i öster syntes en stor gåsflock, dock ej > 70 - 80 stycken, flyga.

En ormyrak kom här över mossen. F.ö. kungsfågelflock, entita, blåmes, talgoxe samt nötskrika. - I sjöns västligaste del, vid mossen, var också en vak, här låg sothöns + 2 gamla och en ung knölsvan.

Vi for till norra stranden också och besåg de väldiga sothönsflockarna. Här låg också en relativt stor brunandflock på > 30, samt ännu större viggflockar + något hundratal gräsänder. Knipor ej så många. En ung havsörn kom på låg höjd ut över sjön och försatte sothönsflockarna i panik. Örnen fortsatte emellertid utan att stanna.

Vi for via Harlösa ner till ängarna; vid Bergströms stannade vi och beskådade fågellivet. På översvämningarna fast is, men Vombsjön var här fullkomligt öppen. Där gick vita gäss, vägen och stranden överisad, strömfåran öppen men delvis med issörja. Sothöns sprang som höns överallt. Cirka 70 sångsvanar låg här, möjligen fler på längre håll; dessutom fanns här gräsandmassor, rätt många bläsänder, över 200 viggas, ett par hägrar samt ett 30-tal salskrakar. Orädda, ovilliga att lyfta i blåsten. Slutligen storskrakar, dock ej så många.

Kräkor och kajor allmänna. En havsörn till kom vaggande i motvinden mot furet. Ståtlig syn. Ett par mindre gåsflockar fällde på isen vid en vak, lyfte sedan åter. Inalles 25 stycken.

Kommentarer: Nils Noréhn följde sedan länge den skånska storkstammens utveckling med stort intresse, ett jobb som jag tror han övertagit från gamle Waldemar Bülow. Dessutom var Noréhn särskilt glad för att ta kontakt med lantbrukare och annat folk när han var ute på fågelexkursioner. Han sökte upp dem i deras bostäder, talade länge och utförligt om allehanda ting och gick så småningom in på ämnet fågel. Detta resulterade förstås ofta i gemensam kaffedrickning, gärna med "avec". Självt har jag undvikit sådana kontakter eller tagit dem bara när det varit nödvändigt, t ex i vissa naturvårdsfrågor. Därmed ej sagt att jag ogillar kaffe med tillbehör, men jag ogillar långa inomhus-samtal på sådana dagar som ägnas åt exkursioner. GRck 1986-08-09.

1937-01-24.

En vecka senare, 24/1, var Arne Klementsson, Nystrand och jag åter vid Kranke- och Vombsjön. Det var kallt, alldeles klart och soligt men stark till mycket stark ostlig vind. Ingen snö, men praktiskt taget allt vatten var tillfruset. Blott Klingvallsån samt ett stort dike parallellt därmed var öppna. Varpå berodde det att detta dike var öppet och utan is vid kanten!? Kävlingeån var hårdfrusen, inte en fågel fanns i den. Vombsjön och Krankesjön helt tillfrusna.

Artlista:

Kråka allmän

Råka massvis; vid Sandby på morgonen 1000-tal, flög mot Flyinge.

Var det Flyingekolonins råkor?

Kaja var ej sällsynt; ett par flockar på några tiotal syntes.

Skata allmän

Nötskrika Silvåkraskogen

Gråsiska 4 ytterligt orädda på Vombs ängar vid vägen Södergården - Silvåkra kvarn.

Gråsparv

Pilfink } vardera en flock Södergård. Intill gården i en granhäck en ren pilfinkflock på 15-20 st., vid ladugården en ren pjöddflock.

Gulspurv allmän Vombs by.

Snösparv flock på 40 Stora ladan
Ängspioplärka en flock på 20 nära
föregående på isen bland Juncustuvorna, dessutom en flock på 7 vid Kr.S.

Talgöxe

Blåmes

Kungsfågel

furet

Snöskata en flock Kr.S.

Koltrast 1 ♀ Furet

Havsörn massor, se nedan

Ormvråk minst 3. En skrämde upp ur en talldunge vid Vombs Norregård, flög i fin belysning över hela översvämningarna, var ljus på undersidan av vingarna
Fjällvråk 1 på ängarna mitt ute mellan Vombs by och Silvåkra kvarn.

Sparvhök 1 ♀ Almen

Pilgrimsfalk Vombs ängar en jagande ♀

Rapphöns: 2 vid Klingvallsån, nära sista bron över denna

Häger 2 vid det ej frusna diket

Gräsand syntes flyga mycket ofta. De stora flockarna voro dock alldeles försvunna, blott småflockar flögo omkring eller sutto på Vombsjöns is. Flockarna voro på 10-30 st. Dessutom låg i det öppna diket 15 st. Inalles torde ett eller annat hundratal ha funnits i trakten.

Sädgås syntes då och då, dock blott i helt små flockar. En gång 12, sedan 15 på ängarna, sedan 5, 3 osv. Inalles torde vi ej sett mer än 30-50 individ.

Sångsvan 6 (varav) 4 juv och 2 ad syntes flyga på långt håll.

När vi stod vid Kr.S., flög de långt borta över ån mot väster. Inget öppet vatten.

Knölsvan 1 ex, 3-åring?, se nedan under havsörnen.

Alla sothöns, skrakar och dykänder borta!

↓ Havsörn: när vi på morgonen kom ner till ån nära Fiskar Bergströms, var allting alldeles tillfruset: Kävlingeån, Klingvallsån osv. Blott ett enstaka dike på ängarna var öppet. 2 havsörnar juv kom flygande från Furet tillsammans och slog ner vid åfåran. Här satt de länge tillsammans. Efter en stund försvann den ene, och den andra lyfte också och flög mot Norregården. Helt lågt kom den i motsolen över isarna, svart och jättelik såg den ut. När den var nära markvägens krök några 100 m innanför stora ladan, skrämde den plötsligt upp en knölsvan, säkerligen en tvåårig fågel. Denna hade tydligen legat på isen, ty här fanns inte en kvadratcentimeter öppet vatten. Vi hade ej observerat svanen förut, men då vi följde örnen flykt i kikare, såg vi plötsligt svanen (alldeles under örnen flytta), vilken blott höll sig på 1-2 m höjd över isen. Det var stark ostlig blåst. Örnen gungade vidare mot SO utan att bry sig om svanen, men denna greps vid sitt hastiga uppflog av vinden och kom med sjungande vingslag alldeles förbi oss i västlig riktning. Det var imponerande att se den svarta, mäktiga havsörnen och den lyftande, vita svanen alldeles inpå varandra i luften.

1937-01-24 forts.

↓
Sedan dröjde det innan vi fick se örnen igen. Det var först när vi kom ner till Kr. SO. och gick ute på isen mot väster, som en gammal havsörn dök upp över skogen långt borta vid Almen. Att den var gammal kunde jag se när den vid ett par tillfällen seglade runt i vida ringar, varvid stjärten lyste vit.

U
Fågeln kom i motvinden i maklig flykt emot oss. Slutligen var den helt nära och försvann över Silvåkra by i öster, tydligen på väg mot Vombs Fure. Vi stod och betraktade den länge; då och då undersökte vi också skogsbrynet längre mot väster för att se om ej någon ytterligare örn dök upp här. Och mycket riktigt, redan innan den första gamla hade försvunnit, steg ännu en havsörn upp över talltopparna någon kilometer västerut. Sakta gungande mot vinden kom den allt närmare och närmare. Strax efteråt steg till vår glädje en andra örn upp över skogen. Inom ytterligare några minuter hade en tredje, en fjärde och en femte flugit efter. Vår glädje förbyttes i häpnad. Samtidigt som den gamle havsörnen försvann i öster, svävade i väster över skogstopparna fem väldiga örnar på spända vingar. De gjorde i regel inga hastiga rörelser, kommo blott långsamt allt närmare. Vid ett par tillfällen hände det att de gjorde rätt hastiga branta stigningar mot vinden. Hela tiden höllo de sig helt nära varandra, än flögo de nästan i rad med blott några tiotal meters inbördes avstånd, än seglade någon runt och kom litet längre åt sidan, och än flögo de m.e.l.m. i bredd, varvid deras platser "i fronten" naturligtvis ändrades, då än den ene, än den andre tog några tunga vingslag eller seglade ett stycke åt sidan.

U
Allt närmare och närmare kom denna sällsamma fågelflock. Långsamt gick det i den hårda motvinden; endast då och då såg man några långsamma vingslag, annars utövade de tydligen en regelrätt segelflygning, blott sällan vridande en aning på en vinge för att hålla rakt upp emot vinden. Däremot hände det flera gånger att de på stela vingar seglade en eller ett par stora rundor för att sedan återtaga kursen mot öster eller ostsydost.

I tur och ordning passerade de förbi oss. De voro ingalunda särskilt skygga, ett par av dem kommo rakt över våra huvuden, blott 20 - 30 meter över trädtopparna.

En av de fem var en äldre fågel, med ljus stjärt och ljusare teckningar, de andra voro unga.

Så småningom kom vi fram till almen och lade oss i lä av skogen med utsikt mot väster. Då sågs långt borta över Krankemossen, i väster, ännu en havsörn segla omkring; och när vi sneddat över sjön och såg tillbaka mot Almen, lekte två havsörnar över skogen där. I branta stigningar och snabba fall och vingglidningar foro de efter varandra.

Kommentarer:

1. I originalanteckningarna finns, på ett ställe i artlistan, följande anteckning: "jag åkte motorcykel ut, försov mig till tåget". Tydligen anslöt jag mig till kollegerna i Harlösa eller kanske vid "Fiskar Bergströms" på Vombsjöns västsida. Själv har jag intet minne av förseningen och motorcykelfärden.
2. Så mycket tydligare minnen har jag från resten av dagen, särskilt naturligtvis av havsörnarna över Silvåkraskogen. Det var verkligen en mäktig upplevelse. I originalanteckningarna finns en teckning av örnarna över skogen, men den är dålig och mycket primitiv och återges ej här.
3. Idag skulle jag bedöma alla "de fem" örnarna som ungfåglar eller åtminstone icke utfärgade; det tycker jag framgår av texten.
4. Det är också tydligt, att antalet sedda havsörnar varit minst sex.
5. OBS att åldersangivelsen på dagens enda knölsvan är olika i artlistan och i den senare texten. Jag hade vid denna tid ingen klar uppfattning om vid vilken ålder knölsvanarna blir rent vita (eller nästan rent vita). Antagligen var den sedda fågeln inte rent vit.

GRck 1986-08-09.

1937-01-27.

(5)

Krankesjö - området

Onsdagen därpå, = 27 jan., var jag ute. Montén, Melander och Engdahl var med, jag reste motorcykel tillbaka redan kl. 11.

Havsörn 3 Dungen vid Harlösa - Lövdunge II

Sånglärka 7 i flock

Hämling vanlig! stor flock > 40

Grönfink 2 i hämlingfloeken

Snöskata en flock Norregård.

F.ö. ingenting. Allt fruset. Barvinter. Kallt. Trevligt.

Kommentarer: Jag beklagar att protokollet är så extremt kortfattat, ty fullständiga artlistor, helst naturligtvis med närmare uppgifter, ger mycket mer av värde. Detta gäller ej minst under extrema väderlekslägen. - Uppgiften om hämlingarna är av intresse. Flockar av denna storlek under midvintern har antagligen inte setts i Skåne på ett par decennier.

De två dungarna med lövträd på Vombs ängar kallade jag redan tidigt för "Lövdunge I" och "Lövdunge II". Tyvärr har jag nu glömt hur jag numrerade dem! Men det kanske kan avklaras genom noggrant studium av anteckningarna. GRck 1986-08-09.

Odaterad anteckning, men gjord i första veckan av februari 1937:

Från 31/1 ha 2 bofink hållit till vid UB-dammen. Dessutom några ♂♂.

Kommentar: UB-dammen ligger precis invid UB, som är Universitetsbiblioteket. Zoologiska Institutionen, Helgonavägen 3, ligger också alldeles nära. Enligt handböckerna, som inte var särskilt talrika på 30-talet, övervintrade bofinkhannar regelbundet, om ock i måttligt antal, i Sverige, honor däremot bara sällsynt och oregelbundet. Jag tror att detta stämmer, eller stämde, bra med de faktiska förhållandena. GRck 1986-08-09.

1937-02-07.

Arlöv

Skrattmåsar mycket vanlig
Fiskmåsar allmän
Gråtrut allmän
Havstrut några
Salskrak minst 6
Knipa allmän
Gräsand massvis
Sångsvan 200 + 100
Kärrensäppa 1

Sånglärka allmän, sjöng
ängspiplärka några
Stare en flock, > 80
Gulnäsbad hämpling 16 i flock,
flocken ytterst orädd
Snöspary en stor flock
Snöskata en flock på Arlövs
strandängar utanför nya vägen.

Kommentarer: rik fågelfauna som vanligt, men inga överraskningar.
Snösparven förekommer numera i mycket mindre antal som vintergäst
i Skåne. GRck 1986-08-09.

1937-02-14.

14/2 var jag med professor Hadding, professorskan H. och Ulla
ute vid Krankesjön, Vombsjön och Sjöbo. Vi for först till almen.
En havsörn på stor höjd. En duvhök ♀ sågs flera gånger. En dubbel-
trast? Några rådjur mycket vackert. ~~Snöskata~~ Krankesjön hade fått
en liten, fågeltom vak. Medan vi stod vid Almen, kom 3 vita sång-
svanar flygande från V och fälldes i vaken. För övrigt tjock is.

Iakttagna:

duvhök 1 ♀
havsörn 2 ♀
ormvråk 1
dubbeltrast 1 i Silvåkraskogen,
dock osäker. Ej snöskata.
häger 1
sångsvan Krankesjön 3, men
allmän i Kävlingeån bort
mot Gårdstunga
Gräsand därstädes.

I Krankesjöns vak fanns ej
sothöns.

På hemväg sågs vid Hunneberga
en stenfalk ♂. Kom susande helt
nära bilen.

Vi gick dels utefter Krankesjöns
sydsida, dels över Vombsjöns is,
men något märkligt syntes ej.
Drack choklad i Sjöbo.
Mycket skön dag.

Kommentarer: exkursionen gjordes bl.a. eftersom professor Hadding
hade uttryckt en förhoppning att få se Örn. Det blev en halv fram-
gång, eftersom vi såg en vid Krankesjön på stor höjd; och dagens
andra exemplar sågs över Vombs Fure på mycket långt håll. Det är
härovan angivet att vi såg 2 havsörnar på turen. Platsen för dagens
andra ex. är däremot inte angivet i originalanteckningarna, men jag
minns det ändå. Dessutom minns jag att åtminstone detta ex var allt-
för långt borta för att vara njutbart för en icke-ornitolog.

Observera stenfalken! Vinteriakttagelser av denna art var någor-
lunda regelbundna på 30-talet och kanske på 40-talet (??), men numera
ses arten mycket sällan på vintern. Det skulle vara intressant att
jämföra senare års höstsiffror ~~med~~ med mina uppgifter från åren
1942-45 i Falsterbo.

Ett särskilt intresse har jag för obsen av dubbeltrast, som jag
uttryckligen, och redan från början, betecknade som osäker. Vinter-
iakttagelser av denna art hade jag knappast alls tidigare. Och det
skulle dröja decennier, eller ännu längre, innan jag fick riktigt
bergsäkra observationer från Skåne. Jag var tydligen klar över att
dagens obs inte gällde snöskata. Faktiskt bedömer jag bestämningen
till dubbeltrast som nästan säkert riktig. Men bergsäker är den
inte; det kan ju t.ex. ha varit någon ännu rarare art. GRck 1986-08-09.

1937-02-21.

Den 21/2 var jag med Hylmö ute vid Krankesjön 11,45 - 16,00.
Gick Revingehed - Fönesjön - Krankesjön - Ån - Vombsjön.

Fönesjön:

19 sångsvanar
1 fjällvråk
1 ormråk

Krankesjön:

knipa stora flockar, > 60

vigg stora flockar

sångsvan 2

storskrak 3

sothöns 40

ytterligare ormråkar,

den var vanlig idag

hägrar

gräsänder fanns ej alls i

Krankesjön men var f.ö. allmän

Några småflockar gäss, till-

sammans kanske 100 - 125.

I ån:

salskrak 5, troligen flera

knölsvan 1 ad

sångsvan 25

Vombsjön helt frusen.

För övrigt:

Råka

kaja

skata

kråka mycket allmän

lärka allmän

gårdsmyg ett par stycken

kungsfågel vid Bergströms

gulsparv

grönfink

Relativt fågelfattig dag. Havsörn syntes ej trots att vi hela tiden såg efter den.

Kommentarer:

1. Hylmö var en trevlig prick. Vi träffades någorlunda ofta på 30-talet men sedan dess har jag knappt sett honom. Jag tror han var genetiker, och han fick en bra befattning på AB Findus i Bjuv, men detta var längesedan, och mycket kan ha hänt sedan dess.
2. Dagboken är kortfattad, och det finns inte fullständiga uppgifter om vår vandringsväg. Eftersom utbytet delvis angivits med artnamn och antal inom parentes efter olika ortnamn - en metod som jag vill undvika vid renskrivningen - har jag redigerat om uppställningen, men med lätt hand.
3. Utbytet föga märkligt, det anges ju också som relativt fattigt; men observera uppgiften om ormråk. Kanske en del exemplar återkommer från vinterkvarteren redan i februari? GRck 1986-08-09.

1937-02-26, fredag.

Fredagen 26/2 reste jag motorcykel till Bökeberg och gick över Fjällfotasjöns is. Den bar nästan överallt. Det var härligt. Kallt, och rätt mycket snö. Ställde cykeln vid Fjällfotasjöns SV hörn. Gick över sjön, såg 5 ormråkar tillsammans i väster över skogen. Sedan var jag ute på den härliga Orön med gamla ekar och bokar, och 2 rådjur. En blåhök juv, en tornfalk (och) en fjällvråk kom också tillsynes. I öster stod jag på de höga backarna ett litet stycke norr och nordväst om Börringekloster, då jag fick se en kungsörn, jagad av en ljus ormråk, i norr. Härligt! - Andra fåglar mycket litet, bofink och gulsparv och mesar, koltrast allmän. Rovfågel utmärkt.

Kommentarer: knapphändigt protokoll igen. Observera hur sällan kungsörn sågs dessa år, jämfört med havsörnen! GRck 1986-08-09.

1936-03-02, tisdag.

Tisdag 2/3 gick jag på morgonen i Botan. Såg en flock på c:a 15 bergfinkar, vilken fågelart jag ej sett sedan november.

1936-03-07, söndag.

Söndag 7/3 var jag med Nils Hård af Segerstad nere på Fjällfotasjön. Härligt väder, strålände sol, mycket djup snö, bländvitt. Härlig natur vid Fjällfotasjön, östra hälften.

Väg: Bkbg hpl - Fjfsj SV-hörna - upp till kullen med björkarna. På Fj-sjöns is mot Ö, i land där jag kom sist. Ner till vägen - gick Börringekloster - Börringe, där vi fikade - tillbaka (via) Börringekloster - ner genom skogarna mellan Lyngbyvägen och Fjällfotasjön, ut på sjön. Härlig trakt, över sjön och upp till mossen. Massor av rådjursspår, rävspår osv. Hägern kom här. Genom skogen fram till hplatsen. Träffade Einfeldt här.

Iaktt.:

> 50 rådjur
hare
kanin

viktigare fåglar:

bofink
talgoxe
entita
blåmes

bergfink: > 50 vid Börringekloster tillsammans med pjodd och gulspurv på en stor gödselhög.

stare: 2 i Börringe stations-samhälle på ett fågelbord.

spillkråka 1

ormyråk allmän

snöskata några få, 3 - 4

sånglärka: en mycket stor flock sträckte mot söder över Fjällfotasjön på e.m. kl. 15,45.

Rätt högt.

häger: 1 fint över mossen vid Fjfsj.NO sida.

Kommentarer:

1. Nils Hård af Segerstad var jurist, om jag minns rätt. Han hade ett visst naturintresse. Vi träffades inte ofta, och ~~han~~ säkert är att jag inte ansträngde mig för att öka antalet träffar, ty han var en tråkig typ och på ett egendomligt ~~sätt~~ sätt efterhängsen.
 2. Vi åkte tåg till och från exkursionsområdet. Förkortningar här-
ovan: Bkbg hpl = Bökebergsslätts hållplats.
Fjfsj = Fjällfotasjön.
 3. fågelutbytet ser fattigt ut och var väl så också. Men artlistan kan ju inte vara fullständig.
 4. Antalet sedda rådjur är mycket högt. Detta var ofta fallet på 30-talet, och det förvånade mig inte, ty redan sommaren 1930, när jag "läste för prästen" i Börringe, och de närmast följande åren såg jag ofta flockar på 25-30 rådjur i dessa marker. Maximi-siffran låg över 50, sedda samtidigt, väl att märka. Trots talrika exkursioner i samma trakter alltsedan dess har jag veterligen aldrig sett sådana ansamlingar på de sista 40 åren. Naturligtvis är flera förklaringar tänkbara, inte enbart minskat bestånd utan också ändrade vanor hos rådjuren, m m. Men den rätta förklaringen vet jag inte. Enkel jaktstatistik, om den är sanningsenlig, borde i varje fall kunna visa hur populationen utvecklats.
- GRck 1986-08-09.

1937-03-08.

Den 8/3 såg jag åter bergfinkar i Botan. Många! Den har kommit nu efter att ej ha varit allmän här förut i vinter. Arne Kl. sade i höstas, att den var allmän i Skärseröd.

Möjligen har den nu vid denna sena vinterperiod givit sig vidare söderut efter att förut ej ha strukit längre mot söder än till norra Skåne; eller ock - troligare - strök den över rätt hastigt i höstas och kommer tillbaka nu.

Kommentarer: Arne Klementssons gård Skärseröd ligger nära Hästveda.- Mina spekulationer om bergfinkens övervintring röjer inte mycken kunskap. Men ännu idag, efter femtio år, står jag undrande inför bergfinkens vintervanor. Den måste ju vara en mycket individrik art. Den kan som bekant uppträda i gigantiska flockar exempelvis i skånska bokskogar, när bokollonen är rikliga. Och sådana massuppträdanden är kända även från utlandet. Men de förekommer inte årligen. Var tillbringar huvudmassan av exempelvis Nordeuropas bergfinkar vintern? Är arten m i m cyklisk i sitt uppträdande? Hur beter sig ostliga populationer? Jag har inte gjort noggranna litteratur-studier, men mig förefaller det som om bergfinkens flyttningsekologi inte alls är väl klarlagd. GRck 1986-08-10.

1937-03-09.

Den 9/3 var jag vid Sjölunda. Åter is på Sundet långt ut. Ren vinter, frost och kallt och snötäckt.

Kråka	} voro alla synner- ligen allmänna
Gräsand	
Sånglärka	
Snöspurv	
Skrattmå	
Gråtrut	
Fiskmå	
Råka några	
Kaja några	
Snöskata 1	

Stare	6
Rörhöna	2
Ångspiplärka	1
Bergfink	några
<u>Gravand</u>	9 i flock bästa utbytet.

Vipa fanns ej.

Kommentarer: Jag anser det nu verkligt anmärkningsvärt att ovanstående sju arter buntades samman under beteckningen "synnerligen allmänna", detta sagt i full vetskap om att denna beteckning är föga preciserad och inte behöver innebära ens approximativt samma individantal för de olika arterna. - På 30-talet visste jag inte att gravanden regelbundet återkommer mycket tidigt på våren. GRck 1986-08-10.

1937-03-10.

Den 10/3 träffade jag Sigge och Larsén på Håkans. Båda omtalade hur allmän bergfinken blivit. Massvis i Malmö. - Sigge talade om att han just sett en väldig flock sidensvans i Botan. Jag gick dit kl. 14,30; då hade det blivit snöstorm med fin, yrande snö. Blott 5 sidensvansar såg jag, dessutom hörde jag locklätet ett par ggr. - Det bör påpekas att det nu är full vinter. Ovanligt strängt klimat och mycket snö. De sista dagarna ha varit härliga solskensdagar, men kallt, även om solen värmer rätt bra mitt på dagen. Nätterna - 11° vid Geol. Inst. Jag har hört att det skulle varit -16° på Bulltofta och -27° vid Immeln. Idag är det mulet och ganska stark, vinande blåst.

Kommentarer: Sigge = Sigge Berggren. Larsén = Ossian Larsén. Håkans är = Håkansson's konditori på Klostergatan, ett gammalt känt och traditionsrikt ställe, som fanns kvar till omkring 1970 skulle jag tro, även om dess storhetstid tog slut redan på 50-talet. GRck 1986-08-10.

1937-03-12.

12/3 såg jag tillsammans med Arne Bergengren och Albert Eklundh en flock sidensvansar, 12-15 ex, vid U.B.

Kommentarer: Albert Eklundh var Carins pappa. Han var ombudsman i Skånska Hypoteksföreningen. Det var en av de finaste och trevligaste människor jag känt, behaglig till sitt sätt, vänlig, full av kunskap på många områden, både om människor och djur och natur. Han var författare till flera böcker, där han skildrade originella människor, särskilt från sitt älskade Småland, och därtill kom naturstycken och - ej minst - jaktminnen. Han var ivrig jägare och samtidigt en högt kultiverad människa. Ingen särskilt vanlig kombination. GRck 86-08410.

1937-03-14.

14/3 reste jag ut med Dahl och hans hund till Harlösa kl. 11. På tåget fick vi sällskap med Carin Eklundh och hennes fästman Fritz af Petersens. Dahl och jag fikade i Harlösa, de andra gick en större runda över ängarna. Vi träffades nere vid "Silvåkrahörnet", alltså S.O.-hörnet, och gjorde sällskap upp till Revingehed, där vi fikade.

Dahl och jag gick Harlösa - bron - Klingvallsån uppför, diverse långa och tidsödande krokar vid lövdungarna - ner till bron över Klingvallsån på vägen mellan Silvåkra och Södergården - Silvåkra kvarn - byn - S.O. hörnet - utefter stranden - nordsidan, där Krankesjöns enda vak fanns, se nedan - Fönesjön - heden - Kaféet.

Dagen var i Lund på morgonen dimmig, men när vi kom ut till Harlösa hade dimman lättat. Det var visserligen fortfarande mullet, och över höjderna norr om Kävlingeån låg dimman fortfarande länge kvar. Harlösa kyrka, t.ex., var osynlig. I söder var Romeleåsen klar, och vid vissa tider, t.ex. ett slag vid 14-tiden, var molntäcket ganska lätt.

Det var flera värmegrader. På Vombs ängar, på fält och i diken och åar flöt vattnet fram. Alla vattendrag rann över bräddarna, och det var riktigt spännande att följa Klingvallsån uppåt. Flera gånger måste man gå igenom riktigt strida, djupa strömmar, som erinrade om lapplandsjokkar om våren. Isen låg mestadels kvar på översvämningarna, men den var grå och pipig och bar i regel ej. Allt flöt av vatten. Överhuvudtaget var dagen mycket lik den 8/3 förra året, såväl beträffande temperatur och molnighet som beträffande snösmältningsstadium. Även inom fågelvärlden fanns påfallande likheter.

Följande arter iakttogos:

Kråka mycket allmän
Råka " "
Kaja
Skata
Stare fanns här och där,
dock ej i större antal
Bofink
Gulspurv
Sånglärka mycket allmän
Ängspiplärka 1
Blåmes
Talgoxe
Koltrast
Snöskata
Ormyråk
Fiällvråk
Havsörn
Fasan
Rapphöns 2 vid Silvåkra by

Ljungpipare 1 på samma sätt som 8/3 -36!
Vipa några stycken från tåget ut, men
20 - blott 1 ex + en liten flock på Vombs
ängar. Ej i större antal.
Sothöns my. talrik i Krankesjöns enda vak.
Häger några få
Storskrak översvämningarna och Krankesjön, rätt mycket
Salskrak översvämningarna Harlösa mot
Revingehed, minst 11 st
Brunand liten flock i Krankesjöns vak,
10 - 12 st.
Vigg rätt talrik
Knipa " "
Gräsanden började bli fantastiskt allmän, fanns överallt.
Knölsvan 2 ad översvämningarna
30 Sångsvan allmän i ån, säkert > 100.
Flög utefter ån. Ej i Krankesjöns vak.

FORTS

11

1937-03-14 forts.

Sädgås var ännu blott kommen i mycket litet antal. 12 - 15 ex fanns på ängarna, dessutom sågs kanske någon helt liten flock på ~~ängarna~~ 3 - 5 ex., det var allt.

(32) Fiskmå: några ad under dagens lopp på översvämningarna.
Inga duvor!

Kommentarer: ordalydelsen om salskrak är i originalet rätt dunkel. Ordet Harlösa är understruket, och innebörden är säkerligen, att de minst 11 exemplaren låg på översvämningarna nedanför Harlösa, alltså nära bron över ån vid Kvinnevad. Sannolikt rörde de sig, d v s flög, emot Revingehed, alltså medströms.

Väderleken hade uppenbart ändrat sig drastiskt sedan 10 mars. "S.O.-hörnet" är naturligtvis, som vanligt, lika med Krankesjöns sydöstra "hörn" eller vik, närmast Silvåkra by. GRck 1986-08-10.

1937-03-20, lördag.

Lördagen 20/3 (Marie BB) blev det långtur i bil med Gunnar Nordqvist, Inga Lisa Nilsson och Gerhard Regnell. Väg: Lund - Dalby - Härkeberga - Bläntarp - Skoghult Bellinga - Krageholm - Sövestad - Ystad - Sandskogen - Valleberga - Kåseberga - delvis på nya vägen till Löderup - Sandhammarens fyr - nya vägen Kylsgården - Skillinge - Simrishamn - Tomelilla - Sjöbo - Lund.

Mulet, blåst, delvis duggregn, men mycket trevlig färd. Vid Björnstorp stannade vi för att se på ett gammalt rå, som stod i en bethög alldeles vid vägen.

På slätten var det trevligt idag med massor av vatten.

2 Havsörn Krageholmssjön 1 juv en lång stund, likaså 1 juv på Ellestasjöns is med byte.

Kåseberga: rätt mycket alfågel samt Oidemia-arterna.

Kommentarer: detta är tyvärr allt jag har av anteckningar om denna långa och fina tur. Det är ~~tyvärr~~ beklagligt, ty min erfarenhet av Österlen var vid denna tid mycket ringa. Och Gunnar Nordqvist, som kände hela södra halvan av Skåne (och mer därtill) mycket väl, förde nästan aldrig dagbok över vad han såg. Några undantag finns, exempelvis från Nymö mosse nära Trolle Ljungby etc., och vidare när han vistades med P.O. Swanberg eller andra vänner uppe i Lappland för fågelstudier.

Oidemia-arterna är som bekant svärta och sjöorre (fast de stundom fått bära andra släktnamn och av somliga förs till olika slakten). GRck 1986-08-10.

1937-03-21, söndag.

Revingeby - Krankemossen - Almen - Sydstranden - Sydosthörnet - Silvåkra kvarn - Ödegården - Över Klingvallsån - Översvämningarnas kant - Lövdunge II - Norregård - Stora Ladan - Hjälmarsö - Harlösa. Söndagen d. 21/3 kl. 11,40 - 16,40. Jag gick ensam ner till Lunds Ö men fick där sällskap med Hård af Segerstad och hans dam, Maia Petersen. Senare på dagen även Dahl, Lord, Estrid Svensson, Ehnbohm, Brattström.

Fenomenal fågelrikedom! Krankesjön till hälften öppen, översvämningarna nästan helt isfria, Vombsjön helt frusen.

1	Kråka ytterst allmän	32	Vigg ytterst allmän, 100-tal.
2	Råka ytterst allmän	33	Knipa " " 100-tal.
3	Kaja allmän	34	Gräsand i fenomenala mängder:
4	Skata		Krankesjön c:a 500, översväm.
5	Stare stora flockar ängarna,		lågt räknat 4-5000. Fullkom-
	Harlösa och Revingehed		ligt svart av dem på vattnet
6	Bofink allmän, mest ♂♂	35	Kricka: en flock på 35 st.
7	Gråpjodd		översvämningarna
8	Pilfink	36	Bläsand > 100
9	Sävsparv 1 ♂ Norregård	37	Stjärtand väldig flock översväm.
10	Sånglärka mycket allmän		> 50 kom alldeles inpå!
11	Trädslärka 16 i flock "vändbanan"	38	Knölsvan jämnt 10 ad i Kr.V.
12	Ängspiålrka flera flockar	39	Sångsvan: större antal än jag
13	Blåmes allmän		någonsin sett här förut. I
14	talgoxe "		Krankesjön > 30, i silvåkra-
15	Koltrast rätt många		kärret 105 st.!! på översv.
16	Taltrast en flock på c:a 7 Kr SO		> 40 samt i ån vid Revingeby,
17	Gärdsmyg 3 st under dagen		Revingehed och Skatteberga
18	Pilgrimsfalk 1 ♀ ad "vändbanan"		> 100 iakttaga endast från
19	Tornfalk 1 ängarna vid Lövdunge		tåget.
	II	40	Sädgås > 600 ängarna, syntes
20	Ormvråk 2 + 3 över Kr. Seglade		flyga nästan hela dagen
	och flög mot NO. Begynnande	41	Bläsgås 1 ad vid Stora ladan
	sträck		i en liten flock sädgäss.
21	Havsörn 1 juv över ängarna,	42	Skrattmåsar på översv. vid Kling-
	praktfullt, skrämde upp alla		vallsån ytterst allmän,
	gässen		flera 100-tal i motsats mot
22	Sparvhök 1 över Kr.		förra söndagen.
23	Skogsduva ej mindre än 19 st	43	Fiskmåsar rätt många
	Kvarnen	44	Gråtrut flera st. Kr.
24	Fasan Revingeby	45	Havstrut 2 ad Revingeby.
-	Större strandpipare hördes locka		Härtill vad Dahl med sällskap hade
	sitt typiska "plyit" vid Silv-		sett. De voro flera timmar i Furet:
	åkra kvarn men jag vågar dock	46	nötskrika
	ej taga den med, ty det kan ha	47	gulsparv
	varit en stare som härjade.	48	Snöskata
25	Vipa mycket allmän. Jätteflock	49	kungsfågel
	på > 200 Revingehed.	50	Spillkråka
26	Storspov 4 på ängarna! lockade	51	Gröngöling
	och spelade	52	Större hackspett
27	Sothöna i massor Kr.	53	Ringduva
28	Häger flera st.		Dessutom 54 tjäder en död i
29	Storskrak allmän Kr. + översväm-		Furet (??)
	ningarna > 50 inalles		Dessutom hade de sett
30	Salskrak total oligt allmän, nytt		(9) sävsparv i en flock på 40 st.
	rekord för Kr. > 80, mest i Kr.		vid Vombsjön
	V. inemot mossen, även Kr.S.O.		(21) Havsörnen: en my. gammal fågel
	+ översväm. i tiotal på båda		(31) Brunand en jätteflock i
	ställena + en liten vak i Vombsj.		Fönesjön
31	Brunand en flock Kr.V.		(39) sångsvanen fanns även i
			Fönesjön
			(41) bläsgäss 3 st.

Kommentarer till denna dag:

1. Lord var Dahls hund. Estrid Svensson var humanist. Möjligen var hon redan vid denna tid Dahls fästmö; i varje fall blev hon så småningom Dahls första fru. Ehnbohm var entomolog och Brattström marinbiolog, båda tillhörde stamtruppen på Zootis sedan flera år.
2. "Vändbanan" var en viss plats på den lilla vägen från Stensoffa ner till Almen. Vägen gick mest i skog eller skogsbyn, men på en kortare sträcka gränsade den till öppen, torr mark med fin och kort sandvegetation. Här var ett ungefär ringformat område, kanske 20-30 m i diameter och med en tydlig insänkning i mitten. Hit kunde man komma med bil. Gunnar Nordqvist brukade vända sin bil här med en elegant sväng. Därav namnet "vändbanan". - Detta öppna område blev redan tidigt, troligen omkring 1945-50, planterat med gran. Nu växer där hög och tät och risig granskog med ett virrvarr av döda svarta kvistar, grönt endast uppe i topparna. All ursprunglig vegetation är för längesedan borta.
3. OBS orsaken till att större strandpiparen lämnades onummerad!!
4. Förekomsten av storspov understruken. Det indikerar att det var min första observation för året.
5. OBS de höga siffrorna för salskrake denna säsong! Dessutom många andra höga siffror. Att en flock stjärtänder på drygt 50 ex bedömdes som "våldig" är kanske inte så konstigt. Högre siffror än så blev det mycket sällan i Krankesjö-området.
6. Jag brukar inte ta upp andrahandsuppgifter om inte särskilda skäl finns. Och jag brukar nästan aldrig numrera dem i löpande följd med mina egna observationer. Men denna dag är ett undantag, eftersom jag vill återge protokollet oförändrat.
7. Parenteser runt de fem numren 9, 21, 31, 39 och 41 sist i protokollet finnas i originalet. Siffrorna hänvisar, som synes, till motsvarande nummer tidigare i listan men gäller observationer som inte gjorts av mig.
8. Arterna 46-54 är alltså sådana som inte setts av mig. Frågetecknen inom parentes vid tjädern finnas i originalet. Dahl var ju jägare, säkerligen med betydande erfarenhet av tjäder, och jag kan inte motbevisa hans uppgift, men den är så märklig att den kräver särskilt stark dokumentation. Och sådan föreligger inte. Frågetecknen visar att tvivel fanns från början. De övriga arterna, (serien 46-53 alltså), är otvivelaktigt rätt bestämda. Iakttagelsen av en flock på 40 sävsparvar är anmärkningsvärd men ingalunda orimlig. GRck 1986-08-12.

1937-03-24.

24/3 körde Gunnar ut med Ulla, Gerhard, Rytterberg och mig. Vi for via S Sandby - Ekeberga - Revinge - Harlösa - Vombsjön - Vombs ängar och hem via Veberöd. I Kävlingeån vid Ekeberga låg mycket sångsvan och 2 knölsvanor, där ♂ var mycket karsk och orädd. Vidare massor av gräsand och vigg samt rätt mycket stor-skrak, knipa och bläsand. Dessutom storspovar, ett par rödbenor, som även spelade, starar, ängsbiplärkor, ett par stjärtänder, massor av vipor etc etc. - Vid Vombsjön, som ännu var tillfrusen, iaktogs en ståtlig pilgrimsfalk, som länge flög omkring över en död gräsand, som låg på isen och som väl falken hade slagit. På Vombs ängar fanns mycket gäss, därav en rätt stor flock bläsgäss, minst 10.

Kommentarer: alla deltagare redan presenterade. - Hela Kävlingeån från Vombsjön till Örtofta (och troligen ännu längre) var vid denna tid en utmärkt rastplats för vattenfågel: änder, gäss, svanar, vadare. Även häckplats för många arter i goda bestånd. Allt detta förstördes vid åns reglering, som snart skulle börja. Det ärendet satte djupa spår, eller kanske rättare djupa sår, hos mig och några andra. GRck 1986-08-12.

(14)

1937-03-25.

For hem till Stockholm på morgonen. Var hemma till 2 april på morgonen, då jag for (tillbaka) till Lund. I Stockholm var jag ute på Riksmuseet och träffade Lloyd Lundström, Gyldenstolpe, Ulf Bergström m.fl. Ulf Bergström trevlig karl!

Kommentarer: Lloyd Lundström är redan presenterad. Han hade alltså redan nu börjat arbeta på Naturhistoriska Riksmuseet, där han sedan kom att verka som konservator, så småningom förste konservator, på Vertebratavdelningen ända till sin pensionering.

Gyldenstolpe, Nils, var högaristokrat och engagerad vid hovet, men han var också fil doktor på en avhandling om Ostafrikas fåglar: Zoological results of the Swedish Expedition to Central Africa 1921. Vertebrata I. Birds. (Kungl. Svenska Vetenskapsakademiens Handlingar, Tredje Serien, Band 1, N:o 3. Stockholm 1924). Och han var anställd på Riksmuseets Vertebratavdelning; jag har glömt vad befattningen kallades, men den svarade mot befattningen som intendent. Gyldenstolpe var i själva verket en skicklig och produktiv forskare på fågelsystematik, mycket väl hemmastadd både på afrikanska och sydamerikanska fåglar och naturligtvis även på svenska, fast de inte erbjuder lika många taxonomiska problem som fåglarna i de flesta exotiska länder. En sak till måste framhållas: Gyldenstolpe var en stor gentleman, alltid taktfull och hänsynsfull i sitt uppträdande, och han kunde lämpligen fungerat som läromästare för de unga naturvetare i Stockholm, som ofta yttrade sig förklenande om honom. Han omnämndes ofta som "greven" eller "hovnarren". Och greve var han, men narr var han minst av allt. Kort sagt, han var i allt en motsats till sin ~~omnämndes ofta som "greven" eller "hovnarren"~~ chef Hjalmar Rendahl, denne sällsynt lågsinta, hatfulla och osympatiska person, som Vertebratavdelningen, till sin egen och landets olycka, hade till chef vid denna tid.

Mycket längre fram i tiden kom jag att efterträda Gyldenstolpe som intendent vid Riksmuseets Vertebratavdelning. Men det är en annan historia.

Ulf Bergström var också anställd på Vertebratavdelningen. Han var naturvetare av facket och mycket kunnig, speciellt på svenska fåglar och däggdjur, men han hade aldrig tagit akademisk examen och hade därför en mycket underordnad befattning, något som ändrades först på ~~1930-~~ 60-talet. - Jag tror att Ulf och jag hade råkats redan ~~1932 eller 1933~~ omkring år 1932 eller -33. Vi kom nästan alltid väl överens, men Ulf var inte lättillgänglig. Och han hade många egenskaper, som man aldrig skulle trott i början av bekantskapen; bland annat var han mycket intresserad av ockulta ting, parapsykologi etc. Han var kvar på Riksmuseet till sin pensionering, vilket innebär att han och jag var samtida där åren 1959-65.

1937-04-04, söndag.

Den 4/4, söndag, gjorde jag en lång och trevlig motorcykeltur med Montén bakpå. Cykeln gick utmärkt hela dagen. Bromsarna är visserligen rätt slitna, men jag tog inga risker, även om det gick rätt bra undan (på) vissa sträckor.

Vi åmnade oss till Östra Skåne. För därför kl 8,12 från Lund via Dalby - Veberöd - Hasslemölla, vred upp till Vomb, undersökte Heljesjön, Vombsjön och översvämningarna. Vombsjön nu helt öppen! Vi for sedan Hjälmared - Övedskloster, där vi mötte Gunnar Nordqvist, som skulle till Skarhult. Vi stannade ej, vinkade bara i full fart till varandra. Vi fortsatte till Sjöbo, där vi fikade. Sedan kl. 9,55 Sjöbo Ora - Anklam - Pälсадalen - Tågra - Sövdeborgs stn - Assmåså - vände och for Sägsmölla - Eriksdal - Röddinge - Ramsås - Tryde - Fågeltöfta - Kronovall - S:t Olof - Karakås. Här stannade vi och gick upp på Stenshuvud norrifrån, vandrade sedan utefter stranden osv, varefter vi for till Kivik och åt ordentligt. Klockan var 13,30 när vi startade och for till Havängen vid Verkeåns utlopp. Här gick vi länge utefter stranden, varefter vi vid tiden omkr. 16,30 fortsatte via Ravlunda - Brösarp - Bertilstorp - Andrarums alunbruk. Vi körde ner till Kristinehof och tittade på slottet men fortsatte sedan och satte högsta fart via Vallarum - Fränninge - Vollsjö, där vi saktade farten och for - Araskoga - Tulesbo - Öved - Harlösa, där vi voro ganska frusna och därför drack kaffe på Grand Café. Klockan 18,40 fortsatte vi och for via Revinge - S. Sandby - till Lund, dit vi kom kl. 18,59.

Vi såg denna dag ej så särskilt många arter, men det var desto bättre saker som uppenbarade sig. Montén fick 4 nya arter.

Inom området från Heljesjön - Vombsjön - Öved iaktogs:

Storskrak c:a 20 i Heljesjön. Kanske knappt 20.

Salskrak 4 ♂♂ ad och 4 andra i Heljesjön

Vigg

Knipa

Sothöna

} allmänna

Skäggdopping allmän också

Sädgås ej över 50 här

Gräsand stora flockar översvämningarna

Fiskmåsar flera

Skrattmåsar my. talrik

Vipa allmän

Storspov allmän

Enkelbeckasin 2 Öved

Ormvråk 2

snöskata några Öved.

Vi gjorde dock inget uppehåll här utom helt kort vid Heljesjön, fortsatte (amnars) direkt till Sjöbo.

Pälсадalen erbjöd intet ornitologiskt. Däremot fanns som vanligt en del gäss vid Tågra, dock ej heller här mer än c:a 40-50 st.

Snogeholmssjön hyste vigg, sothöna och ett skäggdoppingpar.

Karakås och Stenshuvud samt sedan Kivik blev emellertid så mycket bättre. Det började uppe på Stenshuvud topp. Här höll talgoxar till, dessutom några kråkor samt en dubbeltrast, som lyfte från marken och slog till i en ekbuske, där den länge satt orädd och ~~var~~ lockade sin fina, rullande ton. Vidare låg litet alfågel i havet. Trutar och fiskmåsar sträckte över då och då, och när vi vandrade genom snären upp mot Karakås, syntes några skrattmåsar och en kentsk tärna komma på låg höjd över oss mot öster. Det var ju något av en sensation! Vi var rätt länge på Stenshuvud och nere vid havet. Det var ostlig vind och mäktiga bränningar. Uppifrån toppen var det ståtligt, särskilt mot söder, där bränningarna gingo som ett brett vitt bälte utefter kusten. Dagen mulen, disig, men mycket läckra dagrar.

FORTS

1937-04-04 forts.

(16)

Vi såg på Kiviks Äsperöd, som en gång innehafts av Fallén, Lunda-entomologen, varefter vi på de sista bensindropparna for till Kivik, där vi åt en kotlett på Hamnpensionatet. Efter maten gick vi ut och tittade. Montén sade sig se en rödstjärt i trädgården mitt emot hamnpensionatet. Det var rätt, men det var en svart rödstjärt ♂. Den iaktogs länge och var mycket orädd. Ideligen flög den från staketstolparna ned på sanden, där den plockade något ätbart för att strax återvända till utkiksposten. Stjärten darrade hela tiden på rödstjärtvis. Dessutom fanns här 2 stycken stenskvättor i trädgården mitt emot hamnpensionatet.

Vi tankade här, for förbi marknadsplatsen och gjorde sedan uppehåll vid plurren norr om Vitaby kyrka: en tornfalk, en brunand-drake, några gräsänder, sothöns, ett knip-par samt en stor tät vipflock. (Därefter till) Havängen, där vi stannade länge. Här fanns dock ej så mycket fågel:

skrattmåsar
fiskmåsar
gråtrutar
en gammal havstrut
litet alfågel

3 trädlärkor
ängsbiplärkor
en tornfalk till
2 döda kråkor
en död sillgrissla
råkor i mängd

På stranden låg en stor mängd intressanta stenar. Ett block med brecciastruktur tog vi med var sin lagom stuff av, sedan vi slagit itu den mot en stor sten.

Dessutom låg här på stranden ett stort torvstycke, rätt fast och segt i konsistensen och starkt svallat, avrundat. Vi bröt itu det och fann rätt mycket subfossil i det, snäckrester och ett vackert bevarat Salix-blad. Vi tog ett stycke med oss för att pollenanalysera. Stycket måste ha flutit i land på något sätt.

Vi fortsatte sedan mot Kristinehof över Brösarp och den trevliga vägen förbi Bertilstorp och Alunbruket. Vi stannade (vid Alunbruket) en stund och gick och tittade rätt grundligt. När vi tittat på Kristinehof och just svängt in på Vollsjövägen, kom en havsörn, juv, svävande över skogen och fram över slottsparken. Ovanligt sent!

Vid starten från Harlösa såg vi en gammal blåhök ♂ flyga från samhället ned mot ån, över fälten i skymningen.

Kommentarer: Erik Montén är redan presenterad. Vi umgicks mycket på 30-talet och kom väl överens, trots mycket olika läggning. -

Det syns ju tydligt, att turen gav föga tillfälle till grundliga studier. Men likaväl var den avgjort lyckad; jag hade ännu bara ringa erfarenhet av östra Skåne. Inte heller kände jag till att kentska tärnan brukar anlända redan i slutet av mars eller något senare. - Iakttagelsen av den svarta rödstjärten var alldeles utmärkt, grundlig och långvarig. Det var en mycket svart gammal hanne.

Den medtagna stuffen blev nog aldrig undersökt. Och detsamma gäller tyvärr för torvstycket. Vid denna tid visste jag nog inte att torv och stubbar från dränkta skogar finns på havsbotten utanför östra Skåne, men ordvalet tyder på att jag begrep att stycket fraktats från annan ort till fyndplatsen. Och för så skört gods kan det ju inte ha varit fråga om lång transport, än mindre om transport över fast mark.

GRck 1986-09-20.

S L U T

1937-04-05.

Nästa dag, 5/4, reste Löwis, Seth Nilsson och jag till Sjölunda. Vi var där 15,45 - 17,45. Vattenstånd tämligen lågt. Väder gott. Vi såg

Kråka allmän
Kaja "
Skata
Stare mycket talrik
Bofink
Sånglärka allmän
Ängspiplärka allmän
Sädesärta 3
Större strandpipare allmän:
dels en större flock, dels
några tillsammans med kärr-
snäppor
Vipa allmän
Storspov: dels en mindre flock
närmare Malmö, dels två floc-
kar (på) resp. 175 och c:a 40
vid Alnarps strandmark. Ståt-
ligt!
Rödbena inalles ett tiotal
Kärrsnäppa: åtskilliga, men
inga större flockar

17
Sothöns allmän, flockvis i grund-
vattnet
Häger: 2 (ex) kom utifrån havet,
syntes redan på my. Långt avstånd.
Småskrak några få.
Gräsand ett par hundra
Kricka ej fullt lika allmän
Stjärtand 6 st., 3 par
Bläsand 4
Sångsvan 7, därav 2 ad
Knölsvan inalles c:a 30
Gravand mycket talrik, över 100
Skrattmåsar ytterst allmän
Fiskmåsar " "
Gråtrut mycket allmän
Havstrut några

OBS: a) Inga dykänder!
b) obs att ej så många arter
vadare funnos.
c) Årets första fågelbo: på
Arlövs strandängar ett bo
av vipa med 3 ägg.

Kommentarer: Löwis, d v s Yngve Löwegren, är redan presenterad. Seth Nilsson var geolog, rätt trevlig att samtala med, men ganska charmlös. Vi umgicks mycket detta år och även 1938-39 fram till krigets början. Till "gänget" hörde också Gunnar Nordqvist, Gerhard Regnell, Ulla Hadding och Inga-Lisa Nilsson; hon var biträde på Geologen. Hon ändrade senare sitt förnamn till Ingrid och gifte sig med Seth Nilsson, varefter båda antog namnet Steneström. Ett av skälen varför jag inte gillade Seth Nilsson oreserverat var detta: han var en av de relativt få lundaturvetare jag känt, som var negativt inställd till naturskydd. (på 30-talet användes detta ord. Termer som miljövard, miljöskydd m m tillkom först mycket senare). GRck 1986-09-20.

1937-04-07.

Det blev kvällstur med Tutte Nordqvist och Carin och Lennart Ek-lundh till Vombs översvämningar, Vombsjön, Vombs ängar och Fönesjön. På översvämningarna väldiga andflockar, däribland gräsand några hundra, bläsand över 100, kricka några ex, stjärtand ett par vackra småflockar, och skedand ett par. Knipa ännu rätt många, vigg likaså, storskrak 1 ♂ och 1 ♀. Ej salskrak. Blåhök 1 juv vid Södergårds-kärret.

På ängarna smärre flockar gäss, endast fabalis. Även 16 tranor, praktfullt. Man kunde se skillnad i stjärten på ungfåglar och gamla. Tranorna dansade och slog med vingarna, skrek och djävlandes. För övrigt ingenting.

Sångsvan låg ej kvar i översvämningarna.

I Vombsjön var skäggdoppingen mycket allmän. Storskrak vid Hjälmared 1 ♂ och 1 ♀. Knipan var allmän ännu. Många gamla hanar!

Vid Fönesjön på kvällen rördrom, sädesärta, gråhake, sävsparv, sothöna, blåhök ♂♀, rall, rörhöna, beckasin osv.

Över Fönesjön kom på kvällen en gammal knölsvan flygande mot VNV. Knölsvanens vington är mycket starkare än sångsvanens, det är ett gott skiljemärke, vilket jag f.ö. flera gånger förut hört.

FORTS

1937-04-07 forts.

Sångsvanen har knappt något vingsus, åtminstone ej starkare än hos en gräsand, men knölsvanens (vingsus), även från en enda individ, hörs på flera hundra meters avstånd.

Kommentarer:

Lennart Eklundh var yngre bror till Carin. Lennart var en särdeles trevlig och duktig pojke. Men hans liv blev kort. När han några år senare studerade på Ultuna, blev han obotligt sjuk, och år 1945 gick han bort.

1937-04-08.

Kl 10 - 13,45 motorcykel med Ehnbohm Lund - S. Sandby - Almen. Gick här utefter Krankesjöns sydstrand. Sedan (via) Harlösa - Stora ladan. Långt uppehåll. Sedan hem via Veberöd. Körde sakta utom Dalby - Lund. Arter:

Kråka	Sothöns massvis Kr.	Bläsand nästan lika all-
Råka	Häger 2 Kr. V.	män som gräsanden på
Skata	Storskrak 1 ♂ och	översvämningarna
Nötskrika	3 ♀ Kr.	Stjärtand: praktfull
Stare allmän	Salskrak 1 ♂ 2 ♀♀	flock på översväm.,
Grönsiska en flock	Kr. sydsida nedan-	över 30 ex.
vid Almen	för Silvåkra slott	Kricka en liten flock
Bofink	(Ejder utgjorde, jäm-	(vid) Hjälmared
Sävsparv sjöng Almen	te övr. änd.,	Knölsvan 2 + 7 ad Kr.
Sånglärka	dagens stora behåll-	De 2 lågo för sig, de
Ångspiplärka allmän,	ning. En praktfull	7 lyfte och flög bort
tydl. sträck	guding låg i över-	men tycktes falla i
Sädesärta några	svämn., lyfte sent	ån norr om Krankesjön.
Talgöxe sågs. Mesar	och flög i all sin	Sångsvan syntes ej,
eftersöktes ej alls	prakt ett stycke	men jämför nedan!
Blåhök 1 ♀ Almen	m. de övr. änderna	Skrattmåss my. allmän
Tornfalk 2 st strax	Brunand Krankesjön	Kr. och översväm.
S om Vombs by	och Hjälmared	Fiskmåss några på över-
Skogsduva: 30 st flög	Vigg allmän Kr.	svämningarna
mot N (vid) Almen	Knipa också allmän	Skäggdopping mycket
Storspov	Skedand minst 4 par	allmän (i) Vombsjön.
Vipa	(på) översväm.	
Enkelbeckasin	Gräsand väl 300 (på)	
	översväm.	

När vi kom hem, var klockan 13,45. Jag drack kaffe på geologen som vanligt. Gunnar, Inga, Rytterberg, Adde, Chefen, Hede m.fl. deltog, också som vanligt. Hede uttryckte en önskan att resa ut, och Gunnar var också pigg på det. Följden var, att vi kl. 15 startade: Gunnar, Hede, Adde, Rytterberg och jag. Vi for till Romeleklint. Här var härligt och soligt, men diset var så pass starkt, att man ej kunde se så särskilt långt, blott en eller annan mil.

Vi for sedan tillbaka via Björnstorp. En ljus ormvråk här. (Fortsatte) - Veberöd till Silvåkrakärret. Här låg c:a 85 sångsvanar, ovanligt nära vägen, orädda och trevliga. Då och då lyfte någon och flög ett stycke men slog åter ner. Dessutom fanns här ett dussin gäss.

Krankesjöns SO hörn undersöktes också, det gav emellertid ingenting märkligt. Vigg var vanlig, likaså sothöna och brunand.

Vi voro i Lund redan kl. 17,00 igen.

Kommentarer:

OBS hur märkligt det ansågs vara att se ejder rastande i Skånes inland! OBS också att anteckningarna från förmiddagsexkursionen måste gjorts först på kvällen; annars är det ju oförklarligt att jag omnämnde sångsvanen redan i artlistan från förmiddagen, fast arten inte sågs då. - Rikedomerna på andfågel onekligen anmärkningsvärd: 12 arter på f.m., ytterligare 2 på e.m.

FORTS

1937-04-08 forts.

(19)

Kommentarer forts: Omnämnda personer till stor del redan tidigare presenterade. Gunnar Nordqvist, Ingsa = Inga Lisa Nilsson, Adde = jubeloriginalet P. Adolf Herrlin, Chefen = Assar Hadding, Hede = biträddande läraren i geologi J. Ernhold Hede. - Tveksamt om jag omnämnt Rytterberg förut. Erik Rytterberg var göteborgare, hade gått kurser på Zootis och förmodligen även Botan, och gick nu på Geologen (åtminstone tror jag han gick kurserna där detta år). Han var ofta med oss andra. Han såg mycket bra ut, men han var föga underhållande, och hans kunskaper i de ämnen han studerade var osedvanligt klena. Han försvann tämligen snart från Lund och [REDACTED] från vår horisont. Men tämligen snart efteråt, under kriget eller kanske kort därefter, omkom han vid en olycka, och jag minns att han då omnämndes som civillärare vid ett regemente eller i varje fall vid en militär utbildningsanstalt.

1937-04-11, söndag.

Utmärkt dag. Löwis, Dahl och jag reste till Fotevik stn, ankom dit 8,50, var där till kl. 12, då vi tog en bil ut till Skanör. Här höll vi oss ute på revlarna och Flommen till kl. 15, då vi gick i dungarna i Skanör till kl. 15,43, då tåget gick tillbaka. Synnerligen lågt vatten, flera dm. under det normala. Stark ostlig - sydostlig blåst, mulet, men sikt ej dålig. Dimma blev det dessbättre icke.

Hammarsnäs: vi gick från Fotevik station ut på näset och var där i c:a 3 timmar. Grundlig inventering:

Kråka allmän vid stränderna

Stare " på ängarna

Bofink var också rätt allmän, honor övervägde

Bergfink sågs lustigt nog också, ehuru blott ett enda ex, en ♂ i vacker dräkt. Höll till med en bofinkhona på ett fält och var mycket orädd.

Gråsparv

→ Kornsparv: 2 satt och sjöng på telefontrådar nära stationen

Gulspurv några vid en gård

Ängspiålrka några

Sädesärålrka några

Sånglärka allmän

Rapphöns 2 st. i gräset helt nära näsets västra strand.

Myrspö: en flock på 9 kom i full fart över mot NO, rastade ej.

Vipa allmän

Rödbena var den enda Tringa-art, som iakttogs på hela dagen. Den fanns här till ett antal av c:a 10.

Strandskata var mycket allmän längst ut på näset. Här fanns flockar på inalles hundratal.

Kärrensäppa fanns här i 3 mycket stora flockar, den ena var på c:a 300, de två andra på c:a 150 och 100 resp. Trots goda tillfällen kunde vi ej se någon inblandning av andra arter

Ljungpipare var också rolig att se. På oplöjd en stubbåker nära Fotevik stn gick en flock på c:a 15 tillsammans med vipor och starar, dessutom syntes längre bort en större flock (på) c:a 25. Ras osäker, dock tyckte jag mig se att det svarta var mycket skarpt begränsat.

Större strandpipare var vanlig, dock naturligtvis ej som kärrensäppa.

En ren flock på c:a 50, dessutom (sedd) litet varstans.

Knölsvan låg i massor i Foteviken. Här fanns c:a 190; i Höllviken dessutom ytterligare 13. Ingen enda sångsvan iakttogs

Grågåsen var rolig att se. 2 st. stod tillsammans på Hammarsnäs och lyfte ganska sent. De flög mot NNW. Vackra.

Gravand var vanlig här, flera tiotal.

Blåsand var den utan jämförelse talrikaste anden. Den fanns i väldiga flockar ytterst på Hammarsnäs. Inalles väl 350.

Stjärtand: 5 st här.

FORTS

1937-04-11 forts.

Gräsand blott i litet antal, några par + ett par småflockar
Ejder fällde vid de 13 knölsvanarna, 5 st., varav 2 gudingar. Dess-
utom kom en flock ute över Höllviken mot S, c:a 40 st.

Småskrak fanns här, dock ej många.

Gråtrut var vanlig. Två ad låg i vattnet vid V sidan av näset. Den
ene hade en ål, 25 cm lång, minst!, som den länge arbetade med
och flög med, innan den lyckades svälja den.

Havstrut 2 ad, tror jag.

Fiskmåsar ytterst vanlig längre ute på näset. Många hundra. Fisk-
måsar ha tydligen redan tagit sina häckplatser i besittning.
Skrattmåsar vanlig längre mot söder.

Flommen + revlarna norr därom hyste:

Kräka allmän

Stare allmän

Sävsparv en fågel, som vi iakttog länge och med största intresse.

Även om jag ej ville inlåta mig på gissningar om andra arter
(t ex) dvärgsparv, så måste jag dock betona, att jag länge var
ytterst oviss om vad det var för fågel. Den såg ut som ung säv-
sparv på eftersommaren. Se bild i Lönnberg - v Wright! Sådana
dräkter har jag ofta sett vid Krankesjön och Vomb i augusti -
september, men aldrig på våren. Ytterst egendomligt. Den höll
till bland Flommens tuvor vid det öppna invattnet, var tämligen
orädd ehuru försiktig samt var tillsammans med ängspiplärkor.

Dräkt: my. starka rödbruna färger på vingarna, vackert brunt på
huvudet, vitt streck på sidan av huvudet, vitgul(a) streck på
ryggen samt tydlig antydning till ljus halsring.

Snösparv: 1 ♂ i övervägande vinterdräkt på reveln norr om hamnen!
Sen!

ängspiplärka allmän Flommen

Sädesärta ej många

Rödhake. Dagens enda, en typisk flyttare, satt på Skanörs hamnpir.

Fiskgjuse: en my. trevlig upplevelse. Dahl fick syn på en fågel i
väster på utomordentligt långt avstånd, den såg grå ut i diset
och vi trodde det var en mås. Då den hade avvikande flykt och flög
mot oss alldeles över vattnet, blev vi intresserade. Dahl före-
slog sula, mot vilket jag dock opponerade trots min okunnighet
om denna art. Senare kom den förbi vackert ett par hundra meter
i norr och befanns vara en sträckande fiskgjuse. Mot NO gick kosan

Pilgrimsfalk. En kom på samma sätt över yttersta reveln mot NO.

Sothöna 1 ex vid hamninloppet.

Storspov: en flock (på) c:a 10 kom över, en annan lika stor gick
på reveln.

Vipa

Rödbena var allmän här. > 50. En ren flock på 30 stod på reveln på
ett ställe, andra (sågs) nere vid hamnvägen osv.

Strandskata mycket allmän, > 70, mot norr på reveln.

Skärfläcka var sensationellt talrik. Efter något sökande befanns
det att huvudmassan - eller rättare sagt alla vi kunde se
för tillfället - stod på sandstranden strax söder om Skanörs
hamn. Här räknades 38 stycken, bevisligen. Långt ut på norra
reveln, c:a 40 minuter senare, befanns 2 stycken
håll(a) till, säkert ♂♀. Summa 40 gamla skärfläckor.

Kärrensäppa var allmän här också, c:a 150 inalles.

Större strandpipare allmän, många tiotal. Parningsspel sågs.
Svartbent strandpipare. 2 st., mycket orädda, gick på sanden ett
stycke norr om vägen till hamnen.

Prutgås. 6 st låg i havet allra längst mot Norr, precis som 1/3
förra året!

Gravand mycket allmän på revlarna.

Stjärtand: ett par, ♂♀, på reveln. Vackert.

FORTS

1937-04-11 forts.

Kricka: liten flock på 6-7 st. vid de många skärfläckorna.

Gräsand allmän på revlarna, över 100.

Bläsand ett par flockar här också.

Alfågel: 1 ♂ 1 ♀ i hamninloppet; dessutom några, inalles 8-10, flygande långt ute

Vigg: bl.a. en flock precis vid Skanörs hamn. 28 individer i flocken, därav ungefär hälften honor, och dessutom

Bergand, en drake, i viggflocken. Ingen bergandhona sedd.

Småskräk var mycket vanlig här

Gråtrut allmän

Havstrut: som vanligt flera stycken långt ute (läs: längst norrut på Skanörs revlar)

Fiskmåsar mycket allmän.

Skrattmåsar " " .

I Skanörs stad, slutligen, var småfågellivet rikt. Här, och i dungarna vid stationen, sågs:

Råka

Skata

Kaja

Stare

Bofink allmän, ett par flockar, honor övervägde starkt

Pjodd

Grönsiska en flock över stationen

Talgoxe flera st. i talldungen

Kungsfågel sågs dels i en trädgård i Skanör 2 st, dels en hel flock i talldungen

Rödvingetrast flera st. i Skanör vid kyrkan

Koltrast dito dito

Järnsparv 1 vid stn, mycket nära

Gärdsmyg 2 " " " "

Ormvråk 3 i dungen !

Sparvhök 1 i " !

Ingen rovfågel sedd idag före kl. 14,05. Därefter sågs de sålunda:

tid

14,05 pilgrimsfalken

14,15 fiskgjusen

15,05 en ormvråk

15,18 en ormvråk till (den första syntes också!)

15,22 en ormvråk till (de 2 första syntes också!)

15,23 en sparvhök

15,47 en ormvråk på Ljungen

15,49 en sparvhök

15,52 en blåhök juv

} dessa tre sedda från tåget, som avgick från Skanör kl. 15,43.

Kommentarer:

Rätt intressant tur. Vårdata från Falsterbo-området inte talrika i gamla dagar. Och ännu idag är vårens fågelliv i den trakten inte alls lika välstuderat som höstens. Betr. sävsparven visar anteckningarna förstås att jag visste föga om ruggning och dräkter överhuvudtaget. År 1937 var jag ännu ren fältornitolog, hade arbetat litet eller intet med fågelskinn. Skönt i alla fall att jag bestämde sävsparven rätt! - Individantalet av flera arter förefaller större än man ser i våra dagar (1986). - Övriga deltagare i färden redan presenterade. GRCK 1986-09-21.

1937-04-13.

22
Den 13/4 reste jag med Dahl till Sjölund. Stark östlig vind, mycket lågt vatten. Fågelfaunan dock tämligen tillfredsställande.

När vi kom ner till nya vägen nedanför Arlövs station, sågs på my. stort avstånd i väster en ensam trana komma flygande in mot ONO, alltså i något sned motvind. Det syntes också tydligt, att tranan var ganska trött av att kämpa sig fram mot vinden. Nog blåste det 12-15 sekundmeter. Tranan gungade hit och dit i luften, och dess väg gick framåt i sicksack. Den kom in över land något norr om Malmö stadsgräns och sågs sedan fortsätta mera mot NNO in över Alnarps park. Det lustigaste var emellertid den fågelflock som följde tranan åt. Det var en flock gravänder, till att börja med på 9 individer. Ytterst egendomligt och för mig alldeles nytt var att se hur gravänderna höllo sig alldeles bakom tranan och såväl inbördes som i förhållande till sin store ledare uppvisade en fullständig samtidigthet i rörelserna. Varje gång tranan svängde åt sidan eller i höjddled, följde alla gravänderna med. Man fick det intrycket att de i den hårda vinden försökte få lä bakom tranan. När tranan gav sig in över land - den flög tämligen högt, säkert 200 m. - , så lämnade 4 gravänder sällskapet, vände snabbt och föll i brant störtflykt ned till den grunda stranden, där de omedelbart fällde. De återstående 5 följde med ännu ett stycke, varpå först en, några tiotal meter längre bort de andra sjönko ned under tranan, vände och susade tillbaka till havet, där de slog ner. Tranan fortsatte nu ensam sin mödosamma färd och försvann bortåt NO!

Långt innan tranan försvunnit, kom från norr, på synnerligen stor höjd, en dykandflock på 49 individer. Med anledning av denna på våren egendomliga flyttningsriktning misstänkte jag ejder, ty denna följer ju bevisligen Sundet mot S. på våren, antingen ända ner till Skanör, där den vrider mot öster, eller också bara till Lomma eller Malmö ungefär, där den går in över land, passerar över bl.a. Trolleberg, Åkarp, Lund, Silvåkra, Vomb - (på) dessa lokaler iakttagen av mig i flockar - och väl fortsätter till ostkusten, där den vrider mot N och NO. Vad söderflyttningen genom Sundet beträffar, har jag sett den i oerhört intensivt sträck vid Hälsingborg under flera vårar, 1928-31. Som exempel kan nämnas, att jag d. 8/4 1931, dagen före studentskrivningen i modersmål, såg c:a 20 flockar på sammanlagt 2585 ejdrar passera söderut! O.s.v.

Den fågelflock, som nu nalkades från N, bestod också av ejdrar, som just vid Sjölund vred mot Ö och försvann in över land.

Senare på dagen kom ytterligare 4 ejderflockar på c:a 30, 50, 70 (och) 40 ind., men dessa flögo lägre och försvunno i S.

Förutom dessa intressanta iakttagelser iaktogs följande:

Kråka allmän

Käja allmän

Stare my. allmän

Sånglärka allmän på fälten

Tornfalk 1 ex nära fiskekojan

Strandskata en enda ute på grundvattnet

Större strandpipare många

Vipa allmän, dock inga flyttande flockar

Storspov my. allmän, inalles c:a 100 i flock i grundvattnet

Myrspov: en flock på c:a 36 fåglar gick, som vanligt ganska orädda, och plockade ute på den blottade sanden. Blott 3 voro mörkröda, de andra hade ännu vinterdräkt. Trevligt! Jämför förra våren.

Rödbena var fortfarande den enda Tringa-arten! Det fanns väl c:a 15 - 20 st. inalles.

Kärrensäppa: enda Calidris-art. Absolut säkert är, att i de flockar som gick vid Arlövs strandmark inget annat än några större strandpipare voro inblandade. En annan kärrensäppeflock, som gick längre norrut nära stranden, bestod endast av kärrensäppa, 95 st. - Inalles ett par hundra.

Trana 1, se ovan

FORTS

1937-04-13 forts.

Ejder: se ovan

Knipa: en tämligen stor flock, > 20, ute i havet utanför grundbankarna, som vanligt.

Gräsand: ej så mycket kvar, blott några tiotal.

Bläsand: åtskilliga smärre flockar, inalles c:a 80 ind., troligen mycket flera längre norröver.

Stjärtand 4

(Kricka syntes ej, vi var inte nere vid krickdamarna)

Gravand var ytterst allmän, några låg inne på gräsängarna, f.ö. låg ett nästan sammanhängande band av gravänder utefter hela yttre kanten av sanden. Säkert c:a 130, norrut ändå fler.

Skrattmåss massor

Fiskmåss allmän

Gråtrut några

Sillmåss en ad vid Fiskarkojan.

Kommentarer till obsarna 1937-04-13:

- a) observationen av gravänderna som följde den ensamma tranan finner jag anmärkningsvärd. Både "flockbildningen" i och för sig, och gravändernas beteende i detalj är väl värt att tänka över. I viss grad märkvärdigt är det ju också med en ensam trana på flyttning, ordet ensam här i betydelsen att den inte hade några artfränder.
- b) den söderflyttande ejderflocken var rolig. Men inte ny, ty från min skoltid i Helsingborg ~~var jag väl bekant med detta fenomen~~ var jag väl bekant med detta fenomen. Jag har många anteckningar därom i mina dagböcker för de angivna åren, men dessa dagböcker är inte renskrivna (och alltså inte heller duplicerade) när detta skrives, 1986-09-23. Och det framgår ju av texten att jag redan sett ejderflockarnas beteende efter passagen av Lomma/Malmö: en del flockar går in över land, andra rundar Skånes sydvästhörn (för att nu ta det kortfattat).
- c) jag är inte fullt säker på att bestämningen av sillmåss (=silltrut) är riktig. Den borde vara riktig, och troligen är den så. Men datum är tidigt för silltrut, och kanske var jag inte tillräckligt kritisk. Övriga bestämningar helt OK.
- d) Vid uppgiften om tranans flyghöjd, "säkert 200 m.", har jag senare satt två frågetecken (??).
- e) Vid uppgifterna om de sist sedda ejderflockarna har jag i originalanteckningarna gjort ~~ett~~ två tillägg: dels att vi vistades på platsen mellan 15,30 och 17,15; dels att sifferuppgifterna på individantalet i ~~de~~ dessa flockar (30, 50, 70, 40) är grovt approximativa.
- f) Uppgiften om kricka har här i renskriften satts inom parentes, eftersom arten ej observerades. Så brukar jag markera en uppgift om en icke iakttagen art.
- g) OBS uppgifterna om knipan. Den brukade verkligen ligga längre ut än simänder och vigg. Knipan låg nog i vatten som var ett par meter djupt eller mera, när vattenståndet här var normalt. Detta medförde förstås att kniporna ibland blev svåra eller omöjliga att bestämma.
- h) Även idag är vissa uppgifter om individantalet anmärkningsvärt höga.
- i) beträffande flyttande fåglar natten till 13 april se nästa sida. Renskrift + kommentarer gjorda 1986-09-23. GRck

19
P helst

1937, veckan 12-20 april.

X) Under veckan 12-20/4 var fågelsträcket på nätterna över Lund ytterst livligt. Varenda natt hördes storspov gå över, ofta i mycket stora flockar. F.ö. hördes:

natten till 13/4: strandskator, stor mängd.
" " 14/4: storspov, småspov, myrspov, kärrsnäppa.
" " 15/4: storspov, skrattnås många, fiskmå.
" " 17/4: sjöorre, storspov samt ett okänt vadarläte.
" " 19/4: sjöorre, storspov, rörhöns, trastar.
" " 20/4: sjöorre, storspov, rörhöns.

X) Kommentarer: OBS att storspov hördes alla angivna nätter! - Liknande observationer föreligger även från våren fram t.o.m. 1942 (ännu inte renskrivna, men denna brist skall förhoppningsvis bli avhjälpt åren 1987-88). Det skulle vara högst intressant att veta, om ett lika starkt sträck kan höras under aprilnätterna numera. GRck 1986-09-23.

1937-04-18, söndag.

Den 18/4, söndag, körde baktalarna ut. Gunnar, IngaLisa, Seth och jag. Vi var först uppe hos Ulla ett tag på morgonen. Gunnar lämnade en stor bukett vildblommor, som han plockat på Stenänga. Sedan körde vi ut på Kristianstadvägen ända till Vå, där vi gjorde en liten avvikning via Skepparslövs kyrka, Öllsjö - Karpalund. Vid Karpalund gick en stor flock sädgäss, och vid Färlöv skrämde vi upp en flock bergfink på flera tiotal ind. Sent! Sedan for vi via Färlöv - Hamiltonhill: (här) storskrak, kricka, vigg, några få sångsvanar, storspov, enkelbeckasin, skrattnås, kärrsnäppa. (Sedan vidare) - Torsebro - Fjälkestad - Råbelöv - Balsberget. Här stannade vi, gick in i grottan som noggrant studerades. Mycket belemniter, ostreor, Pecten-artade lamellibranchiater osv. Endast yttre salen tillgänglig; inre vattenfylld. Sedan gick vi upp på Balsberget. Rödhake var ytterst vanlig. Rödvinge en stor flock, många sjöngo fulltonigt som i fjällen. Gröngöling och spilkråka syntes resp. hördes. Fasan, orrtupp, sothöns, skäggdopping, grann utsikt.

Fikade i Kristianstad, for sedan ner till Vibynäs i Hammarsjön. Här fanns vipor och vip-balar men inga ägg, rödbena, storspov osv. osv. (men) inga märkligare saker. Mycket översvämmat.

For sedan till Landön. Ytterst trevlig lokal. Gick här rätt länge. Här syntes: stare 100-tal, gärdsmyg 2, ängspioplärka 10, sädesärta några, stenskvätta några, strandkata > 30, gravand några par, bläsand > 100, gräsand c:a 30, större strandpipare en flock (på) 20, sångsvan 5, knipa 5, skedand 5, skäggdopping 1 i havet osv.

For sedan mot Åhus. I Horna mötte vi Mätte, körde efter honom och hann upp honom. Han var i krigshumör, vi slogs och skojade en stund. Sedan fortsatte Mätte med sina tre flickor mot Kristianstad, (men) vi ner genom Åhus till Yngsjö på diverse småvägar. Här blev (det) dimma, vi hörde tranor skrika, såg häger osv. samt en mycket gammal ljus brun kärrhökhane, den första jag sett i år. Vi fortsatte via Vittskövle - Degeberga - Gaddaröd - Hörröd till Forsemölla vid Andrum. En jättetrevlig lokal! Den måste fotograferas. Vi vadade i vattenet på hållarna och trivdes storartat. - Det mörknade nu, varför vi körde gamla Lövestadvägen, sedan via Anklam - Sjöbo till Lund, där vi åt på Storkällaren. Därefter trevlig, men något sömnig bridge på Botulfsgården.

Kommentarer: Det 'gång' som ofta omnämnts i det föregående, kallade sig för "baktalarklubben". Ulla (Hadding) hade för c 14 dagar sedan opererats för njursten, och vi hälsade på henne innan vi for ut på långtur. Själv hade jag besökt Kristianstadstrakten ett fåtal gånger, men aldrig Landön och inte heller Forsemölla vid Verkeån. - Mätte är = Mårten Nordqvist, Gunnar N:s bror.

X) OBS ordalydelsen. Den säger ju egentligen att storspov sträckte alla nätter under perioden 12-20 april.

1937-04-20, tisdag.

Tisdagen 20/4 hade Mohrén exkursion till Sjöholmen och Rönneholms mosse med dem, som gått på hans pollenanalys-kurs. Närvarande: Erik Mohrén, Sigvard Lillieroth, Arne Klementsson, Arne Sandell, Seth Nilsson, Sven Dahl, Malte Andersson, ego.

En mäktigt intressant exkursion. Vi grävde och borrhade och skitade ner oss ute på mossen och tog många trevliga prover ända ned till snäckgyttjan. Stubblagret i mossen tillhör i alla fall den subboreal-subatlantiska kontakten. Vi kunde identifiera mycket trevliga saker, t.ex. Cladium-, Phragmites-, Carices rester, alstammar, Nuphar-frön, osv osv. Ytterst roligt att se, att så mycket rester av insekter fanns i mossen. Dels flugpuppor, dels skalbaggsvingar, som åtminstone till stor del var lätta att identifiera. En hel bakkropp + elytra av Cychrus, täckvingar av medelstora Dytiscider, Agabus-liknande, täckvingar av Coccinella septempunctata osv osv.

Dagen blev också, lustigt nog, en mycket intressant fågeldag, och vår uppmärksamhet delades mellan torvundersökningarna och fågelstudier.

Redan när vi klev ut från Sjöholmens restaurant, där vi intagit vårt morgonkaffe, såg vi på avstånd en flock tranor som flög mot NV. De var 29 stycken. När vi gick ute på mossen, kom snart ytterligare en tranflock vackert över mot NNV. Den var på 13 st. Om en stund kom en ensam trana tillbaka mot SO, mycket vackert.

En tornfalk syntes rätt nära, och på långt avstånd såg jag en hel massa fåglar ivrigt svärma omkring. Det befanns vara ett par stora starflockar, som kastade vilt åt alla håll. Dessutom en svärm vipor, av vilka några gjorde häftiga kast efter en rovfågel, som glädjande nog befanns vara en duvhök. Den flög snart in i en björkdunge vid ån och försvann, men jag fick senare tillfälle att se den en gång till.

En tredje tranflock på 26 stycken passerade, kommande från SO. Den började, när den hunnit ett stycke mot norr, att ropa ivrigt och kretsa runt, sökande efter en lämplig rastplats. Så gjorde också de flesta av de senare ank. tranflockarna. Ute på mossen spelade stor-spovarna i alla riktningar. De väckte livligt intresse. Även vipor voro allmänna och sträckte ofta över.

När vi höll på att gräva ett stort hål för att nå ner till snäckgyttjan, passerade tre ormvråkar i typisk sträckflykt över på stor höjd i nordlig riktning. De kommo täml. nära varandra och började segla runt. Tyvärr blev det dock ingenting av med sträcket, ty trots att jag ofta tittade upp, såg jag blott en enda vråk till, och det var en ormvråk, trots att den hade en intressant färg - den var vit på övergumpen. Men f.ö. var den mörk och en typisk ormvråk.

När vi åt våra smörgåsar, inträffade många intressanta saker. På tämligen stor höjd passerade en pilgrimsfalk, under det att en sparvhökhona kom helt lågt. Spovar tutade, vipor skrek, sothöns kluckade i torvgravarna, och då och då lyfte något gräsandpar ur vattnet. Tre viggas, två hanar och en hona, låg länge i en torvgrav rätt nära. Sävspurv, ängspioplärka och sädesärta kvittrade i alla tonarter, hämppling var mycket vanlig och sjöng litet överallt, bofink sträckte också äver rätt allmänt, och en ensam sånglärka sjöng nästan oavbrutet högt uppe.

Men tranorna dominerade inom fågelvärlden. 4 flockar sträckte över, därav en på 54. Denna flock kom från S. De tre återstående, som kom från SO och höll sig blott några hundra meter från varandra, voro på resp. 19, 30 och 7 individ. Senare kom en flock på 10.

Just när den flock som kom närmast, d v s flocken på 19, passerade förbi från SO mot NV, kom under den två fåglar i samma riktning. Det var utsökt belysning, och till min häpnad fann jag att det var två gamla vackra eidergudingar. Arne K. fick se dem i kikaren och kunde konstatera att det var rätt. För resten gjorde de en sväng mot oss och försvann över Ringsjön. Intressant!

På avstånd hördes en rödbena. Två spovar sågo vi inbegripna i våldsamt slagsmål på mossen. Snart lyfte den ena och började spela,

FORTS

1937-04-20 forts.

därpå den andre, men de råkade strax ihop i luften och gjorde en ytterst snabb och skicklig flyggjakt på varandra.

Högt uppe i luften kom ett par trutflockar sträckande rakt mot öster. Grann syn. I den första flocken, den var på 15 stycken - fanns havstrut med, det hördes på det tjupa lätet ga-åorr. Den andra (flocken, som var på) 18 + 1 st., bestod av lätet att döma enbart av gråtrut.

Fiskmås fanns i Ringsjön samt ett par i torvgraven, där vi uppehöll oss. De satt ofta på telefonstolparna. Skratmås var vanlig i Ringsjön, likaså fanns där 3 knölsvanar, mycket vigg och sothöns samt mycket skäggdopping.

När vi gick ner mot ån, sågs duvhöken på nytt omsvärmad av vipor, råkor, kråkor och starar. Viporna slog kraftigt efter den.

En storskrakhona lyfte ur ån. 2 skogssnäppor, de första jag sett i år, lockade och lyfte från ett kärr nära åstranden.

Trevlig dag, varm och härlig. Till Lund 15,33.

Iakttagna arter:

Kråka allmän
Råka my. allmän
Stare my. allmän i flockar
Hämpling allmän
Bofink allmän
Sävsparv allmän
Sånglärka 1 ♂ sjungande, senare ett par till på mossen
Ängsfiplärka allmän
Sädesärta flera stycken
Pilgrimsfalk 1
Duvhök 1
Sparvhök 2
Tornfalk 1
Ormvråk 4
Ringduva allmän, bl.a. sträckte en stor flock på > 80 st. mot norr på my. stor höjd

Vipa allmän
Rödbena 1 hördes
Skogssnäppa 2 iaktt.
Storspov allmän
Sothöna allmän Ringsjön, även torvgravarna
Tranan: 1 anlles minst 188. För närmare uppgifter se ovan
Häger sågs flera ggr
Storskrak 1 ♀
Ejder 2 ♂♂ ad.
Vigg ej sällsynt. Flera tiotal i Ringsjön
Gräsand några par
Knölsvan 3 ad Ringsjön
Havstrut flera sträckande
Gråtrut minst 20 sträckande
Fiskmås: ett par mossen
Skrattmås mycket allmän Ringsjön
Skäggdopping Ringsjön.

På kvällen Fältklubbssammanträde. Regnéll höll föredrag om "Några drag ur Jämtlands siluområde". Han redogjorde för några undersökningar inom området, dels sitt eget gebit, Norderön, dels Lockne-fältets egendomliga drag osv osv. (Därefter) supé på Grand, trevlig.

Kommentarer: Mohrén, Erik, var kvartärgeolog. Sigvard Lillieroth var biolog med limnologisk inriktning. Sandell var geolog och naturgeograf, mycket trevlig man. Sven Dahl var humanist, tråkig typ, kusin till Erik Dahl. Övriga personer redan presenterade.

Exkursionen var för mig, och säkert också för övriga deltagare, mycket givande, både geologiskt och ~~ornitologiskt~~ ornitologiskt. Verkligt fint transträck, men många andra roliga uppgifter. Tveksamt om jag någonsin senare sett slagsmål mellan storspovar!! - Beträffande ormvråk borde jag förstås ha skrivit att det blev ingenting mer av sträcket, sedan de 3 sträckande exemplaren iakttagits. Ormvråken som var "vit på övergumpen" har, sannolikt rätt kort efter anteckningarnas nedskrivande, fått ett frågetecken i kanten. Men jag tror faktiskt att bestämningen var korrekt. OBS att iakttagelsen av ejderhannarna ansågs så märklig att jag var angelägen att även Arne Klementsson skulle se dem och bekräfta bestämningen. - Även här flera uppgifter som tyder på att arterna var vanligare på 30-talet än nu. GRck 1986-10-06.

1937-04-21.

(27)

Nästa morgon, 21/4, fick jag bekväma mig upp kl. 6,50. Jag skulle resa till Krankesjön med Helmertz enligt överenskommelse. Jag hade även sagt åt Löwis, Montén m.fl., men av dem kom endast Löwis. Skönt att han kom med, ty Helmertz är visserligen en "sällsynt präktig man", men han är också tråkig därefter, tyvärr. Innan han slog sig på politiken, var han trevligare. Nu är han prokurator i nationen och, som sagt, en trots sina goda sidor tråkig man. Emellertid, vi for ut, fikade i Harlösa på morgonen och gjorde sedan den vanliga rundan. Vi gjorde ängarna grundligt ifrån oss men var ej nere riktigt vid Vombsjön, ej heller i Furet. Krankesjön kringgicks så sakteliga, varefter vi anlände till Revingeby kl. 15,40.

Dagen var i stort sett varm och solig men mycket blåsig kl. 8-12. Därefter, kl. 12 - 14,30, tämligen varmt, mullet och blåst. Och kl. 14,30 - 15,40 tämligen varmt, mullet och småregnigt men hastigt lugnare. Inget idealiskt fågelväder. Kvällen hade nog blivit bra, men vi måste resa redan kl. 17,18. Vissa grupper av fåglar rätt tillfredsställande, särskilt änder och diverse småfågel. Däremot var vadare och rovfågel relativt klen representerade. Dagen var, trots sina förtjänster, under medelmåttan. Särskilt förargligt var att vi trots sökande ej fick tag på rödspoven på den vanliga lokalen. Kan-ske höll den till nere vid Stora ladan, det har jag sett förut tidigt på våren. Artlista:

Kråka allmän
Råka allmän
Kaja
Skata
Stare mycket allmän,
flockvis
Nötskrika 1 ex Silv-
åkraskogen
Steglits ♂♀ Vombs
Nygård. Hannen
sjöng länge
Hämling bl a en
flock Silvåkra
kvarn
Grönfink Revingeby
Bofink allmän, flög
ofta över
Pjodd
Pilfink
Gulsparv Revingeby
Sävsparv allmän
Sånglärka "
Ångspiplärka allmän
Sädesärta allmän
Talgoxe } Silvåkra-
Blåmes } skogen
entita }
koltrast
(Ingen enda rödhake)
ladusvala minst 10 st.
hussvala minst 6.
Mycket tidigt!!
tornfalk 2 st. Vombs
norregård

Brun kärrhök 3 i Kr.,
därav 2 ♂♂
Ormvrak en enda Almen
Ringduvan allmän
litet överallt
Fasan hördes flera
ggr och sågs vid
Kr. V osv.
Vipa mycket allmän
Storspov mycket allmän
Rödbena flera par
Skogssnäppa 1 över Kr.
Kärnsnäppa allmän
(på) ängarna
Enkelbeckasin allmän
Rörhöna 1 vid Revinge-
by i "smådopping-
kärret"
Sothöna massvis
Trana rätt mycket, se
nedan
Häger flera
storskrak 26 st.!!
Se nedan
Brunand allmän (på)
översvämn, Kr. osv
Vigg ytterst allmän,
ett par hundra
Knipa 2 ♀♀ översvämn.
♂♀ vid almen, och
4 ♀♀ Revingeby.
Skedand 30
Gräsand 75
Bläsand 250
Stjärtand 2, ♂♀

Kricka > 200
Årta > 25
Knölsvan 2 + 3 +
Sångsvan 2
Sädgås > 175
Skrattmåsar > 200, de
flesta på över-
svämningarna
Fiskmåsar 5
Skäggdopping > 20
(i) Krankesjön
Svarthalsad dopping
3 ex.
Summa 55 arter.

FORTS

1937-04-21 forts.

Redan vid landsvägsbron nära Harlösa sågs den första ladusvalan i snabb flykt komma förbi utefter ån. En stund senare syntes ännu en, och vid Vombs Norregård ett par till. Här kom också två vitgumpade hussvalor rakt förbi oss.

Ute på ängarna syntes ett par tre ladusvalor till. Vid Almen slutligen flög en flock på > 10 svalor över sjön fram och tillbaka, bland dem var minst 4 hussvalor, 6-7 ladusvalor. Hussvalan måste väl anses vara ytterst tidig i år, jag vet mig ej ha sett den så tidigt förut. Ladusvalan var däremot kommen redan den 19/4 förra året vid Silvåkra.

I Kävlingeån låg nära bron 2 knölsvanar. I Krankesjön 1 i sydost och 2 i västra vassarna. Sångsvan fanns ej på översvämn., ej i Krankesjön, ej i Silvåkrakärret utan blott i en översvämmad äng nära järnvägen vid Revingeby. Här låg två stycken gamla fåglar.

Tranan syntes mycket ofta över ängarna, dock aldrig i större flockar. Vi såg dels en flock på 12 på långt håll flyga mot NV, dels en flock på 25-30 plus några till som slog ner på ängarna långt ner i söder mot Raby. Vid Krankesjön kom sedan 3 tranor från V över sjön, osv. osv. Mer än 50-60 tranor iakttogs säkert ej.

Sädgäss fanns litet varstans på ängarna. Nära stora lövdungen gick väl 100 st., vid Klingvallsån nedan Silvåkra kvarn 13, och utanför Nygård kanske 70-80 st. Vi hade dem i god belysning. Alla voro typiska sädgäss, och intet annat låte hördes heller.

Änderna utgjorde dagens glanspunkt. På översvämn. låg stora flockar. Löwis och jag gick ut för att studera dem. De låg delvis utanför stora ladan, men delvis och framförallt utefter strömfåran från Fiskar Bergströms ett stycke medströms. Här låg på öppna vattnet en del gräsänder parvis, inalles blott 10-15 par, dessutom en bläsandflock. Vid en gräsrevel låg en praktfull flock storskrake på ej mindre än 26 stycken, därav 8 hanar, resten honor. De voro mycket praktfulla i solen. Ett par hanar låg längre ned utefter strömmen (,) bland bläsänderna. Vid vassruggarna nere vid strömfåran höll emellan-tid en utomordentligt stor och vacker andflock till. Den bestod av c:a 250 bläsänder, 200 krickor, 75 gräsänder och 30 årtor samt 2 stjärtänder, 0 2. (Dessa ånder låg) blandade. Något mera för sig själv låg en flock på ej mindre än omkring 30 skedänder och strax intill låg den stora storskrakflocken på 26 st. Det var en utomordentlig syn att se alla dessa brokiga ånder i solskenet, särskilt imponerade de många årtorna och den vackra skedandflocken. Om bara vädret varit lugnt, så hade jag ännu mycket bättre kunnat studera de egentliga änderna; vem vet, kanske låg något snatterandpar här. I den hårda blåsten var det omöjligt att hålla kikaren stilla.

Kommentarer:

- Carl-Henrik Helmertz var från Helsingborg liksom jag. Han blev student 1930, alltså året före mig. Vi umgicks redan under skoltiden; vi var båda medlemmar i läroverkets biologiska förening, som hette Rhodiola. I LUND blev vi emellertid aldrig kurskamrater; dock fortsatte vi att umgås fram till c 1937-38, knappast längre, om jag minns rätt. Sedan dess har jag praktiskt taget aldrig sett honom.
- Nu vid renskrivningen tycker jag nog att turen gav god behållning, även om exempelvis rovfåglarna blev klen representerade.
- Kontrasten mellan Vombs ängar år 1937 och samma område 1986 är i sanning fruktansvärd. Särskilt om man betänker argumenten för Kävlingeåns reglering och ängarnas därav följande dränering: det skulle bli bra för lantbruket och enbart bra för fågellivet. Dessa synpunkter kördes hårt dels av herrarna Ramel på Övedskloster, dels av tidningen Arbetet (chefredaktör Allan Vougt). När vi (Ehnbom, Klingberg och jag) opponerade oss mot denna lögnkampanj, kom vi inför rätta. Här fick vi även häradshövding Ulfsparre emot oss (han var vän till Ramels). Men i högre rätt gick det bra. GRck 1986-10-09.

1937-04-25.

Denna dag reste jag ner till Bökeberg. Hade förståndigt nog bestämt att ej resa förrän 10,26. Vid stationen mötte Torsten Herner, Folke Nystrand, Tore Broman samt Dahl och naturligtvis Estrid Svensson.

Vädret idag var på förmiddagen fram till kl. 14 medelmåttigt: mulet men ej disigt, ej så stark vind; då och då ett lindrigt småregn, som dock knappast var till besvär. Sedan blev det mycket stark ~~västlig~~ västlig blåst och delvis småregn som förut, alltså betydligt sämre. Dock gick vi ju nästan hela tiden i skog, varför det inte märktes så mycket. Dagen ej oäven:

Kråka
Kaja
Skata
Stare allmän, i småflockar på åkrar osv.,
Nötskrika 1
Grönsiska en flock nära Orans gård.
Stenknäck 1 ♂ Ebbesjö trädgård
Bofink allmän
Bergfink 1 ♂ ad i en bofinkflock på en plöjd vid Yddingens sydsida
Pilfink
Pjodd
Sävsparv allmän
Gulspurv
Sånglärka
Ängspioplärka några
Sädesärla rätt allmän
Talgöxe allmän
Blåmes allmän
Entita allmän
Lövsångare minst 4 hörda och iakttagna
Gransångare 1
Taltrast allmän på många ställen

Koltrast allmän
Rödhake några
Gärdsmyg några
Ladusvala 1
Gröngöling
Sparvhök 1 ♀
Ormvråk 15 - 20 st.
Glada 1 över Fjällfotastjön
Brun kärrhök 1 ♂ ad Yddingen
Ringduva allmän hela dagen
Skogsduva 1 nära Oran
Fasan allmän
Vipa allmän
Sothöna dammen S om Yddingen
Häger 2 nära Klågerup (Sedda från tåget och alltså inte sedda i Bökeberg eller vid den traktens sjöar).
Vigg en flock i gråhake-dammen, dessutom ett par i en tjärn i skogen
Brunand 3 st. i gråhakedammen
Gräsand
Skrattmås
Gråtrut
Skäggdopping
Gråhakedopping 1 i vanliga dammen.

Summa 43 arter (i Bökebergsområdet). Därtill 1, nämligen häger, sedd på annan plats.

Kommentarer: Tore Broman var medicinare och nära umgängesvän med min bror Johan. Tore Broman var yngre bror till Sten Broman, som vid denna tid var föga berömd (för att använda ett vänligt uttryck) men som långt senare skulle bli en s.k. kändis eller snarare superkändis. Tore Broman blev så småningom professor i Göteborg. ~~Bröderna~~ Bröderna var söner till den lundensiske medicinprofessorn och populärförfattaren Ivar Broman. -

Utöver ovanstående är intet antecknat från denna ~~exkursion~~. Stenknäck ansågs vara en raritet, var det kanske också. Och förekomsten av bergfink 25 april ansågs vara mycket sen, vilket nog knappast var en riktig åsikt.

1937-04-25 forts.

Samma dag var Eklundhs m.fl. med Gunnar Nordqvist ute vid Vomb och Krankesjön. De måtte haft ännu sämre väder än vi, och otur hade de utom beträffande vildgås-flockarna, som voro på flera hundra individ och i vilka Gunnar lyckades uppdaga en spetsbergsgås, 8 vitkindade och "en något problematisk albifrons". Dessutom hade de sett bl.a. 8 st. svarthalsade doppingar i Vombsjön nära utloppet, där de som vanligt brukar hålla till första tiden.

Kommentar: detta enligt rapport från Gunnar N. Citatet är också ordagrant från honom. Han var stor expert på våra fältbestämningar, inte minst på gäss. GRck. Hela denna sida renskriven och kommenterad 1986-10-09. GRck.

1937-04-27, tisdag.

Tisdag 27/4 kom jag med på en trevlig exkursion tillsammans med Sigge Berggren och Kerstin Hansen, Arne Klementsson och V. Fontaine. Vi startade kl. 2,30 på morgonen och for ut till Almen vid Krankesjön. Här var ännu nästan alldeles mörkt, och vi hörde enkelbeckasin och storspov redan strax efter kl. 3. Krickor visslade, brunänder hördes också, likaså sothöns & skäggdopping & rödbena. På my. långt avstånd hördes rördrommen.

Vi vände snart tillbaka. Redan kl. 3,45 - det var en mulen och mörk morgon - sjöng koltrast, taltrast och rödhake. När vi var på väg (tillbaka) till bilen hördes fasantuppen. En kråka kastade sig ut från ett träd vid vägen för att flyga bort när vi kom. Jag förmodar, att det var (en) ren "instinktrörelse", detta att ta till flykten för människan, men det var alldeles misslyckat denna gång. Kråkan var nämligen skadad i ena vingen och kunde inte flyga utan föll ned på ~~marken~~ fältet på andra sidan vägen, där jag lätt hann ifatt den och på ett ögonblick krossade huvudet på den med stöveln.

Vi for sedan till Fönesjön. På vägen (dit) passerade vi Krankesjöns östsida, där det låg 2 knölsvanar i NO hörnet. I Bökebjärsmossen sjöng årets första sävsångare tills. med sävsparvar osv.

Vid Fönesjön:

sävsparvar allmänna
gulsparvar allmänna
brunand
kricka
sothöna
ett knölsvanpar här också
gråhakedopping
rördrom bölade

bruna kärrhöken ♂♀. Hanen dansade praktfullt i gryningen.
stenfalk ♂♀! Ett stenfalkpar passerade, hanen först, honan strax efter, mot NO på låg höjd över sjön.
hämpling allmän
lövsångare sjöng flerstädes.

Vi körde tillbaka längs Krankesjöns O sida samt ut via Silvåkra kvarn, där en stor starflock gick och plockade. Klockan var (nu) c:a 5. (Vi for) ner på Vombs ängar. Mycket sädgäss, minst 250. Inga brushanar syntes. De ha troligen ej kommit än. En ståtlig pilgrimsfalk syntes på avstånd.

Vi åt frukost med snaps och kaffe och konjak vid grusgraven vid Klostersågen. Till min stora glädje spelade den mindre strandpiparen nästan oavbrutet över grusgraven. -

Efter en grundlig och välsmakande frukost återvände vi till Vombsjön vid Fiskar Bergströms. Här stannade vi, och jag gick en runda ut på ängarna. Vattenståndet hade sjunkit starkt. Här var ett ståtligt fågelliv. I Vombsjön:

Svarthalsad dopping minst 2
Skäggdopping flera dussin

Skedand ♂♀
Gräsand

sothöns

Ute på ängarna och i ån fanns:

Kricka en flock på 35
årta 1 ♂ 2 ♀♀
skedand några
vigg några
storskrak 4 ♀♀
sädgås > 80
spetsbergsgås 2 gamla fina. Flög upp tillsammans med 5 sädgäss. Syntes utmärkt. Sent!

pilgrimsfalk omigen
tornfalk 1
ladusvala 1
skrattnås allmän
fiskmås några
gråtrut 4 stycken sträckte

över mot öster
storspov mycket allmän
vipa bl.a. en flyttande flock på 19 st.
gulärta 1 ♂ flava flava, den första för året.

FORTS

(31)

1937-04-27 forts.

Vi reste nu bort till Vombsjöns Ö sida. Här fanns ytterligare några tiotal sädgäss. Sedan (för vi) - Klostersågen - Veberöd - ~~Dörröd~~ - Häckeberga - Genarp - Toppeladugård - Börringekloster - N.Lindholmen - Paraplyboken vid jägare Olssons - Ugglarp - ner till landsvägen, som följdes till....., där vi vek av och via..... kom till Vellinge. Här fikade vi och spelade fortunaspel en stund, varefter vi körde ner till Eskilstorps strandängar. Här sträckte en ormvråk över mot NO på stor höjd. En sparvhök syntes också. För övrigt större strandpipare allmän + ett bo med 2 ägg, kärrsnäppa + ett bo med 3 ägg, vipa + 4 bon med 4 ägg var(dera). Rödbenor syntes, dock inga bon av denna art. F.ö. gravand, litet knölsvan osv. men inga märkligare saker.

Vi for ut till Hammarsnäs. Här gick Arne och Fontaine och jag en lång runda. Här fanns större strandpiparbo med 4 ägg och flera stycken vipbon med 4 ägg. Rödbena allmän, vipa, kärrsnäppa, större strandpipare dito. Strandskata, bläsand, knölsvan. 6 prutgäss flög mot S ute över Höllviken. Dessförinnan rastade de vid uddens norra ända. Här fanns massor av fiskmås längst ut, skratmås längre in, som vanligt. I sjön låg ejder samt en svartflock på c:a 30 st.? Bör dock kanske ej medtagas, ty avståndet var långt och sikten just då ej så god.

Vid Skanör, som vi sedan besökte, sågs en tranflock högt uppe, det var 25 st., samt några tornfalkar mycket vackert ute på Ljungen i strålände sol alldeles vid bilen. Något märkligt i flyttningshänseende sågs ej utom att småtärna 3 stycken och många silvertärnor voro komma. Arne Klementsson påstod att han även såg fisktärna, vilket jag gärna tror på. Självt lyckades jag dock ej få syn på den. F.ö. fanns här det vanliga. Vi såg ej ängshök, ej heller svartbent strandpipare eller skärfläcka utom en som låg långt borta, vi gick inte fram till den. Av storsnäppor endast rödbena.

Vid Hammarsnäs även några få stjärtänder, 3 eller 4. En storspov såg vi visst också.

Vi körde hem till Lund direkt, (var) hemma vid 15-tiden,.

Kommentarer:

- 1) Kerstin Hansen var en trevlig flicka, som läste biologi. Deltog gärna i fester och exkursioner, men försvann från min horisont rätt tidigt, troligen c 1939-40 när kriget börjat.
- 2) Beteendet hos den vingskadade kråkan intressant! Att ordet "instinktrörelse" står inom citationstecken i texten är föga märkligt ekologin låg ju ännu i sin linda; och terminologin, i den mån den var stadgad, var säkerligen rätt okänd för oss.
- 3) Att en så skadad kråka skulle avlivas föreföll oss helt klart, och metoden att döda den var förvisso snabb, även om det ser litet ruskigt ut i skrift.
- 4) Verkligt allvarligt var naturligtvis att vi drack snaps och konjak till den tidiga frukosten. Jag blir skräm och skäms när jag på detta sätt får bevis för min och de andras brist på mognad.
- 5) Luckorna som markerats överst på denna sida finns i texten. Jag avsåg förstås att fylla i dem senare, men det blev aldrig gjort,. Ordet "landsvägen" är ~~den~~ = vägen Ystad-Malmö. Nästan säkert följde vi den från vägskalet ett par km väster om Anderslöv till Östra Greve eller Västra Ingelstad och for därefter på småvägar till Vellinge.
- 6) Fågel: flocken av svärta måste strykas, den anges ju som osäker. Även den liggande skärfläcka är jag skeptisk mot, inte för att obsen behöver vara fel, men uppgiften att vi inte gick fram till den ökar åtm. inte trovärdigheten. Prutgässen kräver kanske särskild diskussion. Övriga obsar säkert riktiga. OBS bl.a. fynden av äggkullar, delvis inte fullagda, av vissa vada-re; rätt intressant. Spetsbergsgässen säkert riktiga. - Sigge Berggren och Arne Klementsson var sedan flera år förtrogna med Hammarsnäs; de ringmärkte fågel där. Självt hade jag inte besökt lokalen tillnärmelsevis så ofta. Stenfalkarna absolut riktiga. Arten ses numera inte på långt när lika ofta, åtminstone inte i Skånes inland.

SLUT

1937-05-05.

Den 5/5 var det geologisk exkursion till Bjärsjölagård, där vi vandrade i Kalkbrottet kl. 9,40 - 13. Spirifer schmidtii ett exemplar till. En liten tranflock på 9 st. En näktergal.

Kl. 13 blev vi bjudna på saft och kakor av fru Marja Hedberg till Bjärsjölagård. Vi besåg också tavel- och vapensamlingarna, nog så ståtliga. Sedan var vi ute i kalkbrottet igen. En åskskur, kortvarig men häftig, påskyndade avresan, som för min del gick via Lund till Malmö. Jag blev nämligen av Gunnar Nordqvist inbjuden till middag hos hans moster, Thekla Edstrand. Dit kom även hans mamma, doktorinnan Gunhild Nordqvist, och hans bror Mätte. Härlig middag. Avreste ungefär kl. 22 med Gunnar till Lund.

Kommentarer:

- 1) Spirifer schmidtii är en vacker fossil brachiopod, ivrigt eftersökt.
- 2) Ingen uppgift finnes om exkursionsledare denna dag. Men det måste varit Assar Hadding eller Ernhold Hede, troligen den sistnämnda. Ledaren måste absolut ha haft goda kontakter med paret Hedberg på Bjärsjölagård, annars hade vi aldrig blivit inbjudna dit.

1937-05-06, torsdag, Kristi Himmelsfärdsdag.

Kristi Himm, torsd. 6/5, reste jag ut till Revingehed kl. 11. Det var en solig och skön dag men ej så varmt som veckan innan. Vind ej så stark, västlig, skön. Jag gick ner över Revingehed, men med tåget följde någon sorts barnkrubba på 2-300 småglyttar, som, enligt vad jag hörde av konduktören, skulle tillbringa dagen på heden. Det var naturligtvis lönlöst att stanna där, varför jag, just som ungarna vällde fram över backen vid Fönesjön, lämnade heden och sjön och gick ner till Krankesjön. Jag letade ej efter fältpiplärkan, men f.ö. såg jag det mesta av vad som brukar finnas här. Vid Revingehed och Fönesjön samt i dungen S om sjön fanns:

stare allmän
kråka
talgoxe
bofink mycket allmän
i dungen
trädpiplärka 1 ♂ sjung.
sånglärka 1
gulspurv några
lövsångare ytterst all-
män
grönfink 1

sävsångare allmän
hämsling 6
gök: 1 ♂ hördes
ringduva
tornfalk
fasan
häger
rördrom
vipa
sothöns

rörhöna: 1 st. lyfte
ur dungen bryn!
knölsvan 2 + 3 st.
flygande
brunand 8
gräsand några
skrattmås 1
gråhake

Vid Krankesjöns norra sida bort mot västra ändan syntes eller hördes:

fisktärna 1
rödbena spel
gulärta ♂ + ♂ + ♀♀
sävspurv, som av
beteendet redan hade
bo; därtill flera
andra sävspurvar

lövsångare my. allm.
sävsångare många
storspov
vipa my. allmän
årta 1 ♂
råka flera
gräsänder flera
skäggdoppingar

brunänder
brun kärrhök
ängspiplärka + spel!
häger 3 st.
stare: en flock på
40 ~~st~~ stycken
skrattmås massvis
enkelbeckasiner

Krankesjöns västra ända: buskskvätta 1 ♂, ladusvala 2, hussvala ock-så 2, den ena mycket högt; ringduva 3, råkor massvis.

FORTS

Krankemossen:

lövsångare i hundratal
stjärtmes 1 st. i en björk
fiskmå 1 ad flygande
sothöns
koltrastar

hussvala c:a 10 } väldig höjd.
ladusvala 10 }

gräsand ♀ på bo med 10 ägg,
långt västerut i mossen
rörhöna hörd

skäggdopping ett par här
sävsångare mycket talrik
ängsfiplärka
sävspurvhanar 2
sädesärla 1
ett brunandpar

en grönbenastade här
spurvhök 1 ♂
gulspurv talrika.

Dessutom fann jag flera urdruck-
na sothönsägg och såg vackra
grävlingsspår i en dikeskant.

Silvåkraskogen och Almen:

skator
ringduvor
ärtsångare 1, sång!
gröngöling: bo i almen!
brun kärrhök ♂♀
5 knölsvanar, varav en låg i
vattnet, 4 kom flygande och
fällde där

Den bruna kärrhök ♂ dansade på
fruktansvärd höjd
Gröngölingen kom tillbaka till
sitt bohål
talgoxe
lövsångare
ringduvor
fasan
kråka

Längre bort mot öster i skogen fanns:

trädpiplärka 2	bofink	massor	grönsångare 1
talgoxe flera	lövsångare		näktergal 1

Över och i sjön:

3 bruna kärrhökar, varav 1 ♂
brunänder 13, varav 9 ♂♂
skäggdoppingar
svarthalsad (dopping) 1
sothöns
sädesärla 2

gräsand 7 drakar
knölsvan 1
skedand 1 ♂
Ett brunt kärrhökpar höll till
här vid sydsidan

Silvåkra by hyste: kaja, starar, pjoddar, pilfinkar.

x/ Ängarna "hitom" Klingvallsån: spov, sånglärka ~~mmmm~~ och en
hämlingflock på 10 st.

(Ängarna på) andra sidan ån:

gulärla allmän
tornfalk 1
storspov massvis
sävspurv allmän
vipa massvis
rödbena ett par:
läte ngt avvi-
kande, vemodi-
gare, likt
ljungpiparens

brushane 9 ♂♂, senare
kom 5 ♂♂. Se nedan.
en spelande Limosa
hägrar 8
skedand 2 par
årta 3 hanar
enkelbeckasiner allm.
ängsfiplärkor

ormvråk 1 vid Söder-
gård, jagad av stora
kråk-, råk- och
kajflockar

De nio först observerade brushanarna hade följande färger på
kragen: en nästan vit, en gulvit, en ljust brun, en mättat brun-
röd, en spräcklig i vitt - blågrått, en grå och tre stycken
mörkblå - svarta.

FORTS

x/ "hitom" = väster om ån.

1937-05-06 forts.

Heljesjön nästan tom

Bysjön gräsänder

Furets brun vid byn (=Vombs by): ett rapphönspar.

i Furet: starar, böffinkar, gröngöling 1, nötväcka 1, kråka 1, råka 1.

i sjön (=Vombsjön): Massor av skäggdoppingar.

Vid Norregård på aftonen:

enkelbeckasiner spelade, massvis
överallt

spovar

vipor

en knölsvan i ån

kärrsnäppespel

2 årtor

skedänder ♂♀

gulärlor

stare i småflockar

skrattnåsar

en viggflock (på) 5 par

en glutt mot öster

hägrar 11 stycken

kajflockar

Vid bron över ån kl. 19,30-19,45 flög c:a 1000 skrattnåsar förbi
i flockar mot öster. Även ett stenskvättepar och 11 backsvalor.

Vacker dag. Rikt fågelliv. Artlista:

Kråka a
Råka my a
Kaja a
Skata 5-6
Stare my a
Hämsling a
Grönfink 1
Böfink my a
Pjodd a Silvåkra
Pilfink a Silvåkra
(10) Gulsparrv a
Sävsparv a
Sånglärka my a
Ångspiplärka a
Trädpiplärka flera
Sädesärta 3
Gulärta a
Nötväcka 1 hörd
Talgöxe a
Entita 1
(20) Stjärtmes 1, möjl. 2
Grönsångare 1 hörd
Lövsångare ytterst a
Ärtsångare hörd
Sävsångare my a
Koltrast 3

Buskskvätta 1
Stenskvätta 2: ♂♀
Näktergal 2 hörda
(30) Hussvala > 20
Ladusvala > 30
Backsvala 11
Gröngöling 3
Spillkråka 1 hörd
Gök 1 hörd
Brun kärrhöök 3 eller
troligare 4
Tornfalk 2
Sparvhök 1
Ormvråk 1
(40) Ringduva > 10
Rapphöna 2
Fasan flera hörda
Vipa ytterst a
Storspov my a
Rödspov 1 ♂♂
Brushane 14 ♂♂
Glutt 1
Rödbena 10-12
Grönbena 1
(50) Kärrsnäppa 2
Enkelbeckasin my a

Rörhöna 2
Sothöna ytterst a
Häger > 25
Rördrom 1 hörd
(55) Brunand > 40
Vigg 5 par
Skedand några par
Gräsand > 20 ♂♂
samt några ♀♀
Ärta 4 ♂♂
(60) Knölsvan 9
Skrattnåsar 1000-tal
Fiskmåsar 1 ad
Fisktärna 1
(65) Skäggdopping a
Gråhakedopping 1
(67) Svarthalsad
dopping 1
= 67

Tämligen god fauna,
dock kunde småfåglar,
rovfåglar, måsar
och änder varit
bättre.

Kommentarer: en särdeles innehållsrik dag; och genom att anteckna
de sedda eller hörda arterna, ofta även deras talrikhet, på varje
genomvandrat avsnitt får man en ovanligt god bild av fågellivet på
varje "delområde", något som en sammanfattande artlista över hela
området inte kan ge. Nu vid renskrivningen får jag också en verkligt
klar uppfattning om den höga abundansen av många arter. Mitt slut-
omdöme efter sammanskrivandet av artlistan härövan, ter sig nu,
1986-10-10, som avgjort "orättvist". Men det har sitt intresse ändå,
ty det visar ju på sitt sätt hur rikt utbyte man brukade få.
GRck 1986-10-10.

1 av år 1937,

1937-05-07, fredag.

Fredag 7/5. Fältklubben hade sammanträde med föredrag av d:r phil Kai Hansen: Jämförelse mellan Skånes och Bornholms underkambrium. Trevligt. Sedan supé på Industrin. Mycket trevligt. Sedan åktur med Tutte, Ingsa, Regnéll och Ulla. Vi körde till Malmö fågeldammar och hörde på läten mitt i natten. Härligt.

Kommentarer: Industrin = Industrirestauranten. Tråkigt namn! Den hade tidigare hetat Åke Hans. En period hette den Norden. - Bilfärden på natten till Malmö fågeldammar var naturligtvis Tuttés (=Gunnar Nordqvists) idé. GRck 1986-10-13.

1937-05-09, söndag.

Jag hade tänkt att fara till Sövdeskogarna för att studera fågel-livet, särskilt rovfågel, och fotografera i bokskogarna, men vädret blev så förbaskat dåligt att jag var tvungen att stanna hemma.

1937-05-10 - 05-13.

Måndag 10/5 kl. 8,31 hämtades jag av Gunnar f.v.b. Röstånga, där geologerna skulle ligga 4 dagar på fältkurs.

I Röstånga tillbragte vi 4 sköna dagar. Vi arbetade på dagarna och spelade bridge på kvällarna. Dessutom åt vi regelbundet på gästis kl. 9,00, 13,00 och 18,00 varje dag.

Vi undersökte graptolitfaunan i de siluriska skiffrarna, tittade på tektoniska rubbningar osv osv, varjämte vi kartlade en stor diabasgång från Röstångamölla upp till stora landsvägen. Kartor hade vi på förhand gjort i Lund. Mycket trevligt och lärorikt arbete.

På torsdagen (=13 maj. GR) slutade vi redan kl. 14,30, varpå vi åt lunch. De flesta reste till Lund med tåg, men Tutte, Ingsa, Seth och jag for upp till Perstorp och hälsade på Reje von Essen. Här drack vi saft och gick sedan ut i skogen. Grågässen hade redan kläckt; vi såg en kull på 6 små ällingar, dessutom flera gamla fåglar, ett storskrakpar osv osv. Hem for vi över Perstorp - V. Torup - Maglehult - Maglö - Sösdala - Göingeholm - S. Rörum - Hörby - Sjöbo, där Gunnar tog sin egen bil. Vi for sedan till Lund direkt.

Kommentarer: Geologiska Institutionens chef, professor Assar Hadding, ledde kursen. Någon lista över deltagarna har jag tyvärr inte, men de flesta av årets kursdeltagare på Geol. Inst. var säkerligen med. Det var en mycket trivsamt kurs - både i Lund och i Röstånga för den delen.

Reinhold von Essen var, om jag minns rätt, skogschef på Perstorp. Säkert är att han var ivrig och kunnig jägare och nära vän till Gunnar Nordqvist. Lika säkert är att han var stor expert på två intressanta fågelarter, nämligen morkulla och grågås. Han hade sedan flera år ringmärkt dessa arter på Perstorps marker. OBS att grågässen vid denna tid, och ytterligare ett par decennier framåt, saknades som häckfågel i S Skåne, kanske även i resten av landskapet med undantag just för Perstorp, där ett rätt gott bestånd fanns. Fåglarna häckade åtminstone till stor del i de stora dammar som fanns i trakten och som fram till första världskriget använts till fiskodling, av karp tror jag, i stor skala. Reinhold von Essen skötte grågåsbeståndet väl, det sades av alla som kände honom.

Hemfärden från Perstorp gjordes genom trakter, som vi var föga bekanta med, utom Gunnar N. förstås. Han hade sitt hem i Sjöbo, men bodde ofta hos sin moster Thekla Edstrand i Malmö, och dessa år höll han sig också med en liten lya i Lund. Vad som säges om byte av bil i Sjöbo torde innebära, att vi under vistelsen i Röstånga använt andra bilar som inhyrts för ändamålet. Men nog trodde jag att Gunnar färdats i sin egen bil. Och säkert kom Assar Hadding i sin egen fina bil, en Buick med nummer M 17189. GRck 1986-10-13.

1937-05-14, fredag.

Nästa morgon, fredagen d. 14/5, var jag enligt överenskommelse nere vid Lund C kl. 7,19 och mötte Farbror Adolf von Krusenstjerna, som skulle se på Vombs ängars och Krankesjöns fågelfauna. Det blev en lyckad dag trots oupphörligt regnande. Vi åt frukost på Evas, varpå vi åkte bil ut till Revingehed.

Vi gick Revingehed - Fönesjön - Krankesjön N - Krankesjön V - Almen - Kvarnen - över ån vid gården utefter ån förbi rödspovlokalen osv. - över ån på bron vid torpet - Harlösa. Åkte hem kl. 14,30.

Farbror Adolf fortsatte till Köpenhamn med tåget vid 4-tiden.

Vårtenstånd mycket högt på ängarna. Troligen inga bon torra här. Vadarspel på ängarna ovanligt livligt och rikt. - Arter:

Kråka allmän

Råka mycket allmän

Kaja

Skata

Stare allmän; småflockar (sedda) bl.a. vid Kr.V.

Hämling; flera stycken som vanligt vid Kalvmossen

Bofink

Pjodd

Pilfink

10 Gulsparv

Sävsparv allmän

Sånglärka allmän

Trädpiplärka bl.a. vid Fönesjön

Ängspiplärka allmän

Gulärta mycket allmän!

Nordisk gulärta 2 ♂♂ och väl även 2 ♀♀ vid Krankesjöns V ända

Sädesärta

Talgoxe

Kungsfågel hördes sjunga i Silvåkraskogen

Lövsångare mycket allmän

20 Törnsångare sjöng och syntes vid Fönesjön

Sävsångare ytterst allmän, sjöng massvis överallt

Koltrast

Buskskvätta allmän, bl.a. vid Krankesjön V

Näktergal sjöng på flera ställen. Bl.a. iakttogs vid Kr. sydsida 2 ivrigt sjungande ♂♂.

Hussvala fanns i 10000-tal över Krankesjön och dess västsida i regnet. Flög mycket lågt. Hela sjön översållad.

Ladusvala 100-tal vid Kr.V. och 100-tal vid Almen

Backsvala 10-tal Kr.V.

Gök hördes flera ggr, syntes också

Gröngöling vid boet i Almen

30 Törnsvala utomordentligt stor flock bland svalorna i V. ändan. Ytterst orädda. >100. Även Vombs ängar

Brun kärrhök flera Krankesjön

Lärkfalk 1 Silvåkraskogen

Pilgrimsfalk 1 i lilla torrträdet vid rödspovlokalen på ängarna

Ringduva allmän

Skogsduva 1

Rapphöns

Fasan

Vipa massvis ängarna

Storspov massvis ängarna, Fönesjön osv. Spelade mycket ivrigt i blötan

40 Rödspov minst 5, troligen 6, flög parvis, spelade och jagade varandra.

Brushane 13 på ängarna, därav 4 ♀♀

Glutt rastade på ängarna vid Klingvallsån samt vid Kr. Sydsida; hördes dessutom locka och flyga över flera ggr

Rödbena flera par ängarna

Kärrsnäppan spelade på ängarna mycket vackert och nära

Enkelbeckasinen var allmän

Sothöns

Rall skrek i Fönesjön

Stork 1 mycket smutsigt ex vid ödegården nedanför Silvåkra kvarn vid ån. Dessutom 1 i boet Revingeby.

Häger flera stycken

50 Rördrommen bölade i Kr.S.!!

Brunand allmän, hanar tjugtals

Vigg 2 par Almen

Skedand allmän

Ärta flera par Kr.V. och ängarna. Gräsand: drakar allmänna.

Stjärtand: 1 drake tillsammans med gräsänder (vid) Kr.V. över mossen

Kricka: 5 - 6 (ex) flög över Silvåkra kvarn. Denna lilla flock sågs flera ggr. Könet kunde jag i regnet ej avgöra

Knölsvan: 1 par i Fönesjön, och 6 stycken i Krankesjön

Skrattmås allmän ängarna osv.osv.

1937-05-14 forts.

(37)

60 Fiskmås några
Fisktärna flera stycken
Svarttärna 8 över Fönesjön,
4 över Caltha-fälten på
ängarna. Trevligt

Skäggdopping allmän Krankesjön
Svarthalsad (dopping) ett par ♂♀
Krankesjöns sydsida på van-
liga stället
Gråhakedopping 1 Fönesjön

= minst 66 X)

På kvällen var Ingalisa, Tutte, Gerhard och jag hos Haddings.
Mycket trevlig kväll.

På natten läste jag Dreisers "Geniet" ett par timmar, tills
klockan blev 4.

Flera stora prutgåsfloccar flög över mellan kl. 1,30 och 2,45.
Dessutom drillsnäppor.

Kommentarer:

- 1) Adolf von Krusenstjerna var en släkting till mig; närmare bestämt var han gift med min Pappas kusin, Louise Lagerbring. Han var jurist i Stockholm men hade livligt intresse både för humaniora och natur. En mycket vänlig och sympatisk man. Övriga personer redan presenterade. Ingalisa, även kallad Ingsa, ville senare i livet bara lystra till namnet Ingrid. Gifte sig så småningom med Seth Nilsson.
- 2) Morgontidigt folk kunde med fördel ta sitt morgonkaffe etc på "Evas". Evas kondis var en institution i Lund på 30-talet (och hade säkerligen existerat sedan länge). Det öppnade klockan 0600 varje morgon. Dit kom förstås en del folk som festat under natten. Men många andra kom också, och jag kände flera studenter som var uppe i ottan och satte sig att tentamensläsa på Evas när det öppnade på morgonen.
- 3) Fågellivet intressant, t ex ur följande synpunkter:
 - a) mycket stor aktivitet åtminstone på vadare och även på diverse småfågel. Det var regn hela tiden, men jag har ett minne-av att det var varmt och stilla.
 - b) mycket stor individrikedom av många arter, inte bara sådana som nu försvunnit från Vombs ängar på grund av att biotopen förändrats resp. förstörts, utan också många andra: se t ex sävsparv, sävsångare, buskskvätta etc.
 - c) Hussvalan är ett speciellt fall. Aldrig, varken förr eller senare, har jag sett tillnärmelsevis så stora mängder av hussvala vid Krankesjön! Kunde vara intressant att undersöka väderleken veckan före 14 maj.
 - d) Nordisk gulärta; (numera nordlig gulärta): jag var ytterst noga med att inte ange raser utom när bestämningen var bergsäker. Hannarna därför absolut OK; ~~hann~~ honorna kunde jag inte bestämma i fält men förmodade att de bildade par med de "nordiska" hannarna, något som väl framstår som rimligt.
 - e) I originalanteckningarna är bara Nordisk gulärta, Hussvala och Tornsvala understrukna.
 - f) OBS nattsträcket av prutgås och drillsnäppa
- 4) Vandringsväg ovanligt otydligt angiven ~~hann~~ när det gäller Vombs ängar. "Kvarnen" = Silvåkra kvarn. "Ödegården nedanför Silvåkra kvarn vid ån" är = Öbackens gård, sedan länge riven; den låg där den nuvarande vägen ~~är~~ ("oljevägen") korsar Klingavälsån. "Bron vid torpet" måste syfta på annan bro, det framgår tydligt av ordvalet.
- 5) Om det höga vattenståndet förstört många markbon, kan det kanske ha något samband med den stora spel-aktiviteten hos vadarna?
GRck 1986-10-13.

OBS: Caltha-fälten: ängarna lyste gula av Caltha palustris över stora ytor. Efter regleringen av Kävlingeån och nedre Klingavälsån ersattes kabbelekan av maskrosor. Skötsel av naturreservat, enbart bra för fågellivet enligt tidningen Arbetet 1938. Sakkunnig på sådant: chefredaktör Vougt.

X) fel: artsumman blir 65. Gulärta 2 raser men en art.

1937-05-17, måndag.

(38)

Exkursion till Krankesjö-området med Nils Noréhn. Arter:

Fönesjön och Kalvmossen:

Brunand många ♂, 2-3 ♀
Fiskmåsar 4
Brun kärrhök ♂. Bytet över-
lämnades. Häckning i år i
Fönesjön!
Sothöns
törnsångare
sävsångare
rall
hämpling
trädpiplärka
lövsångare
gräsand
svarttärnor 6
häger
trädgårdssångare
lärkfalk 1
gröngöling

Krankesjön:

vipor
rödbena
kärrsnäppa + bo (med) 3 ägg
prutgås 1
knölsvan 6, därav 5 i flock
vid sydsidan
glutt 1

ringduvor
stork 2
ladusvala
trana 3 från V!
årta ♂
fisktärnor
rördrom

tornsvala Krankesjön V.
nordisk gulärta
flava flava

tornfalk mossen
trädgårdssångare
massor av sävsångare
rörsångare 1
svarttärnor 15
spovar 4 mot V.
skrattmåsar 100-tal
brun kärrhök ♀

vigg 3 ♀ 8 ♂
brunand i massor

Silvåkra:

ormvråk
storkparet
ett kärrhökpar i Silvåkrakärret
19 tranor ute över ängarna

Jag minns att jag slutade att uppföra artlistan när vi gick utefter Krankesjöns sydstrand mot öster.

Kommentarer: Anteckningar bristfälliga. Exakt lokal delvis otydligt angiven. Det är sannolikt, att arterna fr.o.m. tornsvala t.o.m. "brunand i massor" sågs på sträckan från Krankesjöns V sida och därvarande mossmarker fram till Silvåkra by. Men detta är ju en relativt oviktig fråga. - Beteckningen "flava flava" syftar förstås på gulärlans nominatform.

Observera de 4 mot väster flygande spovarna, storspov förstås. Om det var sträckflykt, vilket förefaller sannolikt, är det väl ett rekordtidigt datum. Men naturligtvis är det tänkbart att spovarna flög västerut av annan anledning!

Rek 1986-10-13

1937-05-24, ungefärligt datum.

Krankesjöområdet.

39

kråka	20	näktergal	40	rörhöna boet	60	skedand
råka		buskskvätta		rall		årta ängarna
kaja		stenskvätta		<u>kornknarr</u> ängarna		vigg
skata		trädgårdssångare		vipa		bruhand
stare		lövsångare		storspov		knölsvan
hämpling		grönsångare		rödspov		skrättmå
bofink		rörsångare		rödbena		fiškmå
pjodd		sävsångare		glutt		svarttärna
pilfink		blåmes		brushane		fisktärna
10 gulspurv		ladusvala		enkelbeckasin		skäggdopping
sävsparv		hussvala		häger		gråhake(dopping)
sånglärka	30	backsvala	50	<u>rördrom</u>	70	svarthalsad
ängspiplärka		gök		stork		(dopping)
trädpiplärka		tornsvala		trana: 2 på ängarna		
fältpiplärka på		gröngöling		Herner!		
kvällen Rvingehed.		ringduva		<u>lärkfalk</u>		
gulärta		blåduva		<u>tornfalk</u>		
sädesärta		rapphöna		<u>brun kärrhök</u>		
koltrast		fasan		<u>ormvråk</u>		
rödhake		sothöna		gräsand		

Kommentarer till denna artlista: I dagboken finnes tillägg, daterat redan 19 januari 1938, som lyder så: "bedrövtligt att ingenting står nämnt om arterna. GR 19/1 1938". Från en mycket senare tidpunkt finns även följande tillägg: "se lösa bladen här- efter". Detta tillägg är odaterat. Dagboken bär spår av att lösa blad suttit fästa med gem på denna plats, men dessa blad har gått förlorade.

Naturligtvis inser jag att detta protokoll är av föga värde. Men artlistan är ju ovanligt fyllig; och eftersom jag i princip renskriver alla anteckningar, på villkor att de innehåller något om det naturvetenskapliga utbytet, så får även dessa anteckningar komma med. GRck 1986-10-14.

Ny renskrift av ovanstående gjordes 1987-08-05 för att få plats med anteckningarna från 1937-06-08: se nedan!

1937-06-08.

Denna dag for Gunnar Nordqvist och jag till Hallands Väderö. Carin Eklundh var där då; hon hade av Bertil Hanström fått i uppgift som trebetygsarbete att undersöka fågelfaunan på Väderön. Detta gjorde hon i maj och juni 1937. Gunnar och jag träffade henne, fick höra mycket om hennes arbete och gick med henne över ön. På kvällen återvände Gunnar och jag till fastlandet, och sent på kvällen 8 juni och början av natten till 9 juni for vi tillbaka till Lund. Från denna exkursion har jag inga dagboksanteckningar. Men om en art, nämligen kärrsångaren, har jag rätt fylliga uppgifter i mitt kortregister över fågelobservationerna 1935-42. I kortregistret står om kärrsångaren: "1937 juni 8: nattfärden Torekov - Lund med G.N. På sträckan 1000 meter norr Tågarp - Tågarp - Annelöv - Kävlinge - Lackalänga hörd på 8 ställen: 1000 meter norr Tågarp, Tågarp, söder Tågarp på två ställen, Annelöv, nordväst om Kävlinge, Kävlinge 2 exemplar på samma ställe, Lackalänga."

Kommentarer till denna exkursion: OBS alltså att den intar en särställning. Det står intet om den i dagboken, tyvärr. Men jag har ovanstående anteckning i mitt kortregister. OBS också att kärrsångaren på 30-talet ansågs vara mycket sällsynt i Skåne och därmed i hela Sverige. Troligen, eller säkerligen, var den också sällsynt, även om den naturligtvis kan ha varit i viss grad förbisedd. Goda fälthandböcker saknades ju helt vid denna tid. - Det faktum att Gunnar och jag på en nattlig bilresa på högst 100 km längd hörde kärrsångare på åtta ställen ansågs därför som ytterst anmärkningsvärt och väckte uppmärksamhet bland fågelintresserade kolleger - de var ju för allt i världen inte många på den tiden. Man började ana att arten var mindre sällsynt än man trott. -

Denna renskrift plus kommentar plus ny utskrift av anteckningarna från exkursionen omkring 1937-05-24 med dess kommentar gjordes 1987-08-05 för att slippa ompaginering av renskriften för år 1937. Anteckningarna från 1937-06-08 finnas också införda vid renskriften av dagen 1938-06-09, av skäl som framgår där. GRck 1987-08-05.

1937-06-13.

Krankesjön. Herner, Nystrand, Noréhn med, (men) reste visst hem tidigare.

Kråka	koltrast	svarttärna
Råka	hussvala	49 fisktärna
Kaja	ladusvala	-okänd tärna 1
Skata	backsvala	50 sothöns
Stare	talgoxe	kornknarr Vombs ängar
bofink	tornsvala	ärta
pjodd	30 gök	gräsand
hämpling	skogsduva	kricka
gulspurv	ringduva	skedand
10 sävsparv	häger	brynand
sånglärka	stork	vigg
trädpiplärka	trana	knölsvan
ängspiplärka	rördrom	skäggdopping
gulärta	storspov ++	60 gråhake(dopping i)
sädesärta	rödspov 2	Krankesjön!!
sävsångare	rödbena 10-15	rapphöns
lövsångare	40 svartsnäppa 3	<u>lärkfalk</u>
grönsångare	enkelbeckasin +	<u>ormvråk</u>
trädgårdssångare	brushane +	<u>pilgrimsfalk</u>
20 svarthätta Silvåkra-	vipa +++	65 <u>brun kärrhök</u>
skogen	Gråtrut 1 juv	
törnsångare	fiskmås	
buskskvätta	skrattmås +	
stenskvätta	<u>dvärgmås</u> 1 ad	

Kommentarer: Denna exkursion, eller kanske snarare anteckningarna därifrån, intar en särställning. I originaldagboken, som bär beteckningen Ornis scanica IX, står på sidorna 13-14 bara det ovanstående. Jag renskrev detta den 27 september 1983, alltså innan jag den 4 september 1985 satte igång med renskrivning av mina gamla dagboksanteckningar; därvid började med anteckningarna från senhösten 1934. (jag)

Men vid renskrivningen den 27 september 1983 hade jag tillgång till en del ytterligare uppgifter, säkerligen sådana som skrivits på lösa papper och sedan lagts in i dagboken. Dessa har emellertid sedan dess förlagts eller förlorats. (Jämför kommentarerna till 1937-05-24, ungefärligt datum, sid. 39).

Hellre än att införa dessa ytterligare uppgifter på denna sida väljer jag att bifoga renskriften från 1983-09-27, där de alltså redan finns. Se alltså nästa sida! GRck 1986-10-14.

1937-06-13.

Min sista exkursion till Krankesjön, innan jag ryckte in till militärtjänst. Torsten Herner, Nils Noréhn och Folke Nystrand deltog, men någon av dem, kanske alla tre, reste tillbaka till Lund tidigare än jag. Artlista med kommentarer, i den mån sådana finnas:

kråka: alldeles för mycket
råka; "oändl!" (se även pilgrimsfalk)

kaja

skata

stare

bofink

gråpjodd

hämling

gulsparv allmän

sävspurv

10- lärka (=sånglärka)

trädpiplärka

ängspiplärka

gulärta

sädesärta

sävsångare

lövsångare

grönsångare

trädgårdssångare

svarthätta

20- törnsångare

buskskvätta

stenskvätta

koltrast

hussvala

ladusvala

backsvala

talgoxe

tornsvala allmän

gök

30- skogsduva

ringduva

rapphöns

(SE ÄVEN NEDAN!)

lärkfalk 2 lärkfalkar överallt)

⊕ pilgrimsfalk 1 ung, slagit råka

(se även vipa)

ormvråk (se även nedan)

brun kärrhök ♂?

häger

⊕ stork

trana 4 tranor från V

⊕ fördröm 41

storspov ++ 42

40- Kommentarer: som synes ett alldeles utmärkt förnämligt fågelliv.

Tecknet + betyder ungefär att fågeln sågs i ringa antal

++ " " " " var allmän eller riklig

+++ " med säkerhet att fågeln var mycket allmän eller talrik

En anteckning i originalet är svår att läsa. Antagligen står där: "Ormvråk jagar" jämte ett oläsbart tecken; men på nästa rad står mycket tydligt "4 lärk!" Men det är tänkbart att det hela skall läsas "ormvråk jagad av 4 lärk!" Sistnämnda tolkning förefaller dock osannolik.

⊕ De små röda tecknen härövan har tillsatts för att visa att observationerna är excerperade i vanlig ordning.⊕

Kanske finns det anledning att diskutera någon observation, men det gör jag inte här. GRck 1983-09-27.

⊕ rödspov 2

rödbena 10-15

svartsnäppa?

enkelbeckasin +

brushane + 2 brushanar

vipa +++ vipflockar 4 20

stor vipflock en vipa jagar

lärkfalk(en)

gråtrut 1 juv

50 fiskmås 1 ad

skratmås +

⊕ dvärgmås 1 ad

⊕ svarttärna

svarttärna allmän Fönesjön

fisktärna

— okänd tärna 1 *omnumera*

sothöns

⊕ kornknarr

årta querquedula

gräsand boschas + stora kullar

boschas hannar över 40

kricka

skedand

60- brunand

vigg

knölsvan

skäggdopping + juv

⊕ gråhakedopping Krankesjön

OBS: kommentarerna i listan är sådana som finns i originalanteckningarna; ord inom parentes är dock tillagda här.

Kommentarerna härnedan är gjorda i samband med renskrivningen den 27 september 1983.

42

Perioden 1937-09-27 - 1937-10-07.

Exercisen slutade 27/9.

Var i Stockholm 27/9 - 7/10. Träffade bl.a. Ulf Bergström och Rune Bollvik. Vi reste ut till Hjälstaviken på kvällen lördagen d. 2/10 och var därute till söndag kl. 16. Trevlig dag, vi såg bl.a.:

pilgrimsfalk 2
tornfalk
sparvhök
blåhök flera ♀ + juv
duvhök 1 ♂
brun kärrhök 1 ♀ juv, mycket
bredvingad och otypisk
ormvråk flera
brunand en enda i sjön
vigg
knipa 1
gräsand några hundra
kricka
knölsvan några

småfågel ytterst rikligt:
berg- och bofink
korsnäbbar
stor flock steglits, > 50,
största flock jag sett
nattflyttande rödvingetrastar o.s.v.
vidare bl.a.
talltita
enkelbeckasin
en ljungpipare på låg höjd mot norr!
nötskrika ytterst allmän
sävspurv
gulspurv

När jag kom till Lund, flyttade jag in på Zootis, dock ej omedelbart i mitt rum, utan jag låg första nätterna i det lilla kyffet innanför Langs arbetsrum.

Kommentarer till uppgifterna på denna sida:

- Jag gjorde min rekryttjänstgöring på Studentsignalavdelningen på I 10 i Strängnäs. Tid: 16 juni - 27 september 1937.
- Mitt föräldrahem hade jag i Stockholm, och där stannade jag alltså i tio dagar efter exercisens slut.
- Ulf Bergström, som arbetade på Naturhistoriska Riksmuseets Vertebratavdelning, är redan presenterad. Rune Bollvik var anställd på en fotofirma men hade ett särdeles starkt intresse för fågel och naturvård och fick så småningom - fast det dröjde ännu många år - plats på Svenska Naturskyddsföreningen. Vi umgicks en hel del på 30-talet och även senare, under kriget, när jag fram till 1941 hade mitt föräldrahem fortfarande i Stockholm. Och senare, när mina föräldrar flyttat till Hildesborg vid Landskrona, var jag långa perioder inkallad i Stockholm.
- Utfärden till Hjälstaviken, en paradlokal för fältornitologer både från Stockholm och Uppsala, var avgjort lyckad, och jag beklagar att anteckningarna därifrån är ~~.....~~ så ofullständiga.
- Alltsedan december 1932 hade jag varit e.o. amanuens på Entomologiska Museet i Lund. Chef: doktor N A Kemner. Arbetstiden var ringa: 4 timmar per vecka, och tjänsten skulle göras på lördagarna, helst med början tidigast kl. c 1000 eller senare, när Kemner kommit upp på Institutionen. Alla e.o. amanuenser skulle tjänstgöra samtidigt. - Men var arbetet ringa, så var lönen ännu ringare: den var lika med noll; eller, om man så vill, kan man säga att lönen bestod i ~~...~~ att vänta på ett amanuensrum. Sedan gammalt, och fram till tiden efter 1946 (ungefär), fanns nämligen bostadsrum för amanuenser och e.o. amanuenser på Zoologiska Institutionen, ~~Helgonavägen 3.~~ Helgonavägen 3. Och nu, på hösten 1937, hade min tur kommit, efter drygt fyra och ett halvt års (nio terminers) väntan. Det var naturligtvis en stor händelse att få ett bostadsrum, därtill gratis, på den institution där man studerade. Jag har glömt detaljer angående möbler och övrig inredning, men inflyttningen skedde när rummet kommit i ordning. Och trivsamt var det. Alla amanuensrummen låg på fjärde våningen. "Kyffet ~~utanför~~ innanför Langs arbetsrum" låg på tredje våningen. Lang, döpt till Karl Georg Herman, var docent i zoologi sedan några år. Han vistades ej i Lund denna höst, åtminstone ej på sitt arbetsrum. Han blev (rätt snart, tror jag) lärare på annan ort. Senare blev han professor och chef för Riksmuseets Evertbratavdelning. Han var bl.a. limnolog, blev senare stor specialist på Harpacticider. GRck 1986-09-22.

inmanför

1937-10-08.

Sjölunda 8/10 ett par timmar på eftermiddagen. Jag for till Arlöv och gick ner mot skjuthanan. Här träffade jag Pelle Bergman och Tutte Nordqvist, kärt återseende. Då jag blott helt kort fick tillfälle till fågelstudier och snart åter ämnar mig ut, anför jag blott det viktigaste:

grönfink stor flock Arlöv

steglits 4 Arlöv

sävsparv 1 juv skjutbanan

ladusvala åtskilliga juv över ängarna

pilgrimsfalk: 2 stora ~~♀♀~~ samtidigt vid fiskarkojan. De höllo till helt nära varandra. Den ena seglade en stund på ganska stor höjd, och till min stora förvåning slog en vipa ideligen mycket djärvt efter den. Vipan måtte känt sig alldeles säker. Jag förmodar att den i likhet med de stora vipflockarna blev uppskrämd då falcken kom, och sedan såg jag hur den skilde ut sig ur en mindre flock på c:a 8 stycken och gav sig till att ofreda falcken!

Blåhök 1 juv nära skjutbanan

Vipa 1000

glutt 1

kärrensäppa en my. stor och tät flock, 250 - 300 eller mera.

Kricka flera tusen

Gräsand massor

Stjärtand 9

Skedand 1 ruggande

Rörhöna 1 Segebro.

(småsnäppa och kustpipare iakttagna av Tutte).

Kommentarer: min första exkursion i Skåne sedan 13 juni. Alla artbestämningar är säkert riktiga; dock skulle jag nu tro att den ensamma skedanden, som anges som ruggande, snarare var skadad. - Jag har ända sedan den tid, då jag började föra dagboksanteckningar, varit noga med att ange vilka iakttagelser som gjorts av andra personer. Detta är anledningen till att jag satt Tutte Nordqvists observationer inom parentes. Parentesen innebär alltså absolut intet misstroende mot iakttagelserna, tvärtom vill jag ännu en gång understryka att Gunnar Nordqvist var en synnerligen kunnig, skarpsynt och kritisk fältobservatör. Och jag står i stor tacksamhetsskuld till honom för allt vad han lärt mig. *Reck 1986-10-15*

1937-10-10, söndag.

Söndagen 10/10 kl. 8,50 - 19 Ljungen, Höllviken, Skanör, revlarna, Flommen, åter över Ljungen samt på kvällen Hammarsnäs, Erik Dahl samt den trevlige Folke Köhler. Utmärkt dag.

<p>1 Kråka my. allmän, Ljungen osv.
 2 Råka d:o
 3 Kaja d:o
 4 Skata Skanör
 5 Nötskrika 2 i dunge strax norr om Skanör
 6 Stare stora flockar
 7 Domherre hördes jämte nötskrikan, ett par stycken.
 8 Grönsiska
 9 Hämpling: stor flock på de sandiga och trevliga fälten norr och NO (om) Skanörs stad. Här sågs massor av småfågel.
 10 Grönfink
 11 Bofink } stora flockar vid Fote-
 12 Bergfink } vik stn och Hammarsnäs på kvällen
 13 Pjodd
 14 Pilfink
 15 Gulsparv vid en gård invid Skanör, allmän.
 16 Trädlärka mycket stor och vacker flock på fälten vid en tall-dunge nära Skanör. > 40 iakttagna, kanske det dubbla.
 17 Sånglärka allmän överallt
 18 Ängspioplärka också allmän överallt, särskilt ute på Ljungen.
 19 Talgoxe
 20 Blåmes
 21 Entita
 22 Kungsfågel } i en häck, (här totalt) 20 (ex)!, och i dungarna vid Skanör. Ej så många av varje.
 23 Varfågel: en ståtlig sak ute på en stolpe på Ljungen. Orädd, iaktogs länge.
 24 Järnsparv var my. vanlig i bet-fälten och jordärtskocksplanteringarna nära Skanör stad. > 8 iakttagna.
 25 Dubbeltrast 1 ex, orädd, (på vägen ut till Skanörs hamn. Sprang här på vägkanten.
 26 Taltrast i en oxelhäck ute på åkrarna nära Skanör
 27 Koltrast allmän Skanör
 28 Rödhake utomordentligt allmän över, i och vid Skanör, i buskarna.
 29 Gärdsmyg 1 ex nära Skanör
 30 Ladusvala några juv
 31 Hussvala: Köhler såg ett ex ute över ett fält öster om staden nära viken. Jag såg den ej.</p> | <p>32 Jorduggla. När vi hade gått ut i Höllviken så långt vi kunde för att se på en stor sjöfågel-flock - den befanns bestå av sothöns och bläsänder - så hörde jag plötsligt ropet: "Titta uppåt". Jag följde rådet och hade glädjen att se en jorduggla med långa genomlysande vingar komma utifrån havet från norr och segla in över Ljungen.
 33 <u>Pilgrimsfalk</u> 3 ex nära Skanör:
 1 ♀ ad vid Flommen
 1 ♀ juv Ljungen
 1 ♂ ad Ljungen
 34 <u>Stenfalk</u>: 1 ♀ flög söderut över Ljungen i solen
 35 <u>Tornfalk</u> var verkligt vanlig. Över Ljungen stodo tornfalkar litet varstans, och vi såg dem ofta under hela dags-exkursionen. På Ljungen minst 15.
 36 <u>Blåhök</u>: på Ljungen 1 juv eller kanske 2 (och) 1 ♂ ad.
 37 <u>Ormvråk</u> några Ljungen, inget storsträck.
 38 <u>Sparvhök</u> Ljungen 1
 39 <u>Ringduva</u>
 40 <u>Blåduva</u> } Båda sågos i stort antal. Flera väldiga flockar på 2-300 vardera gick på långt håll och stor höjd över Ljungskogen och Ljungen. Ringduvan vanligast.
 41 Fasan 1 ♂ Ljungen
 42 Rapphöns: 5 st. vid järnsparv- och trädlärke-ängen
 43 Större strandpipare: endast några (på) Hammarsnäs.
 44 Ljungpipare: 4 st. juv + några kärrsnäppor över revlarna.
 45 Kustpipare: 6 st. + några till tillsammans med kärrsnäppor (på) revlarna. Vatten lågt, bra att gå på revlarna.
 46 Vipa
 47 Myrspov 17 st. stod i vinterdräkt sovande på en liten sandrevel. Vi väckte dem ej, trots att vi gick ganska nära och beundrade dem.
 48 Glutt 2 ad med mörka mantlar (i) vattnet mellan hamnen och staden Skanör. 2 till i Höllviken.</p> |
|--|--|

1937-10-10, söndag, *forts.*

(45)

49 Svartsnäppa: 7 i flock (på)
Hammar snäs på kvällen	56 Bläsand. Jag såg flera tiotal i
Höllviken. Förmodligen var
den mycket allmän där
50 Kärrsnäppa allmän, men
inga större massor vid
revlarna. På kvällen (på)
Hammar snäs en my. stor
flock, c:a 300	57 Knölsvan > 300 i Höllviken och
särskilt Fotevik. Endast ad.
iakttaga. Lågo i ett par
stora flockar.
51 Sothöns: 2 mycket stora
flockar i Höllviken	58 Sädgås 4 ex på långt håll (på)
Hammar snäs
52 Häger flera (ex), Ljungen,
Hammar snäs osv.	59 Skrattnäs allmän norr om Skanör
osv.
53 Småskrak allmän i havet,
många juv	60 Fiskmås allmän
54 Gräsand mycket allmän. En
särskilt stor flock på
flera hundra stod på en
av revlarna långt ute i
norr	61 Gråtrut allmän
55 Kricka liten flock nära
Skanörs hamn	62 Havstrut: häpnadsväckande stort
antal på den allra nordligaste
reveln, som vanligt. Denna dag
dock ännu talrikare än förut.
Jag räknade >140 ad.!!!

Småfågellivet mycket tillfredsställande. Lustigt att vi inte såg
en enda dykand, inte ens ejder.

Kommentarer:

- a) beträffande art nr 44, ljungpipare, finns en liten oklarhet. Texten lyder antingen som det står ovan (föreg. sida) eller också: "Ljungpipare 4 st. + några kärrsnäppor juv över revlarna".
- b) En artbestämning kan diskuteras, nämligen nr 58 Sädgås. 4 ex på Hammar snäs på långt håll kan mycket väl vara riktigt, men måste det inte snarare var grågäss?? Det finns i varje fall risk för att jag skrev sädgås, eftersom grågåsen vid denna tid var en så sällsynt fågel. Och det långa avståndet bör ha gjort att kritisk granskning blev svår.
- c) för övrigt en trevlig tur och gott utbyte, även om rovfåglarna var föga framträdande. OBS dock antalet tornfalkar. GRck
1986-10-16.

1937-10-12.

Sjölunda, Malmö hamnområde kl. 10 - 14 den 12/10.

Det var en härlig klar dag och mycket ~~rik~~rikt fågelliv, särskilt småfågel men även vissa änder. Det egendomligaste var, att ett livligt småfågelsträck försiggick åt norr! Hur det skall förklaras vet jag inte, men det höll på en dryg timmes tid, kl. c:a 10 - 11,15, kanske ännu längre, och någon återflyttning kunde jag ej se. Även dagens enda ormvråk, som kom ganska långt in över land ungefär kl. 11, flög mot norr.

Mot norr kom:

- 1 Bergfink stora skaror
- 2 Bofink stora skaror tillsammans med föregående
- 3 Gulsparv allmän
- 4 Ängspiplärka mycket allmänt
- 5 Sånglärka stora flockar oupphörligen
- 6 Trädlärka en flock på minst 7 st.
- 7 grönsiska ett par flockar
- 8 Ormvråk 1 ex.

FORTS

1937-10-12 forts.

Stationära på ängarna nära skjutbanan voro:

sävsparv ett par stycken. Satt på en ledningstråd och sade "psiv"
grönfink en flock på c:a 15
hämling några få nära Arlövs stn.
gulnäbbad hämling 27 st. i flock på ängen. Läte = början av grön-
finkens kväkande, eller bättre = början på bergfinkens mera torra
kväkande.

stare flera stora flockar

talgoxe ~~██████~~ nära Arlövs stn

ladusvala 5 juv på mycket stor höjd över ängarna

steglits: en ensam kom flygande och satte sig i en stor Cirsium
arvense, där den höll till mycket länge. Orädd.

pjodd } Arlöv och Malmö.
pilfink }

Vidare sågs:

sparvhök 1 mot SV.

tornfalk 2 mot SV. En mycket nära,
åt en liten sork i flykten helt
in på mig. Svävade på 10-12 m. höjd,
böjde huvudet ner till klorna
och bet i sorken, upprepade detta
flera gånger.

pilgrimsfalk 1 ♂

brushane 1 ♂ juv.

kärrensäppa c:a 120

vipa tämligen talrik

skrattnås flera tusen

fiskmåsar allmän

gråtrut allmän

havstrut flera stycken ad.

gravand 2 st., ad. tyckte jag,

(ålder) dock osäker

gräsand mycket allmän

kricka flera tusen, > 2700 räk-
nade.

bläsand några, ej > 20 iakttagna

stjärtand några få

knölsvan 6 ad.

Vid sopbränningsplatsen:

tofslärka ett par stycken, och
varfågel 1 st, vid stranden!!

Vid Frihamnen och i densamma:

gräsand dominerande, > 1000

sothöns > 700

vigg mest juv, c:a 20

ejder 1 ♀

skrattnås flera hundra.

Fågelrikedom ganska stor.

Just när jag skulle gå in på Centralen i Malmö, mötte jag Ehnbohm,
som skulle ut till nya museet. Vi gjorde sällskap dit, träffade Pelle
Bergman och Lovén och hörde på en del nyinspelade tyska skivor,
(bland annat) "Der Wald erschallt" med kronhjortsböl och diverse
fågellåten.

Vi var sedan hemma hos Lovén på kvällen och satt och pratade. Lovén
är en prima karl.

Kommentarer: De omnämnda personerna redan presenterade. -

Detta är nästan säkert den första gång i mitt liv, då
jag upplevde s.k. "återsträck", alltså flyttning åt motsatt håll mot
vad man vet vara normalt. Vid senare flyttningsstudier - och även
litteraturstudier så småningom - lärde jag mig att detta fenomen är ganska
vanligt, och ~~██████~~ delvis vet vi väl numera också förklaringarna. Men
diskussion härom ligger utanför ramen för dessa kommentarer. - OBSERVERA att
jag i originalanteckningarna använt ordet "återflyttning" i bakvänd betydelse,
alltså med innebörden "flyttning i motsatt riktning mot ~~██████~~ vad jag just
observerade"! - OBS också lokalens rikedom på fågel! GRck 1986-10-16.
Understrykningarna finns inte i originalet. GRck.

1937-10-13, onsdag.

Onsdagen d. 13/10 var jag ute vid Vomb och Krankesjön. Det var på dagen 4 månader sedan sist. Det blev en mycket bra dag. Jag gick kl. 8,40 från Harlösa - bron - stora ladan i diverse krokar på norra ängarna - Vombsjöstranden - Furets udde - genom furet ut på stora sandslätten - Heljesjöns södra sida - mossen här - över ängarna - Silvåkra kvarn - Krankesjöns sydosthörna - sydsidan - "vändbanan" - Revingeby stn. Dit kl. 16,50.

På resan ut: Blåhök juv (vid) Lunds östra;
Vipflock > 40 (ex) Kungsmarken;
Sparvhök Sandby;
Ormvråk 2
Pilgrimsfalk 1 ♀ ad } (vid) Revingeby stn.
Blåhök 1 juv
fiskmåsar

På rundvandringen:

- 1 Kråka } massvis; kajen även över Vombs ängar en stor flock högt
 - 2 Råka } mot V. - Kaja och råka flera hundra i Silvåkra by.
 - 3 Kaja }
 - 4 Skata allmän
 - 5 Nötskrika allmän, särskilt i Vombs fure. Då jag stod vid Furets udde, kom 6 nötskrikor på stor höjd ut över sjön mot norr, men efter en stund vände de och kom tillbaka. Jag trodde de ämnade sig över till Övedsklosters ekskogar för att kalasa.
 - 6 stare var allmän; flög massvis över Vombs ängar. Jag såg några stora täta flockar, men de flesta flögo likt svalor över ängarna i en enda röra, förmodligen på jakt efter de små spindlar som överallt flög omkring med sina trådar, som de brukar göra på hösten. Se vidare nedan under pilgrimsfalken!
 - 7 domherre, Pyrrhula p. pyrrhula L. 4 individ, varav två - kanske tre, jag hann ej se på alla så noga - voro härligt vackra hanar, kom i solskenet flygande in över Vombs fure från sydost.
 - 8 grönsiska. En flock på c:a 20 kom lockande över Furet
 - 9 hämpling vanlig. En stor flock höll till i en björk vid Heljesjön. Sedan sågs några stycken på sandbacken nära Silvåkra kvarn alldeles inpå den stora flock av gulnäbbad hämpling som höll till här.
 - 10 Gulnäbbad hämpling. En flock på 27 individ höll till på vägen Södergården - Silvåkra kvarn mitt ute på ängarna. En stund senare skrämde jag upp en ovanligt stor och trevlig flock nära bron över Klingvallsån på nyssnämnda väg. Den flocken var på > 100 individ, kanske det dubbla. Det var svårt att sansa sig ordentligt just här, ty småfågellivet var kolossalt rikt. Jag var formligen omsvärmad av
hämplingar
gulnäbbade hämplingar
ängspiplärkor
sånglärkor och
starrar.
- Alla utom den vanliga hämplingen fanns i hundratal, starrarna i tusental; och då alla arterna ideligen lockade, blev det ett ganska förvirrande oljud, varur de olika småfågellätena ej voro så lätta att isolera.
- 11 Grönfink lockade och sågs flyga över många ggr under dagen.
 - 12 Bofink: en flock, tämligen liten, vid den lilla gården nedanför nedersta bron över Klingvallsån. Dessutom tillsammans med följande art i massor i Krankesjöns SO hörn. Mycket allmän.
 - 13 Bergfink. Flög över Vombs ängar mot SV på morgonen, stor höjd. Fanns i massor (vid) Krankesjöns SO hörn.
 - 14 Pjodd } Harlösa
 - 15 Pilfink }

FORTS

- 16 Gulsparv allmän nära Harlösa
17 Sävspurv vid Kävlingeån nära fiskar Bergströms 2 st.
18 Sånglärka: ytterst allmän, sträckte en stor del av dagen mot SV.
19 Ängspioplärka: liksom föregående ytterst allmän, rastade som ~~vanligt~~
vanligt i stort antal på Vombs ängar.
20 Sädessärla. Ett ex. sträckte under ivrigt lockande "divitt, divitt"
mot öster över Vombs ängar kl. 9,40 på morgonen.
21 Talgoxen allmän i de flesta dungarna på Vombs ängar eller där i
närheten, allmän (också) i Furet osv.osv.
22 Blåmes i de döda buskarna vid Vombsjöns strand, vidare i Silv-
åkraskogen
23 Svartmes } Jämte talgoxe mycket vanliga i Furet.
24 Tofsmes } Svartmesen: "tiit, tiit", klangfullt.
25 Kungsfågel } Tofsmes,: "kirririft, kirririft".
Kungsfågel: ytterst fint sågande.
26 Entita: fanns tillsammans med blåmes i Silvåkraskogen
27 taltrast: flera stycken skrämdes upp inne i Vombs fure
28 Koltrast: Silvåkra by och -skogen
29 Snöskata: ett ensamt exemplar satt i en torrtopt i Krankemossen,
synligt vida omkring. Jag smög mig så nära jag kunde, och
trasten satt snällt kvar, trots att det var alldeles omöjligt
att tränga sig fram genom buskar och snärjen utan att ställa
till ett kraftigt prasslande.
30 Rödhaken var tämligen allmän och sträckte tydligtvis, men någon
verklig massförekomst med 15-20 exemplar i varje buske var
det dock ej.
31 gärdsmyg i Vombs fure vid udden, och ett ex Krankesjön SO.
32 gröngöling ett ex. i Furet nära föregående
33 Pilgrimsfalken. 1 ex Revingehed från tåget, gammal ♀. Sedan kom
en ♂ ut över de solbelysta ängarna på middagen omkring kl. 14,
just när otaliga starar flög omkring där. Stararna försvunno
som agnar för vinden. Jag såg dock att de på ett par hundra
meters avstånd från falken fortsatte sitt kringflygande som om
ingenting hänt.
Falken gjorde ej något försök att slå utan började i stället
helt lugnt segla omkring på spända vingar, en ganska originell
syn när det gäller pilgrimsfalken - dock har jag iakttagit det
härute förut. Jag satte mig på ängen och studerade falken. Den
seglade fortfarande omkring i närheten, steg något men ej mycket.
Efter några minuter började stararna återkomma, snart svärmade
tätt över huvudet på mig. Falken höjde sig ytterligare, och jag
misstänkte att den ämnade slå - då kommer en sparvhök drivande
tätt utefter marken i skydd av ett stängsel och kastar sig
plötsligt upp i starflocken, dymedelst fördärvande falkens
möjligheter, ty stararna försvunno blixtnabbt igen, och sparv-
höken fick ingenting. Falken förlorade jag nu ur sikte, han
försvann i sydlig riktning, men i gengäld började sparvhöken
segla omkring liksom falken gjort nyss. Sparvhöken "tog dock
höjden" mycket snabbare och var inom kort synnerligen högt uppe,
seglande omkring i snäva cirklar. Jag inväntade inte sparvhökens
vidare planer utan reste mig upp och tittade mig omkring över
ängarna. I söder stod två tornfalkar vevande i luften, ej mer
än 100 meter från varandra, och helt nära mig i norr strök en
blåhök, en gammal ovanligt ljusbrun ♀, makligt fram utefter en
dikeskant. Och över mig sträckte sånglärkor och ängspioplärkor
hoptals mot SV, och långt borta kom ett par mindre sädgåsflockar
farande. Det var förnämt.
34 tornfalk: 2 st. på ängarna

FORTS

Resten av dagen är
rensningen för hand.

1937-10-13 forts.

- 35 ornörade iakttogs synnerligen ofta under dagen:
 vid Reringsby på morgonen: 2
 på Vombs ängar - " - " - : 1
 nära Vombs by: 2
 ute på ängarna kl. 14: 5 samt vid
 nära Silvåkra kvarn: 1 violetgrå, nära
 över Kränkesjön: 3.

Visserligen kan naturligtvis en och samma individ visa sig flera gånger, men åt minst 8-9 stycken, förmodligen ännu flera, fanns här är dock alldeles otvivelaktigt. -

Något strick på stor höjd iakttogs icke.

- 36 sparrhöken iakttogs ovanligt ofta:

över Vombs ängar på morgonen: 1 helt lågt, tr. d.
 över Vombs fjärr: 2 st., kom med c: en
 minuts mellanrum ut över sjön i nordlig
 riktning.

Vombs fjärr, inne i skogen: 1

Vombs ängar på e. m. : 1 jagande, se
 under pilgrinsfalken;

nära Silvåkra kvarn: 1 liten ♂
 över Kränkesjön S.O.: 1 ♀.

Imorges väl 6-7, skulle jag tro.

- 37 Blå bärrhöke: 1 juv. Reringsby kl. 8,00,
 och 1 ♀ Vombs ängar, se under pilgrins-
 falk.

- 38 Brun bärrhöke: på Vombs ängar på morgonen
 såg jag redan på mycket långt håll en mök-
 brun, ej utgumpad brun bärrhöke segla om-
 kring nere vid Kävlingeån. Jag gick dit, då
 flög den upp alldeles in på mig, vederböranden
 uppräktad av några kråkor. Den var utom-

1937-10-13 forts.

(50)

ordentligt mörk, förde sine smala vingar högt och hade en nästan gulvit, ej alls brändgul, kalott på huvudet. Det var med allra största säkerhet en ♂ juv. Den iakttogs sedan nere över Vombsjöns vassruggar, och på kvällen mötte jag den vid Kransjöns västra sida och nedanför Almen i utsökta belysning.

Roligt!

39 Ringduva: några stora flockar fanns tyvärr inte. I fjärr såg jag ej en enda trots att jag letade efter dem mycket nog. Först på e.m. sågs en över ångarna och ännu senare 4 st. över Kransjöns västra del. Summa 5.

40 Fasan (sedd vid) Kransjön SO. osv.

41 Kustpipare. Treoligt fynd: nedanför almen på den öppna strandbiten stod ett ex. i full vinterdräkt. Jag hörde locklätet och gick ner och tillade på den fina vadaren. Den flög då ett litet skytte men blott c:a 100 meter.

42 Uipa 14 stycken på Vombs ångar sam-
tidigt med pilgrinsfalken

43 enhelbeckasin blott 1 ex, när Klingvallsan på morgonen

44 häger syntes många ggr under dagen, både unga och gamla vitglänsande. Över 10 iakt.

45 Sotthöns: ett dussin i Kävlingeån, 40 ex i Heljesjön, och ett par Tusental i Kransjön.

FORTS.

1937-10-13 forts.

(51)

46 Brunanden: blott ett par ex. juv. syntes i Krankesjön. Men den kan ha varit allmän, ty det är inte lätt att veta hur mycket som följer sig i vassarna.

(51)

47 Vigg: i Krankesjön SO. låg en rätt stor flock ungvigg med ett vid näbbroten.

~~huvud~~

ngs

Inalles 8 stycken juv vid Söderlilla/brygga och > 15 (andra ex) litet längre västerut vid sydstranden.

48 Krifa: 2 ♀♀ i Kävlingeån

49 Skedand: 2 ♀♀ eller juv. i Kävlingeån

Dessa 4 ex lågo tillsammans i ån och lyfte och flög bort ~~neråt~~ neråt ån, innan jag hunnit bestämma skedänderna. Blott någon minut senare kommo de alla fyra i svindlande ~~hast~~ fart tillbaka på väg ut till Vombsjön; de 2 krifhornorna kom c. en meter över vattenytan och 2 meter från mig; skedänderna ett par sekunder senare på c:a 5 meters höjd över mig. - Av skedand sågs sedan en ruggande ♂ nedanför alnen.

50 Gräsanden: ej så riklig; c:a 50 lyfte ur Kävlingeån, de flesta var ♂♂. Dessutom låg en flock på ett par hundratal ~~starka~~ i Vombsjön, men i Krankesjön syntes blott få. De (flesta) gömde sig väl i vassarna.

51 Bläskand: blott 3 juv i Heljesjön.

52 Stjärband: en enda ♀ i Heljesjön.

FORTS

1937-10-13 forts.

(52)

53 Kricka: småflockar. 2 ek i Kävlingeån,
nägra få i Heljesjön och Kranksjön S.

54 Knölsvan lig utomordentligt mycket i
Kranksjön. När jag stod vid Almen och
räknade dem, låg nedanför mig 2 års-
unger och ett litet stycke därifrån 2 ad.
Ute på klavvattenet låg 29 st. gamla
fåglar i rad, och längst i väster
2 ad + 3 juv. (Alltså) = 2 + 2 + 29 +
+ 2 + 3 = i alls 38.

52
Två kuller synes sannolikt ha kläckts
här i år. Ty jag har förr om åren
iakttagit dels att knölsvankullarna, som
kläckts i sjön, bruka stanna ända till
fram i december, dels att knölsvanar
från andra trakter endast sparsamt
bruka infinna sig; och jag tror aldrig
jag sett någon ung knölsvan i trakten,
som ej kunnat följas hela sommaren
och alltså bevisligen blivit kläckt
där.

När jag var på väg upp mot Revingeby,
råkade jag på ofantligt avstånd och står
högt i ONO få syn på 6 vita
svanar, som flögo i sydlig riktning.
Jag följde dem med kikare; de gjorde de en
stor lov och flögo mot mig, d.v.s. mot VNV,
och fälldes från väldig höjd bland de andra
svanarna i sjön. När de susade ned, sutto
de nästan på huk i luften, det var ett
sällsynt ståtligt skådespel.

FORTS

1937-10-13 forts.

(53)

(53) 55 Sädgåren: ej i större mängder. Jag såg under dagen ofta småflorkear på 20, 23, 27 individer osv. På Vombs ångår sågs en flock på c:a 85 och två florkear på vardera 20. Alla voro sädgårr.

56 skrämmis: endast 1 ex Krakenjön SO.

57 fiskmis: några få juv Kävlingeån.

58 Skäggsdopping: i massor både Vomb- och Krakenjön.

59 Smädopping: Trevligt nog sågs 4 stycken från Söderlings brygga, på klarvatten helt nära.

Kommentarer: när vandringsvägen anges "från Hårlösa - bron - stora ladan....", betyder bron landsvägsbron över Kävlingeån strax söder om Hårlösa, vid Kvinnestad alltså, på vägen mot Silwäkra by. - "Vändbanan" är omnämnd förut, det var en öppen plats mellan Stensoffa och Almen. Numera för längsoledan beväxt med risig och ful granskop.

Silwäkra kvarn är rivet sedan många år. Den låg på höjden mellan Silwäkra by och Klingvallån. Marken runtom fortfarande rätt oförändrad, öppen och sandig, ej planterad.

Forts.

1937-10-13 forts.

(54)

Kommentarer forts:

Rödhaube: ordvalet däligt; jag borde naturligtvis ha skrivit att dess flyttningstid fortfarande pågår.

Ornsvärk: färgen "violettgrön" kan verka underlig, men någon gång ser man ornsvärkar med "kallt" mörkgrön eller blågrön färg på ryggar och vingar.

Brun kärrhök: åldersangivelsen diskutabel eller felaktig. I dagboken finns en tillägg, så lydande: "Kanske var den dock en 15 månaders fågel. Mörk var den även på stjärben. Jämför ♂ med plansch XLIV Lehn-Schjelder p. 201-202. Dock ingalunda den dräkten". Denna anmärkning ej helt klar; men jag tror nu att fågeln var ett fjolårsexemplar.

"Söderlings brygge" var en förfallen brygge ut i vassen vid Kranssjöns S sida nära sydosshörnet. Här vistades ibland några manspersoner med otvivelaktigt utseende. "Söderling" själv var från Torne Hälsjöstad, om jag minns rätt. Detta gång jagade i Kranssjön, ofta på ett ohyfsat sätt, vilket medförde tidningsartiklar om "rovdjuret" i sjön. Naturvården på 30-talet var ju dessvärre ynklig, och jakttiderna oftast alldeles för långa.

1937-10-18.

Jag gick i Botanikum. Inget märkligt utom kolossala flöckar av rödvingestrast. Kollstrasten, som visat en viss oro på sista tiden - man har sett den flyga högt över staden - är dock fortfarande allmän.

1937-10-20, onsdag.

Onsdag 20/10 var det zoologisk excursion till Röstänga och Skärvalid i buss. Gistén ledde; jag skulle demonstrera insekterna. Vi var 24 man (bland annat) Seth Nilsson, Folke Sundberg, Arne Bergengren, Montén, Melander, Swartling m.fl., dessutom natur- liksom kursdeltagarna.

Det var en lyckad dag, vi plockade carabider: Carabus hortensis, Cychrus, Pterostichus niger, (Pst.) oblongopunctatus, (Pst.) vulgaris, Anchomenus osv; vidare Endomychus coccineus, Silpha atrata osv. I träcken Perla- och Heptagenia-larver + Ancyclus. Rätt många Chilopoder och Myriapoder.

Av fågel bör endast anmärkas: ringduveflöckar dock ej mer än några dessin individ; nötskrika kolossalt allmän i höst mesar nötskrika

ormvirk.

Pilgrimsfalk B + M.

Kommentarer se sid. 56.

1937-10-20 forts.

Kommentarer till denna exkursion:

- 1) personer: Seth Nilsson, som senare tog sig namnet Steneström, var huvudsakligen geolog. Folke Lundberg var en färgstark och intressant herre, intelligent och rolig, särskilt intresserad av botanik. Men han var en svår spritkonsument, okultiverad och obehaglig; och många naturvetare, jämnåriga med honom eller något yngre, fick både sin hälsa och sin ekonomi och sin arbetstid förstörda eller försämrade genom sitt umgänge med honom. Arne Bergengren hörde alldeles för länge till Folke Lundbergs gäng och tycktes inte alls förstå vartåt det lutade; tvärtom brukade han säga att umgänget med Lundberg gav tillfälle till många lärorika samtal. Detta må ha varit sant, men det medförde också överdrivet festande i årtal samt svår vanskötsel av den amanuens tjänst som Bergengren innehade. - Säkertligen fördröjdes Bergengrens arbete och studier ett par tre år genom hans umgänge med Folke Lundberg. Som ett exempel på Lundbergs mentalitet må nämnas, att han i årtal (OBS: flera år!!) blev arg fiende till en kollega som "bitit" snapsen, medan de andra i gänget drack den i botten. - Montén och Melander redan nämnda. Swartling nog också nämnd; det var en trevlig och dugande man, intresserad särskilt av zoofysiologi. Han tog examen rätt snabbt och försvann från Zootis men gick raskt uppåt i graderna, blev professor vid Alnarp om jag minns rätt. Avled relativt ung, på 60-talet tror jag.
- 2) djur: de vetenskapliga namnen måste ge lätt besked om vad vi fann. Förkortningen "B+M" efter pilgrimsfalk visar att arten sågs av Bergengren och Montén (eller möjligen Bergengren och Melander) men inte av mig. - Dessa kommentarer skrivna 1986-11-29.

1937-10-21.

Den 21/10 reste jag till Bjärred och gick därifrån till Lomma. Jag gick först och snokade i Bjärreds saltsjöbads park och sedan ner utefter stranden större delen av vägen. Vid Bjärred: råka och kaja massvis. Snöskata 3 ex mot S utefter stranden. Talgoxe i parken. Sothöns ett par 1000-tal. Sädgås: EN ensam flög kacklande långt ute i diset mot S. Iaktogs. Gråtrut. Havstrut.

Under vägen iaktogs för övrigt:

Närmare Lomma och i Lomma:

grönfink en mindre flock vid stranden

ängspioplärka allmän

sånglärka allmän

sothöns nya tusenden; inalles på hela sträckan Bjärreds norra badbrygga - Lomma hamn låg bevisligen över 6000; ty jag räknade till 2874 ex från Bjärred, och det var enligt min uppfattning högst 1/3 av allt här fanns. Men vi kan ju ta till i underkant.

knölsvan: smärre flockar gamla knölsvanar fanns (på) flera ställen, inalles c:a 90 individ, vilket ej är mycket.

bläsand: 1 juv iaktogs ligga i en sothönsflock.

stjärtand: 1 hona kom flygande mot S, tämligen nära.

vanlig hämpling: allmän!

sädesärta 1 ex Lomma hamn, Eterniten

sothöns massor

gräsand massor. Till att börja med småflockar insprängda i sothönsmassorna, (men) neråt Lomma allt talrikare och bildande väldiga flockar.

knipa: 2 honor

vigg: några juv

småskrak 4

skratmås } stora flockar vid fiskmås } hamninloppet

Arlöv:

2 ladusvalor } högt över socker- och 1 hussvala } fabriken.

Kommentarer till denna dag:

OBS bland annat de mycket höga siffrorna för sothöns. Sådana mängder sågs här regelbundet fram t o m 1939 eller kanske 1940, men senare har siffrorna alltid varit mindre. Bör checkas dock.
GRck 1986-11-29.

1937-10-24, söndag.

Söndagen d. 24/10 var jag bjuden ner till Jordberga. Ulla är där. Jag reste in till Arlövh och åkte bil därifrån med Jan kl. 12. Vi hälsade på hos Karl på Lindholmen som hastigast på vägen. Sedan var vi nere på Jordberga och trivdes och hade skönt hela dagen. Vi gick en stor runda i sockerfabriken med disponenten som ciceron. Ytterst intressant.

Det var regnigt på förmiddagen, men sedan blev det fint väder, och Jan och Ulla och jag gick en stor runda i parken mellan kl. 16 och 17. Härlig park. Här fanns 1 ormvråk och flera sparvhökar, och ute över slätten i söder stod en fjällvråk och vevade med vingarna. Gärdsmyg. Gräsand över 60 (ex) i dammen. Parken härlig, finfin vegetation, mycket bläcksvamp. Enligt Jan fanns det mycket klockgroda i dammen. Måste undersökas!!

Middagen höjd över allt beröm.

Kommentarer: Ulla är min syster. Jan är hennes fästman: Jan Herslow. Jordberga är godset i södra Skåne. Sockerfabriken ligger i närheten. Jans morfar, han hette Jan Kockum, en liten rörlig gubbe, var förvaltare eller inspektor (eller kanske annan titel??) på godset och bodde i en villa i parken. Om jag minns rätt, var vi gäster hos morfar Kockum. Av måltiden har jag bara svagt minne, trots den goda maten. Men vandringen i parken minns jag tydligt. Parken är stor, rektangulär, omgiven av nästan hundra procentigt odlad mark.

Uppgiften om klockgroda i parkdammen är uppenbart felaktig. Det kan ha varit någon annan intressant groda eller padda; detta blev aldrig undersökt, tyvärr.

Karl, som nämnes, är Jans bror, ägare och brukare av Norra Lindholmens gård, *numera bortgången*.

Renskrift och kommentarer gjorda 1986-11-29.

(58)
1937-10-25, måndag.

Måndagen d. 25/10 gick jag kl. 10,40 - 15,40 Sjöholmen - norra sidan av Rönneån - Rönneholm - fortfarande norra sidan av ån - Billinge. Härligt, bäst var det ute på Rönneholms mosse med pilgrimsfalken. Väder soligt, varmt, lugnt. Ensam.

- 1 Kråkan allmän, alltför allmän. Stor flock satt på en stubbåker nära Rönneholm, > 50 (ex). Hemskt.
- 2 Råkan allmän
- 3 Kaja "
- 4 Skata
- 5 Nötskrika: som vanligt i höst utomordentligt allmän. Vid Rönneholm satt den formligen i massor i träden, likaså i närheten av ~~Billinge~~ Billinge. Det gick ej många sekunder - från det ögonblick jag passerade Rönneholms slott - som jag inte såg ett halft dussin eller fler nötskrikor flyga över skogen eller skrånande sitta i träden.
- 6 Stare fanns ännu; flera ganska ordentliga flockar på mossen. Inalles dock ej > 200, skulle jag tro.
- 7 Domherre: rätt allmän, ofta hörd i skogarna.
- 8 Steglits 2 stycken i ett litet träd i en hage nära Rönneholm. Här satt massor av småfåglar: en rödvingetrastflock på > 200, en mängd gulsparvar, bofinkar, bergfinkar, hämplingar, domherrar. Lockläte: täml. likt pilfinkens första strofer, men mycket mjukare.
- 9 Hämpling: stor flock Rönneholm
- 10 Bofink
- 11 Bergfink } allmänna, särskilt vid Rönneholm
- 12 gulsparv allmän
- 13 sävsparv 2-3 iakttagna och hörda vid ån och på mossen
- 14 sånglärka mycket allmän, sträckte mot öster över Ringsjön
- 15 ängspioplärka: ingen på mossen, men nära Billinge skrämd jag upp ett par ex. (på eftermiddagen)
- 16 nötväcka: vid Rönneholm och även nära Billinge vid ån.
- 17 talgoxe: allmän
- 18 blåmes: flera st. i skogarna
- 19 entita: allmän
- 20 svartmes: flera st. nära Rönneholm i smågranarna
- 21 varfågel: ett ex. på mossen helt nära järnvägslinjen
- 22 snöskata några ex vid Rönneholm
- 23 sångtrast: 4 ex i skogen vid Stockamöllan; höll till för sig själva, ej tillsammans med de stora rödvingeflockarna
- 24 rödvingetrast: ytterligt allmän, väldiga flockar på flera hundratal flerstädes.
- 25 koltrast: allmän
- 26 rödhake: flera
- 27 gärdsmyg: åtskilliga utefter ån och i skogarna. Sträcket kanske börjar nu; den sträcker ju sent.
- 28 gröngöling oväntat allmän, jag såg 4 st., därav 2 samtidigt vid Rönneholm
- 29 spilkråka 1 ex Rönneholm
- 30 större hackspett 1 ex hört Rönneholm, 1 ex iakttaget nära Billinge. Hackspettarna oväntat talrika!
- 31 Pilgrimsfalken: jag hade enastående upplevelser med denna art idag. (Se efter artlistan, nästa sida! GR)
- 32 Ormyråk 2 över Mossen nära Sjöholmen, (och) flera vid Stockamöllan och Rönneholm
- 33 Fjällvråk 1 ex, ytterst ljust på undersidan, däremot med en brun haklapp, som dock ej räckte ned på mer än halva halsen. Mossen, nära föregående art).
- 34 Ringduva: blott några få, Stockamöllan
- 35 Fasam: allmän
- 36 Rapphöns stor flock på mossen > 18
- 37 Orre 1 höna Mossen, my. nära.

FORTS

- 38 Rörhöna 1 ex i den rika vegetationen i åkröken strax öster (om) Rönneholm.
 39 Sothöna allmän i Ringsjön
 40 Vigg: några få i Rönneån på mossen
 41 Knipa 1 ♂ 2 ♀ " " "
 42 Gräsand ej så mycket
 43 Skrattmåsar: flera ~~■~~ stycken Ringsjön
 44 Skäggdopping Ringsjön.

(Resten av anteckningarna handlar om pilgrimsfalken. GR)

59 ↓ 31 Pilgrimsfalken: jag hade enastående upplevelser med denna art idag. Endast ett ex. iaktogs under dagen, det var en ung hanne, som kom från NNV över mossen vid 12-tiden. Jag hade den sedan i sikte oavbrutet i 38 minuter, kl. 12,05 - 12,43, varunder den hela tiden flög omkring över mossen. Två olika gånger slog den efter änder och ej mindre än 9 gånger såg jag den slå efter *Nyctalus noctula*, den stora fladdermusen, som - intressant nog - var ytterst vanlig både här och uppåt Stockamöllan idag. Den ~~fladdermusen~~ (fladdermusen!) iaktogs redan nära Sjöholmens station, och sedan befanns den vara vanlig över ~~■~~ hela Rönneholms mosse. Oavbrutet jagade flera ex. däröver, på ganska stor höjd i fullt solsken.

Men tillbaka till pilgrimsfalken. Den kom från NNV på medelmåttig höjd med klippande vingslag, rakt emot mig. Den steg allt ~~■~~ högre. Men när den var på c:a 200 meters avstånd och kanske 70 meters höjd, slog den för första gången. Den lade vingarna utefter kroppssidorna och gled snett nedåt, spikrakt emot mig. Jag studerade den i kikaren. Jag hann se, att huvudet var indraget och vingarna lagda starkt bakåt utefter kroppssidorna. Bröstet var framskjutet. När fågeln - blott ett par sekunder efter det att den börjat slå - var alldeles framför mig, hukade jag mig ofrivilligt ned, tog bort kikaren och såg falken passera ~~■~~ med fruktansvärd hastighet c:a 4 meter till vänster om mig och högst 4 meter över markytan. Jag svängde runt och såg den, på c:a 50 m avstånd, fara in i en flock på 4 gräsänder, som just flög fram utefter ån. Gräsänderna for åt alla håll som granatskärvor och fullkomligt störta-
 1 ^
 ned i ån några meter ifrån varandra. Falken missade, bromsade, vände, kom åter förbi mig, nu långsammare. Den steg brant uppåt, och när den nått ganska stor höjd började den segla runt på stela vingar precis som en vråk, varvid den ytterligare höjde sig. Snart såg jag den i kikaren blott som en liten prick emot en vit molntapp, långt uppe i norr.

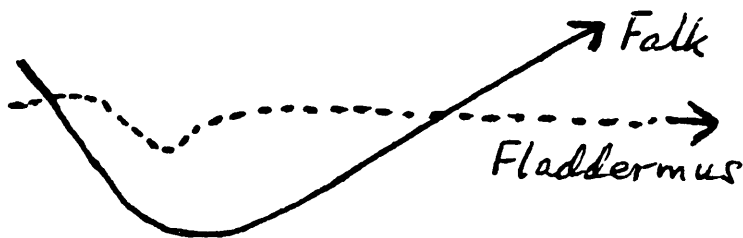
7 ^
 På tämligen stor höjd men mycket lägre än falken flög ~~■~~ åtskilliga stora, ljusbruna, mörkvingade *Nyctali* omkring..... Jag hoppades att något intressant skulle hända, och mycket riktigt, plötsligt slutade falken upp med sin segelflykt, vände näbbet snett ned mot marken, slog ett par snabba slag med vingarna och for med svindlande fart i brant bana rakt ner mot en *Nyctalus*, som i snabb ~~■~~ men vinglig flykt flög omkring på c:a 75 m höjd. Mycket fortare än detta kan beskrivas hade falken hunnit ifatt fladdermusen, men denna gjorde ett snabbt sidokast och räddade sig, under det att falken for en lång bit nedåt och var blott något tiotal meter över marken, innan den "lade om rodret". Den steg åter högt upp och började segla som förut. Jag såg den högt uppe men tappade plötsligt bort den ur synfältet. Strax därpå hör jag ett väsende ljud. Då är det falken, som åter slagit - miss blev det tydligen nu igen. Blott 40 m framför mig och på mindre än en meters höjd över ljungriset kommer falken susande. Det visssande lätet har tydligen uppkommit, då falken "rätade upp sig" efter slaget.

1 ^
 Nu ser jag den åter ta höjden. Jag skall nu ej upprepa hela förloppet utan blott relatera det intressanta jag såg, när falken gång på gång slog efter de stora fladdermössen.

1937-10-25 forts.

(60)

När den slår för tredje gången är det ovanligt högt uppe. Fladdermusen räddar sig även nu med ett snabbt kast snett nedåt och åt sidan; falken susar förbi men lägger om kursen så snabbt som möjligt, så att den nästan omedelbart börjar stiga igen (se enkel skiss här). Trots att falken denna gång är minst 150 m från mig, hör jag ett mycket tydligt väsande ljud när den breder ut vingarna och stjärten, dymedelst bromsande och ändrande sin rörelseriktning.

Falken steg nu åter i samma riktning som fladdermusen och hade inom kort kommit något högre än denna. Jag lade märke till att fladdermusen med hög fart satte kurs rakt framåt och något uppåt, så att falken ej skulle kunna slå efter den. Det gjorde falken inte heller.

Nästa störflykt blev intressant genom att den gick i ett "gupp". På bilden (se sidan 61) betyder streckningen längs linjen att falken slog med vingarna på den sträckan.

Vid ett tillfälle såg jag särskilt väl hur falken slog. Det gällde åter en Nyctalus. Falken slog ifrån stor höjd och i en särskilt mot slutet utomordentligt brant bana. (Se bild på sidan 62 med text där samt kommentarer efter renskriften).

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

De punkterade linjerna (på bilden sid. 62) förbinda de punkter, där falken och fladdermusen befunno sig vid en och samma tidpunkt. De båda djurens bana tänkes ha försiggått i ett plan (vertikalplanet! GRck), varför vägsträckorna äro direkt jämförbara, alltså även den tillryggalagda sträckan per tidsenhet.

Falkens fart var svindlande. Det verkade, som om hans slagflykt var rätt tänkt, under förutsättning att fladdermusen ej gjorde någon tvär avvikelse från sin kosa. Men just innan djuren kommo till den punkt, där de borde stött samman, just innan dess gjorde fladdermusen ett snabbt kast nedåt, med påföljd, naturligtvis, att fladdermusen ej kom fram till den där punkten samtidigt med falken. Falken for med 300 km fart förbi nedåt, och först sedan falken passerat skar fladdermusens kurs falkens bana, eller eventuellt något bredvid (denna); så fint stereoskopiskt seende är man ju inte utrustad med att man kan avgöra det. Eventuellt kan ju fladdermusen ha gjort ett kast snett nedåt.

Denna gång brydde sig falken inte om att bromsa lika snabbt. Den for åtminstone 30 meter nedåt, men sedan vred den uppåt så mycket tvärare, på vanligt sätt genom vinkelböjning av vingarna och ändring i deras höjdroderläge. Till att börja med steg den brant uppåt av farten; sedan fortsatte den med höga, klippande vingslag.

Det var ytterst intressant att se hur fladdermusen reagerade, när falken åter steg uppåt. Fladdermusen kunde ju inte kasta sig till marken lika lätt som en fågel utan steg därför så brant som möjligt uppåt i samma riktning som falken och några meter bakom denna. Se figur. En enligt min uppfattning mycket intressant sak.

De övriga försöken att slå Nyctalus bjödo ej på något särskilt nytt, då de utspelades på ganska långt håll. Gemensamt för dem alla var att fladdermössen flögo högt, vilket väl gör det lättare för rovfågeln, då den ju ej behöver bromsa så tvärt.

Det andra försöket efter änder var av annan typ: ett förföljande i horisontell led med största möjliga fart. Falken kom på låg höjd,

text: FORTS sid. 63

1937-10-25 forts.

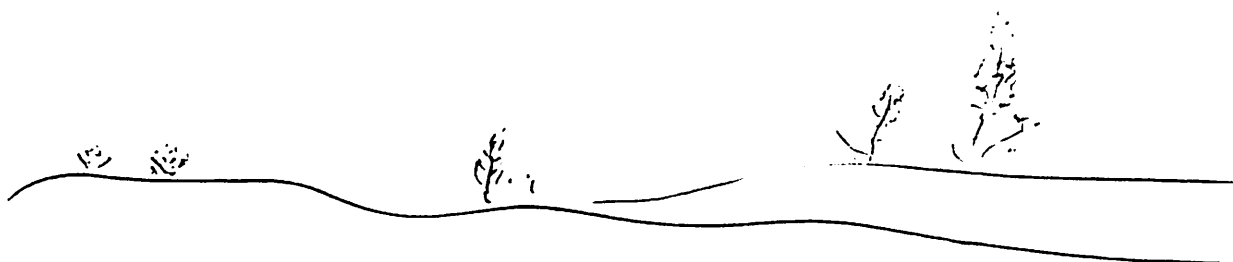
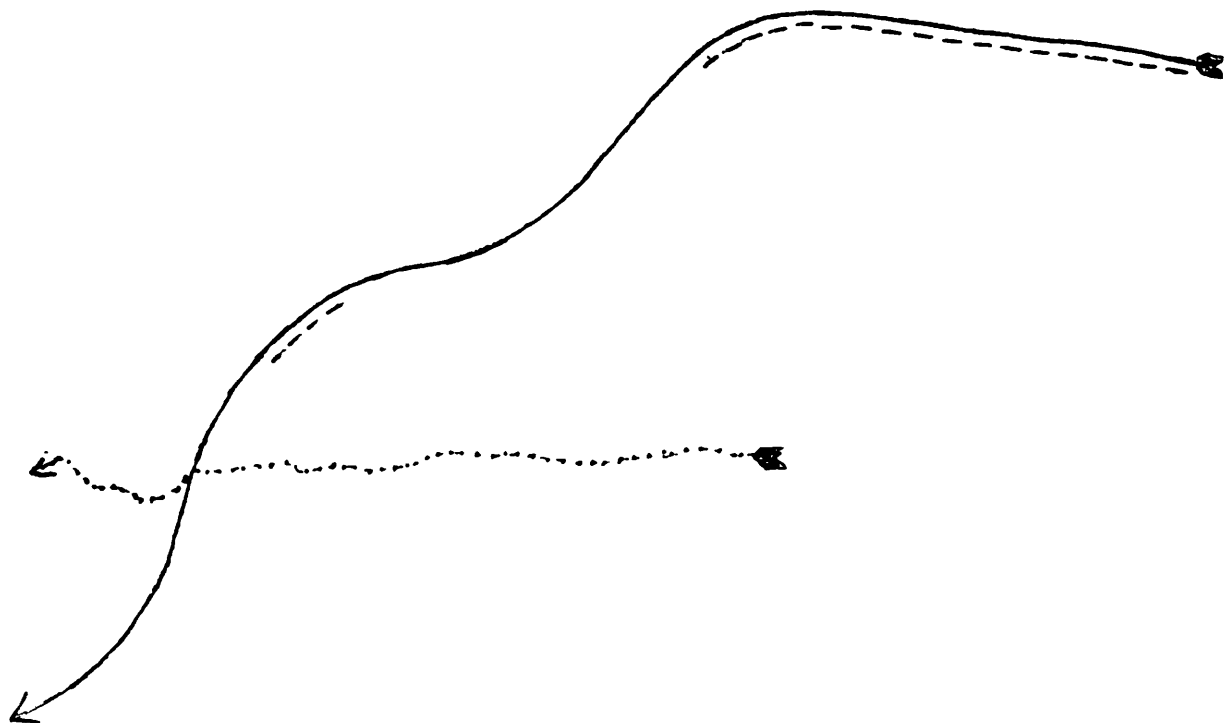
(61)

Heldragen linje: falkens flygbana

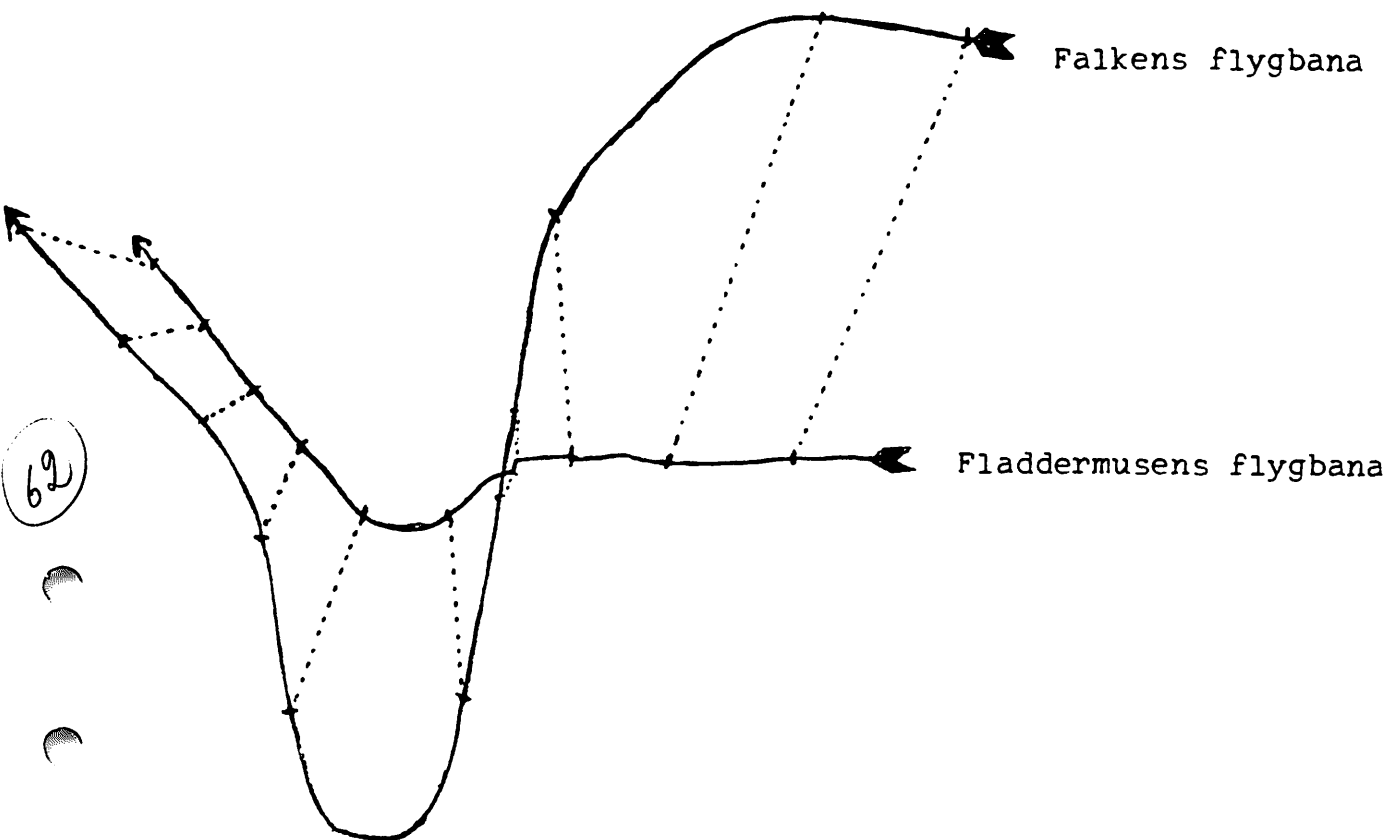
Streckning längs heldragen linje: falken slog med vingarna

Prickad linje: fladdermusens flygbana

Nertill på sidan är markytan antydd

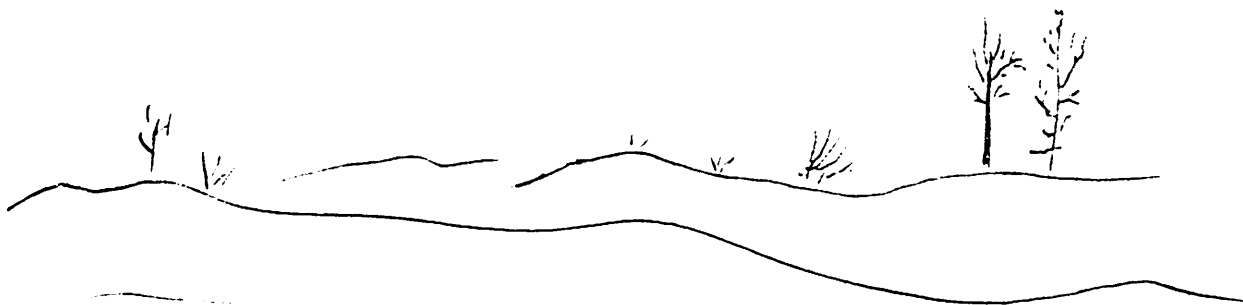

Forts.

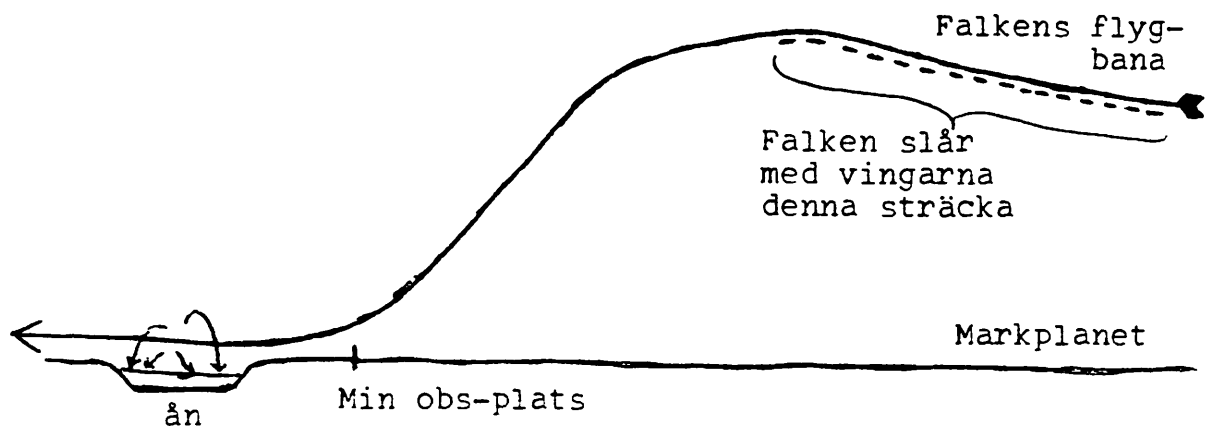
De prickade linjerna förbinda de punkter, där falken och fladdermusen befunno sig vid en och samma tidpunkt.

Se f.ö. texten sid. 60 samt kommentarerna efter renskriften, sid. 64.

(63)
1937-10-25 forts.

c:a 5 m över marken, med utomordentligt snabba, kraftiga vingslag och hög fart förbi längs ån. Jag följde den i kikare och såg att den långt borta hann ifatt några gräsänder. Både änder och falk försvann bakom en björkdunge, men ögonblicket därefter kom falken tillbaka samma väg utan byte.

Första slagförsöket efter gräsänder, se texten sid. 59.
Gräsändernas flygväg ej markerad utom när de kastade sig i ån.

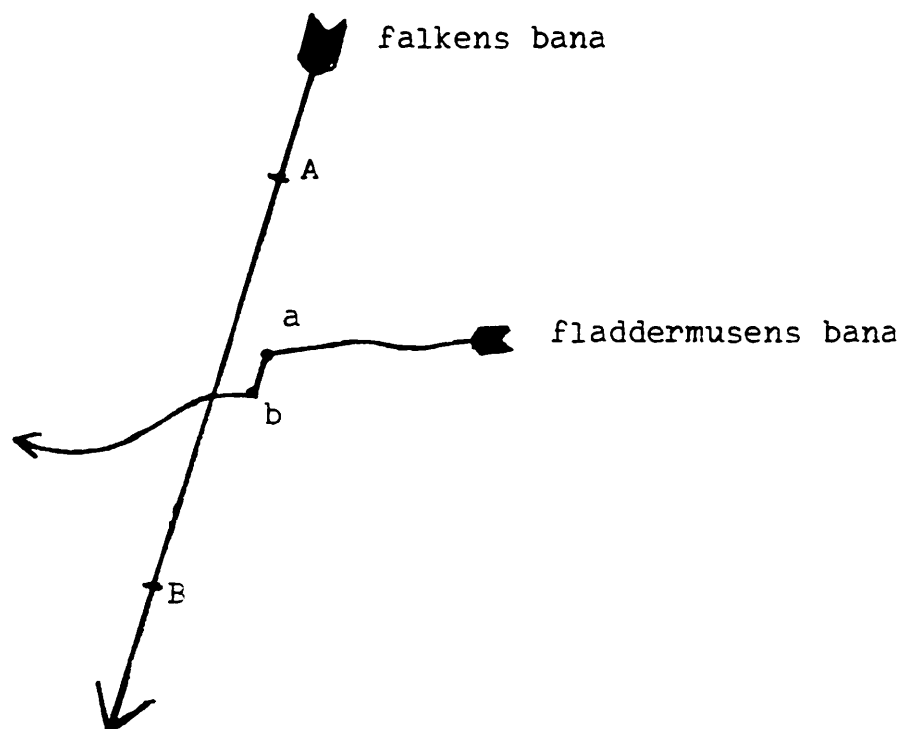
Kommentarer: se följande sida!

(64) (64)
1937-10-25 forts.

Kommentarer till denna dag:

1. Bra utbyte, även bortsett från pilgrimsfalken.
2. Uppgifterna om fjällvråkens färg förefaller underliga. Men eftersom den sågs "nära" en ormvråk har jag svårt att tro att jag gjort en felbestämning i detta fall. Övriga bestämningar helt OK.
3. Det är tveksamt om jag någon gång senare i livet har kunnat studera en jagande pilgrimsfalk en så lång stund utan avbrott. Även observationsmöjligheterna, avstånd, ljus etc., var alldeles ovanligt gynnsamma idag. Kanske bidrog dagens erfarenheter till att jag i fortsättningen fick allt starkare intresse för rovfåglarnas bytesval och för frågan vilka individer som fångas (i motsats till frågan hur stor del av det tillgängliga ~~antalet~~ antalet exemplar av olika bytesdjur som konsumeras). Detta innebär inte att jag var ointresserad för sistnämnda fråga, men den förstnämnda fångslade mig särskilt, bl.a. eftersom så litet var gjort på det området, bortsett från de notoriskt opålitliga uppgifterna ~~om~~ i jaktlitteraturen.

Skisser och text säger det mesta om hur falken och bytesdjuren betedde sig. Men jag vill göra en kommentar till skissen på sidan 62. En detaljbild ges härnedan av falkens och fladdermusens flygbanor, just när djuren är varandra närmast, alltså när banorna korsas på skissen. När fladdermusen är i punkten a och just kastar brant nedåt, är falken i punkten A. När fladdermusen är i punkten b och "rätar upp" sin flygbana, har alltså falken missat och hunnit till punkten B.

1937-10-27, onsdag.

Onsdagen d. 27/10 blev en fenomenal dag. Tutte, Eva Hansen, Montén och jag gjorde en lång rundresa kl. 10,00 - 18,25. Vi for Lund - Veberöd - Kumlatofta. Första uppehållet gjordes på ängsmarker nedanför Ilstorps kyrka. Härefter körde vi bort till Tågra och såg på gässen där och vid Sövdeborgs station, varpå vi körde via Sövdeborg - Sövde by - Klivvallsåns utlopp (ur Sövdesjön). Här gjorde vi en runda ut mot Karup och återvände till furudungen vid Sövde(-sjöns) norra sida - Bläntarp - ner till den fenomenala gåslokalen vid Frihult vid S.V. Sövdesjön. Här var (också) mycket småfågel, blåhök osv., havsörn, storspov.

Vi fortsatte upp till den rivna kvarnen S om Sövdesjön, stack ner mot stora vägen; här fin lokal med varfågel. Sedan körde vi mot söder utefter sjön förbi Snogeholm, in mellan sjöarna till Assmåsaviken (av Snogeholmssjön), som undersöktes och befanns vara mycket givande. Vi körde sedan ner till Ystad, där vi drack mjölk och åt wienerbröd, varpå vi i tilltagande dimma och skymning satte full fart mot Klingvallsåns utlopp ur Sövdesjön, dit vi kom just när gässen började sträcka över. Somliga låg redan i Sövdesjön. Gunnar sköt en ståtlig sädgås. Vi avreste sedan via Veberöd - Dalby till Malmö, dit vi kom kl. 18,25. Montén och jag tog tåget kl. 18,45 till Lund.

Fint väder till att börja med, men ganska tätt soldis och synnerligen dålig belysning utom i rakt medljus. När vi var vid gåsparadiset, mulnade det, dimman kom från söder och sänkte sig allt tätare över landskapet. Sedan var det hela kvällen tät dimma, även när gässen kom mot Sövdesjön i mörkningen.

Artlistan, först samlad till ett helt, skäms inte för sig.

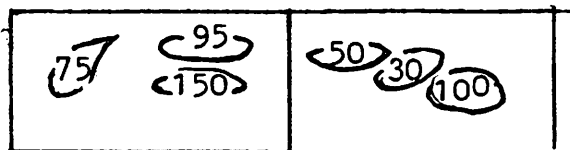
1 Kråka	29 Rapphöns
2 Råka	30 <u>Storspov</u> 1 Sövdesjön SV.
3 Kaja	31 <u>Sothöna</u>
4 Skata	32 Häger flera
5 Nötskrika	33 <u>Salskrake</u> 10 Assmåsaviken, (men
6 Stare några (vid) Ilstorp	därav) ingen ♂ ad.
7 Hämppling stor flock Ilstorp och	34 Brunand många, över 15 } Assmåsa-
Frihult vid Sövdesjön SV	35 Vigg över 100 } viken
8 Grönfink iaktt.	36 Knipa 1 ♂ ad Sövdesjön N nära byn
9 Bofink stor flock	37 Skedand 2
10 Bergfink massor	38 Gräsand
11 Pjodd allmän	39 Bläsand ett par stycken Assmåsa-
12 Pilfink my. allmän	viken
13 Gulsparv allmän vid Frihult	40 Kricka: en flock på ett drygt
14 Sånglärka allmän på fälten	dussin Sövdesjön N på kvällen
15 Talgoxe	41 Sädgås > 6000
16 Varfågel 1 ex Sövdesjön SO.	42 <u>Bläsgås</u> : ett par stora flockar
17 Rödvinge	hörda (vid) Sövdesjön N på
18 Koltrast	kvällen
19 Gröngöling	43 <u>Spetsbergsgås</u> 3 ex
20 <u>Pilgrimsfalk</u> 1 ex Sövdesjön SO	44 <u>Skaggdopping</u> Sövdesjön
21 <u>Tornfalk</u> 1 ex Tågra	
22 <u>Fjällvråk</u> minst 8 ex under dagen	
23 <u>Ormvråk</u> 9 ex (sedda på) sträck	
+ ett par till!	
24 <u>Blå kärrhök</u> 1 juv nära Ilstorp	
och 1 ♂ ad Sövde SV.	
25 <u>Sparvhök</u> 1 nära Ilstorp	
26 <u>Havsörn</u> 1 över Sövdesjön, juv.	
27 Ringduva 12 Assmåsaviken	
28 Fasan	

FORTS

1937-10-27 forts.

Vad de olika arterna beträffar, är det kanske värt att omnämna följande:

- (A) nötskrika mycket allmän Sövdeskogarna
- (B) Frihult, (platsen) belägen c:a 700-800 meter VSV Sövdesjöns sydvästvik, var en utmärkt lokal för småfågel. Här fanns ~~mycket~~ också mycket gäss, väl ett tusental, i den fuktiga sänkan; och vi såg härifrån ett otal, säkert ett par tusen, gäss dricka och flaxa nere vid Sövdesjöns öppna strand. Spetsbergsgäss sågs två stycken här. En syntes utmärkt i kanten av en mindre sädgåsflock, det var en ungfågel. När den klev ut på en dikesren, syntes t.o.m. den köttröda, typiska benfärgen. Den andra spetsbergsgåsen lyfte tillsammans med 5 sädgäss nere i sänkan, där den stora gåsmassan satt. Dessa 6 gäss flögo rakt bortåt, så jag kunde inte närmare se spetsbergarens ålder. Den var emellertid mycket karakteristisk, vingarna silverglänsande.
- (C) Vi ägnade större delen av tiden åt att undersöka gässen. Rikedomen på gäss var fenomenal, och nästan på alla de ~~vanliga~~ lokaler, där vi stannade, fanns de i tusental. Gåslokaler, som vi närmare undersökte, var:
- a) Ilstorp: många hundratal, däribland en spetsbergare juv. Vi var nere på flera ängar och åkrar vid Ilstorps kyrka, delvis rätt långt ifrån varandra, men gässen här utgjorde i alla fall en enhet.
- b) Tågra: här hade vi gäss i $\frac{1}{2}$ mycket fin belysning. Det var endast sädgäss. Vi räknade dem, resultatet blev c:a 500. De gick relativt glest på ett stort plöjt fält samt en stubbåker därintill. (Se enkel skiss här!)
- När vi studerade dessa gäss, lyfte plötsligt de gäss som betat nere vid Lottentorp.
- c) Lottentorp, strax söder om vägen nära Sövdeborgs station. De gässen voro mycket talrikare, minimum 1000, skulle jag tippa. En del av dem fällde nära Sövdeborgs station, strax öster om vägen, som från Tågra går söderut; men de flesta gässen flög västerut.
- d) Sövdesjön-Karup: från dungen vid Sövdesjöns norra ända stack vi ut på ett par småvägar och tittade efter gäss nere vid Karups Nygård och i den trakten, men där fanns inte mer än någon enstaka liten flock. Vi for sedan via Bläntarp ner till Hylla.
- e) Hylla: här studerade vi en gåsflock på c:a 100 individ, som gick på ett fält strax öster om vägen. Sedan körde vi ner till
- f) Frihult: redan omtalat (delvis, se härovan). Här fanns de största gåsmassorna, otroliga massor, lågt räknat 1000 i sänkan och 2000 vid sjön. Vi fortsatte sedan på den lilla vägen söder om Sövdesjön och besåg utsikten från kvarnen. Här kom rätt mycket gäss över. Vi såg en varfågel och en pilgrimsfalk här. Dessutom några rådjur, däri en ståtlig sextaggare, som sprang först när hade kylaren nästan under nosen på honom.
- g) (Sövdesjöns norra sida, nära Klingvallsåns utflöde ur sjön): Slutligen var det ju kvällsmassorna över "bron" ut mot Sövdesjön. Då hörde vi mycket bläsgäss i två flockar, vilket ju visar att vi ej sett dessa flockar under dagen. Åtskilliga hundratal kom här. Gunnar sköt en fabalis. Andra flockar hördes komma till sjön från SV.

Betr. denna skiss se även kommentaren!

FORTS

1937-10-27 forts.

Inalles såg vi säkert >6000 gäss; däri ingick alltså ej Vombgässen, ej heller gässen från de andra sjöarna - åtminstone i Krageholmssjön vet jag att det brukar ligga 1000-tals gäss. Och så finns det gäss, som går

ute vid Barsebäck
vid Örtofta osv

" Vomb

" Övedskloster (och) Björka

kring Yddingen

" Börringe

" Klågerup (och) Holmeja

Staffanstorp

på Romeleåsen

vid Ringsjön

samt slutligen mycket gäss uppe på ~~■~~ Kristianstadsslätten. Så nog finns det gäss i Skåne, tiotusentals.

(D) Vad rovfåglarna beträffar, så blev dagen lyckad. Särskilt ~~■~~ var det gott om fjällvråk. Den första såg vi nära Veberöd, sedan 2 vid Ilstorp, en vid Sövdeborg, en vid Sövdesjön, 2 nere vid Hylla och någon nere vid Snogeholm också, tror jag. (Av) ormvråk såg vi först 1 ex i ett träd vid Tågra; sedan, när Gunnar stod och spanade norrut vid Hylla, konstaterade han att ett vråksträck kom där. 9 stycken var det, de kom ganska tätt mot söder. Sedan sågs några till nere vid Frihult. Tornfalk 1 ex över gås-flocken vid Tågra. Pilgrimsfalk 1 ex, se ovan. Havsörn: när de andra studerade gässen vid Frihult, slängde jag ett getöga ~~■~~ ut mot Sövdesjön och upptäckte på långt håll i det tätande ~~■~~ diset en liten prick, som i kikaren befanns vara en ung havsörn. Roligt att den också behagade visa sig. Blåhök såg vi: en - ~~■~~ eller enligt Montén två - juv vid Ilstorp (och) 1 ♂ ad nere över backarna vid Frihult. Sparvhök 1 ex, jagat av Kråka, (vid) Ilstorp.

(E) Assmåsaviken var en högförnäm lokal:
sothöns i massor
vigg massor
brunand: en hel flock lyfte med viggarna
gräsand allmän
bläsand några st.
skedand 2
salskrak 10, minst.

Förnämt!

Kommentarer:

1. Detta är ett ganska intressant protokoll! Dels var ju utbytet alldeles ovanligt fint, dels framgår det tydligt av mitt ordval, att jag var ovan vid flera av de nämnda platserna. ~~■~~ Helt nya för mig var de inte, vilket ju framgår av protokollen från åren 1935 och framåt. Men nu lärde jag känna dem närmare, huvudsakligen tack vare Gunnar Nordqvist, som hade sitt hem i Sjöbo och hade jaktmarker bl.a. vid Sövdesjön och överhuvudtaget hade färdats i dessa trakter sedan sin barndom. Min entusiasm över färden kan ju ingen taga miste på.
2. Artbestämningarna är alltigenom bergsäkra. Spetsbergsgässen blev säkerligen bestämda av Gunnar, och ännu säkrare är detta ifråga om åldersbestämningen. - Beträffande blå kärrhöken är det tveksamt om vi kunde skilja på ungfågel och gammal hona. Jag kunde det nog inte. Men Montén var en mycket god observatör, och naturligtvis Gunnar.
3. Utan minsta tvivel var det också Gunnar, som kände till andra skånska rastplatser för gäss (läs: sädgäss) så noga redan på 30-talet. Mycket få andra svenskar, kanske nästan ingen, hade så god kunskap om sådant som Gunnar Nordqvist.

(68)
1937-10-27 forts.

Kommentarer forts:

4. Ord, som här i renskriften står inom parentes, har tillagts vid renskrivandet. Avvikelser från ordalydelsen i originalet är små, på gränsen till obefintliga; men uppdelningen i ABCDE och abcdefg har delvis gjorts vid renskrivandet.
5. Den lilla skissen som visar gässens fördelning vid Tågra överensstämmer med originalet. Tyvärr framgår det inte vilka gäss som gick på stubbåker resp. på "stort plöjt fält"; men detta är ju ingen viktig fråga. Däremot skulle det ha varit av värde att oftare, helst regelbundet, ha antecknat på vilken sorts mark gässen vistades.

(68)
1937-10-28, torsdag.

På torsdagsmorgonen gick jag en runda i Botanicum. Inte hade jag beräknat att få se något nytt, men till min glädje hörde jag två sidensvansars dallrande lockläte. Fåglarna sutto i ett stort Pyrus-träd med små frukter.

1937-10-29, fredag.

Den 29/10 kom mina möbler från Stockholm. Jag möblerade mitt rum. Roligt. Litet tavlor, skrivbordsgrejor osv. var också med. Rummet blir fint. F.ö. arbetade jag med föredraget, som jag skulle hålla på entomologiska sällskapet.

Kommentarer:

Efter ungefär fem års tjänst som extra ordinarie amanuens på Entomologiska Museet var det nu dags för min första lön, inte i kontanter naturligtvis, men i form av ett bostadsrum på Zoologiska Institutionen, Helgonavägen 3. I våra dagar skulle ingen studerande drömma om att ta anställning på sådana villkor. Men på 30-talet tänkte vi inte så. Då var det en glädjens dag när man fick gratis bostad, dessutom på den institution där man arbetade och trivdes. GRck 1986-12-01.

1937-10-30, lördag.

Min födelsedag. Jag fick så vänliga brev från Ulla, Märtha, Johan och hemifrån, så jag kände mig riktigt ensam. Men det bästa var att jag blivit lovad en kikare, en Zeiss 7 x 50 Binocular, att köpas hos Preislers i Malmö. En härlig sak! Från Ulla fick jag en bok. Från Johan och AnnaLisa en konfektask. Märtha, som just blivit opererad för blindtarm i Warszawa, skickade ett så vänligt kort.

F.ö. hade jag mycket att göra; arbetade på museet och på föredraget. En sak, som var mycket rolig men ej precis underlättade min dag, var att Bollvik annonserat sin ankomst med ett epatåg kl. 17,52.

(Dagen blev indelad sålunda:)

- Kl 10 - 14,30 tjänstgöring
 14,30 - 16,00 arbete på föredraget, dessutom diverse telefonsamtal, balloptikonapparatförflyttningssvårigheter osv.
 16,00 - 16,20 paus, prat med Haglund
 16,20 - 17,00 mat
 17,00 - 17,42 jobb på föredraget
 17,52 mötte Bollvik (på) Lund C
 17,52 - 18,45 prat, och jobb med material till föredraget
 18,45 ent(omologiska) sällsk(apets) sammanträde
 20,10 - 20,30 föredrag om polymorfism hos Lucanidhannar av släktena Calcodes, Dorcus, Lucanus osv.
 20,30 - 23,30 fågelprat med Bollvik, delvis även med Dahl.

Kommentarer till 1937-10-30:

Ulla, Märtha och Johan är mina syskon. Märtha är anställd på UD och arbetar f n på svenska legationen i Warszawa.

Bollvik, med förnamnet Rune, hade arbete på en fotofirma i Stockholm men var utomordentligt intresserad av fågel. Vi träffades rätt mycket i Stockholm åren 1933-39 och i viss mån även senare, eftersom jag då hade mitt föräldrahem i Stockholm eller dess närhet; och åren 1941-45, när det var krig, var jag långa perioder inkallad i Stockholm, men då hade mina föräldrar flyttat till Skåne igen.

Haglund är = Curt Haglund, han läste naturvetenskap i Lund och gick kurserna på Zool. Inst. 1931-32 samtidigt med mig.

Föredraget i entomologi: det är egentligen fel att tala om föredrag. Jag hade aldrig en dag arbetat vetenskapligt med morfologi hos skalbaggsfamiljen Lucanidae (=den familj till vilken ekoxen, Lucanus cervus, hör). Men någon bekant, nästan säkert min chef, dr N.A.Kemner, hade bett mig referera en uppsats om Lucanidernas mandibeltyper. Huvudpunkten minns jag ännu idag mycket tydligt: hos vissa arter, av flera släkten, uppvisar de hanar, som är i maximistorlek, alternativa mandibeltyper, i stort sett antingen så som hos en stor grann svensk ekox-hanne eller också blir mandiblerna fortfarande lika långa men mycket rakare, tunnare och på insidan fintandade utan stor mitt-tand. Jag hade naturligtvis inte kunnat säga nej till detta förslag, ■ hade ■ därför läst på noga och tagit ut demonstrationsmaterial ur Entomologiska Museets samlingar.

Tyvärr har jag glömt namnet på författaren till uppsatsen ifråga. Nästan säkert var det en uppsats på tyska språket, ty vid denna tid var jag väl hemma på det men mycket sämre på engelska. Jag har ett rätt klart minne av att jag fick ett särtryck i min hand, och, som sagt, så gott som säkert var det Kemner från. Jag deltog dessa år nästan alltid i Entomologiska Sällskapetets sammanträden men hade nog aldrig yttrat mig inför sällskapet utom vid diskussioner. Kanske var detta första gången jag uppträdde inför sällskapet.

1937-10-31, söndag.

Jag hade för söndagen tänkt mig en utfärd sålunda: enligt Bollviks önskan start så tidigt som helst, åtminstone så att vi är ute vid målet i gryningen. Alltså tidigt ut till Vombsjön vid stora ladan för att höra och se när gässen kom in över ängarna; sedan en grundlig inventering av Vombs ängar och Krankesjön. Färdiga därmed kl. 12-13. Bil till Sövde för att gå där ett par timmar och se efter gäss, havsörn osv., om vi ej fick se dem vid Vomb. Sedan cykel, eller ev. bil, till Veberöd, därifrån tåg 16,25, till Malmö 17,15. Epatåget (till Stockholm) avg. Malmö 17,30.

Bollvik hade inga erinringar att göra beträffande programmet, men han uttryckte sin önskan att se Krankesjön och trakten där grundligt, så att han för sin del helst såg att vi inte for till Sövde. Jag erkänner också, att jag utmålade Krankesjön som något alldeles extra; men det har den ju förtjänt. Vi gjorde naturligtvis som han ville.

Bollvik kinesade hos mig.

Alltså, söndagen d. 31/10 kl. 4,30 på morgonen avcyklade från Universitetets zoologiska institution herrar Bollvik, Rudebeck och Köhler, vilken sistnämnde förträfflige unge man stigit upp kl. 3 i Malmö och cyklat hitin.

Vi for nu ut vid Ö.Torn - S.Sandby - Revingshed - Harlösa - Hjälmared till stora ladan, där vi ställde cyklarna. Klockan var nu 6,15, ty vi hade tagit det ganska nött och bl.a. gjort ett par uppehåll i Revingshed för att dricka vatten.

Vid ladan hölls vi väl en timme och hörde på morgonen läten och såg på gässen. Sedan gick vi ut på ängarna en liten sväng bakom ladan för att studera de gäss som slagit ned där. Sedan cyklade vi ner till Furets hörna och gick en liten bit utefter stranden (av Vombsjön) och tillbaka. Vi stack så ner till Heljesjön och studerade fågellivet där i förhoppning att få se salskrak. Sedan ut på ängarna via Södergården. Vi lade cyklarna på vägen rätt nära "andra kröken". Gick ända upp till södra lövdungen på ängarna för att leta efter gäss och se, om vi kunde upptäcka bläsgås: - Sedan tillbaka till cyklarna, upp till Silvåkra kvarn och ner till pumpen på sluttningen. Här tänkte vi dricka vatten och äta våra smörgåsar, men en bonde, som stod här och pumpade vatten, tyckte att det var onödigt att vi skulle sitta ute och frysa, så han bjöd oss hem till sig. Han bodde i huset närmast norr om affären i Silvåkra, det hus som vänder gaveln åt vägen. Mycket vänlig och fin familj. Vi lagade vår mat där och blev bjudna på mjölk och kakor till kaffet.

Sedan gick vi ner till Krankesjön S.O., tog en båt vid Söderlings nya brygga och rodde en runda, varpå vi gick bort till Almen, där vi stannade en stund. Sedan gick vi ungefär samma väg - med ett par små avstickare genom skogen - tillbaka till Silvåkra, där vi hade våra cyklar. Kl. 15,20 startade vi, kl. 16,45 (var vi) i Lund efter en rolig färd via Stensoffa - S.Sandby - Ö.Torn.

Vädret blev, tyvärr, dimmigt. Ända fram till kl. 12 var dimman mycket tät och besvärande. Vi kunde ej se någonting ordentligt på mer än 100-150 meters håll, småfågel knappt så långt. Från kl. 12 lättade dimman så småningom, men sikten var ändå starkt försämrad, så att jag minns att den där unga blåhöken, som jag såg från båten (se nedan), knappt kunde upptäckas av de andra, trots att den svävade över ett vassfält ej mer än 200 meter bort. Sedan lättade det ytterligare, men disigt och dålig belysning blev det hela dagen.

På grund av det usla vädret fick vi inte se havsörn och inte salskrak. Men vi fick se berglärka, smådopping, snösparv m m samt höra bläsgås synnerligen fint i dimman. Dessutom fick vi se två pilgrimsfalkar sitta i ett par torrträd helt nära varandra och susa iväg när vi kom över ängarna. En ovanligt vacker och kraftig räv kan kanske också uppföras på dagens meritlista. Och enligt Köhlers lista blev det 62 fågelarter, inte så dåligt tycker jag. (Se kommentaren! GRck)

FORTS

X) i originalet står "vid", vilket uppenbart är lapsus för "via".

1937-10-31 forts.

Här kommer dagens artlista:

- 1 Kråka allmän, särskilt vid Furets hörna, här en flock på över 30.
- 2 Råka iaktogs bl.a. mycket bra i Vombs by, till Bollviks förnöjelse.
- 3 Kaja
- 4 Skata . - OBS att nötskrika ej iaktogs!
- 5 Stare: vi var vittnen till uppfloget ur vassen nedanför stora ladan kl. 6,50. Ett par hundratal.
- 6 Domherren var allmän
- 7 Gråsiskan: Bollvik hörde en flock över Vombs ängar, när vi gick på gässen. Ingen såg den. Jag hörde den inte.
- 8 Grönsiska: liten flock vid Kr.S0.
- 9 Hämpling: bland annat sågs flera stycken på morgonen vid stora ladan.
- 10 Grönfink allmän
- 11 Bofink tämligen allmän
- 12 Pjodd
- 13 Pilfink
- 14 Gulsparv allmän, bl.a. vid Stora ladan
- 15 Sävspärven (sågs) bl.a. i vassen nedanför Stora ladan samt uppåt Silvåkra kvarn
- 16 Snöspärven: 1 ex kom lockande över Vombs ängar. Flög lågt, gjorde en cirkel över oss och syntes och hördes mycket tydligt. Säsongsens första!
- 17 Sånglärkan mycket allmän, tjugtals på många åkrar osv.
- 18 Berglärkan: härlig flock på plöjnaden strax utanför Södergården. Ny för Bollvik. Flocken här var på minst 11 ex. (Dessutom) 5 st kom lockande på morgonen över Furets hörna
- 19 Ängspioplärka allmän Kr.S. m. fl. ställen. Flockar på >20.
- 20 Talgoxe
- 21 Blåmes
- 22 Svartmes
- 23 Kärrmes
- allmänna, allihop
- 24 Talltita: 6-7 st. Kr. S. Mycket bra iakttagelse. Ljusa; ljus vingkant! Läte!
- 25 Stjärtmes: en flock Krankemossen vid Almen
- 26 Kungsfågel: allmän bl.a. i Furet
- 27 Varfågel 1 ex i ungtallarna nära Heljesjön, öster om landsvägen
- 28 Rödvinge allmän, stora flockar
- 29 Koltrast allmän, t.ex. 7 Kr. S.
- 30 Rödhake allmän, nästan mer än sist
- 31 Gärdsmyg hörde ett par ggr
- 32 Gröngöling 1 ex
- 33 Pilgrimsfalk: först 1, sedan 2 på ängarna. De 2 sutto i var sitt törträd helt nära varandra i dimman, lyfte och flög åt var sitt håll. Trevligt.
- 34 Ormvråk några stycken, kanske 4-6
- 35 Sparvhök 2 st. Kr. S. En kom glidande över allén, gled snett nedåt på stela vingar rakt in i ett träd i Silvåkra slotts fruktagård och slog efter småfågeln där. Ett otal bofinkar och rödvingar lyfte, men höken fick ingenting.
- 36 Blåhök 1 juv Kr.S. över vassen.
- Över mossen kom från väster en annan kärrhök glidande. Den urusla belysningen tillät oss ej att med säkerhet avgöra arten. Jag kunde ej se något ljust på stjärtroten men ej heller något vitgult på huvudet, ja, ej ens avgöra om allmänna kroppsfärgen var mörkbrun eller ljusbrun, varför jag ej säkert kan säga om det var den unga bruna kärrhökhannen, som stannat kvar så länge. Kanske var det en blåhök detta också.
- 37 Ringduva: en flock på 46 st. kom över Silvåkra slott
- 38 Fasan allmän
- 39 Rapphöns: stor flock Heljesjön

FORTS

1937-10-31 forts.

- 40 Vattenrall skrek mycket högljutt och typiskt i Krankesjön
- 41 Sothöns massor Kr.
- 42 Grå häger allmän. Vombsjön på morgonen, skrek! Vombs ängar flera stycken, bl.a. 4 tillsammans i flock osv. Bollvik studerade dem grundligt.
- 43 Brunand. Under roddturen hade vi goda tillfällen att studera Krankesjöns fauna. Brunanden var ganska vanlig, vi såg tjugtals ex, (däribland) många vackra ♂♂.
- 44 Vigg dominerade bland Krankesjöns änder; lågt räknat 350; mängder av ungvigg
- 45 Knipa några få Kr.
- 46 Gräsand. Mäktiga flockar kom bl.a. från söder vid 8-tiden på morgonen och slog till i Vombsjön. Här fanns säkert 1000 gräsänder. I Krankesjön också stor flock, därav en helvit.
- 47 Stjärtand några få Kr.
- 48 Kricka smärre flockar Kr., några även Vombsjön
- 49 Knölsvan: 56 st. i Krankesjön. 2 + 3 juv tillsammans med sina föräldrar, f.ö. bara gamla. För Krankesjön oerhört stort antal knölsvanar. Ingen sångsvan!
- 50 Sädgåsen. Inalles c:a 1000 - 1300. Kom i massor över stora ladan på morgonen, men sträcket varade rätt länge, de kommo m.a.o. aldrig mer än 2-300 samtidigt. Allmän ute på Vombs ängar på flera ställen.
- 51 Bläsgåsen. I en av de flockar som lyfte för oss på ängarna var det bläsgås med. Lätet hördes sällsynt bra, och jag såg även åtminstone en gammal bläsgås, men Bollvik och Köhler lyckades ej få syn på den, vilket ju var helt naturligt, då den omedelbart försvann i diset. Ny för Bollvik.
- 52 Fiskmå: 1 juv och några ad Vombsjön. En ad även Kr.
- 53 Skäggdopping allmän Vombsjön och Kr.
- 54 Smådopping 1 ex nedanför Almen. Ny för Bollvik.
- 55 Spilkråka ?
- 56 Bläsand ?
- 57 Trädkrypare ?
- 58 Nötväcka ?
- 59 Rörhöns ?

jag kan ej anse dem säkra

Kommentarer till 1937-10-31:

1. Min plan att ev. ta bil från Krankesjön till Sövde är anmärkningsvärd. Jag hade ju aldrig bil. Måste ha tänkt att använda taxi för att hinna med så mycket som möjligt. Men det blev ju inte aktuellt.
2. Artlistan är tydligen något slarvigt förd av mig. De 54 arterna är helt klara allihopa, även Bollviks gråsiska, ty han var särskilt fin på småfågelläten. Arterna 55-59: avskriften härovan, incl. frågetecknen, är ordagrann. Jag kan nu ej avgöra, om jag i ett eller flera fall betvivlade mina kollegers bestämningar eller om jag själv såg arterna så dåligt att de ej borde anföras som säkra. - OBS texten närmast före artlistan: där står att Köhlers lista för dagen upptog 62 fågelarter. Folke Köhler hade alltid en mycket sund inställning till artlistor: han anförde bara säkra arter, eller, om någon obs var diskutabel, så försåg han den med ett frågetecken. Däremot brukade han inte anteckna mycket/ varje art; ofta blev det enbart en namnlista, kanske med tillägg om antalet sedda ex av rara saker såsom örnar, sällsynta gäss etc.
3. Det var en trevlig kontakt vi fick med ortsbefolkningen idag.
4. När detta ~~ren~~ renskrives, 1986-12-08, har som bekant mycket ändrats i landskapet vid Krankesjön och Vombsjön. Vombsjön är reglerad, dess västsida är helt kal, smutsig sand och en rand av sten, ingen vass. Även ängarna drastiskt förändrade = försämrade. Och mycket annat. GRck 1986-12-08.

Tillägg: antalet sedda knölsvanar helt exceptionellt! Men observationen måste godtagas, eftersom det särskilt anges, att inga sångsvanar sågs. GRck

1937-11-01, måndag.

(73)

Måndag 1/11 inreste jag till Malmö för att prova kikare. Preislers som vanligt ytterst älskvärda. Jag gick ner till hamnen vid Kockums varv utrustad med en Zeiss 7 x 50 Binocular och en Beck Kassel Luchs, 7 x 50. Zeissen överlägsen, en fulländad sak.

På hemvägen gick jag ett par timmar vid Sjölunda - Arlöv.

A. Vid Kockums såg jag endast ett par saker av intresse, nämligen sädesärta 1 vid varvet knölsvan 6, därav 2 juv, alla på långt avstånd ner mot Limhamn.

B. Vid Sjölunda - Arlöv var vattenståndet mycket lågt. Vind ostlig. Halvklart, ej solsken. Följande saker äro värda att anteckna:

- 1 grönfink c:a 15 + 25
- 2 gulnäbbad hämpling 30
- 3 sävsparv 1
- 4 snöspärr 11, därav flera ♂♂
- 5 ängspiplärka några
- 6 tofslärka 2
- 7 pjodd } my. stora flockar
- 8 pilfink }
- 9 bofink ett par ♂♂
- 10 gårdsmyg 1 ex Arlöv
- 11 ladusvala 2 juv Arlöv, (vid sockerraffinaderiets södra vägg
- 12 stare några få, en med vit stjärt vid Arlövs station
- 13 fjällvråk 2. En höll till mellan nya landsvägen och järnvägen, satt först på ett stängsel men då den blev uppskrämd flög den bort till järnvägsledningarna och försökte sätta sig där och på isolatorerna, vilket dock trots mycket besvär icke lyckades. Den satte sig på marken blott några meter från järnvägslinjen men skyggade ej för tåget. - Den andra fjällvråken nere vid fiskarstugan.
- 14 pilgrimsfalk likaledes två. De kom samtidigt inifrån land och lekte ivrigt med varandra i luften. Den ena steg uppåt och susade ned mot den andra, som vände sig på rygg ett ögonblick, varvid de spände med klor na mot varandra. De passerade på 25 m höjd över mig där jag stod på vägen. Det var två unga hannar. ~~Ivrigt~~ Ivrigt lekande, mestadels fladdrande blott någon meter ifrån varandra, fortsatte de ut över grundhavet och dess fågelmassor,

som lustigt nog ej reagerade så länge jag hade dem inom synhåll. Lustigast var att fåglarna hela tiden skrek ivrigt. När den ena kastade sig ned mot den andra, hördes ett gnisslande, högljutt, liksom litet hackigt framstött: kra - kra - ka - ka -- tji

ka - kra - karra - tji,

något som jag nästan aldrig hört förut.

15 sothöns i massor

16 vipa: en flock på 300 kom långt på avstånd inifrån land från OSO.

Fällde på fälten Ö om järnvägen.

17 gräsand väldiga flockar, > 2000

18 kricka ännu väldigare, > 5000

19 skedand: en drake sågs i en gräsandflock

20 gravand sågs ovanligt fint. Jag ansträngde mig länge förgäves för att få syn på intressanta andfåglar. Men fåglarna låg långt ute och mest stilla. Men plötsligt utbröt på land ett intensivt oväsen. Arlövs sockerfabrik ~~släppte~~ släppte ut överloppsånga, som med våldsamt väsande gick i luften som en stor vit ångstråle. Alla fåglarna lyfte på en gång. Horisonten fördunklades av de lyftande krick- och måsflockarna. Men oron lade sig snart, och när de flesta fåglar slagit ner kom först 4, sedan 17 gravänder och satte sig på en dybank.

21 gråtrut 1000-tal

22 skrattnås många 1000-tal

23 havstrut åtskilliga, > 15

24 fiskmås många, > 100.

Uppskattning efter provyte-räkning:

skrattnås 5000

kricka 5000

gräsand 2000

gråtrut 1500.

Kommentar: En stor dag när jag fick välja en prima kikare. Förvisso den bästa födelsedagsgåva jag kunde tänka mig. - OBS de anmärkningsvärda iakttagelserna av pilgrimsfalk idag, och de väldiga siffrorna på kricka, gräsand och skrattnås, och gråtrut i viss grad. Småfågelliv också rikt!

GRck 1986-12-08.

SLUT

1937-11-03.

(74)

Den 3/11 blev en sensationell dag. Nyholm och jag åkte bil ut kl. 9. Vi skulle särskilt studera gässen. Om någon tid, förmodligen 13/11, kommer nämligen Nyholms kusin, tandläkare Hagliden från Örebro, ned på ett par dagar för att studera höstfåglarna, särskilt gässen. Och dagens exkursion var snarast en förundersökning för detta högtidliga tillfälle.

Vi for Ilstorp - Sövdesjön N - Sövdeborg, där vi träffade Gunnar och talade om gässen, varpå vi körde ett litet stycke ner mot Snogeholm och ställde bilen. Gick ner till Sövdesjöns sydsida, den rivna kvarnen; sedan tvärs genom skogen till Snogeholms slott, upp utefter sjön mot norr, tillbaka utefter utloppet till bilen. Körde sedan till Snogeholms slott. Hastigt kaffe! Körde via Bellinga - Skoghult, där vi ställde bilen på en mycket hög punkt söder om den branta kullen vid Frihult. Gick ner här utefter den lilla vägen och vidare ända ner till Sövdesjön. Sedan i mörkningen tillbaka till bilen, varpå vi raka vägen via Bläntarp for till Lund.

1	Kråka	26	gröngöling	flera gånger
2	Råka	27	större hackspett	2
3	Kaja	28	<u>pilgrimsfalk</u> .	Ett stort ljust ex, troligen 0 ad, var framme och ofredade + gässen vid Ilstorp, dock ej bläsgässen utan den stora sädgåsflocken. Ett annat ex kom vid Sövdesjöns SV hörn sent på kvällen i skymningen.
4	Skata	29	<u>fjällvråk</u> :	2-3 under dagen. Ett ex flög i cirklar över Sövdeskogarna tillsammans med en ormvråk.
5	Nötskrika ytterst allmän	30	<u>ormvråk</u> :	likaledes 2-3 ex
6	Stare: 2 flockar på resp. 8 och 30 individer kom till Sövdesjön SV på kvällen. Övernattade säkert	31	<u>havsörn</u> :	1 ad Snogeholmssjön. Lyfte från en av de urskogsklädda holmarna, flög över sjön och slog ner i en gran på andra stranden
7	Domherre utomordentligt allmän, stora flockar överallt. Mellan Snogeholm och Bellinga 4 stora flockar på minst 15 i varje (flock), osv.	32	<u>duvhök</u> :	1 ex kom i kvällningen flygande och slog ner i granarna i toppen på den höga branta moränkullen vid Frihult. En stor jäkel var det, troligen en ♀. Den kom från NV.
8	Grönsiska i småfågelflocken vid Sövdesjöns S sida	33	ringduva	några få
9	Hämpling: (vid) Frihult på kvällen liten flock	34	fasan	allmän
10	stenknäck: 3 st. Snogeholmssj. NV.	35	sothöns	allmänna i Snogeholmssjön, över 200 ex.
11	bofink allmän	36	häger	flera stycken, bl.a. (vid) Sövdesjön
12	bergfink: en ensam ♂ i flocken av bofinkar vid Sövdesjöns sydsida	37	storskrak.	Vid Snogeholmssjön kom först 3 ex, därav 1 ♂, flygande över. Sedan fällde 18 ex, varav åtskilliga ♂♂ ad, säkert 5-6, i viken där allt det andra låg. Härlig flock
13	gulspurv allmän i skogen och (på) slätterna vid Sövdesjön	38	viggen	var allmän i Sövdesjön och Snogeholmssjön. ■ Flockar på hundratals allt som allt.
14	sånglärka allmän, bl.a. Frihult.	39	knipa:	åtskilliga sågs
15	ängspiplärka: några Sövde(-sjön) S vid gamla kvarnen			
16	talgoxe			
17	blåmes			
18	entita			
19	svartmes			
20	kungsfågel			
21	koltrast			
22	rödvinge			
23	rödhake			
24	gärdsmyg			
25	spilkråka			
- } allmänna i skogarna (se kommentarer)
- (se kommentarer)
- 2 (vid) Snogeholmssjöns NV vik

FORTS

- 40 skedanden var häpnadsväckande allmän. En flock på c:a 47, därav många ~~♂♂~~ i olika dräkter, höll till i Sövdesjön, lyfte från sydsidan. - En flock på 7, varav 3 ~~♂♂~~ 400, låg i Snogeholmssjön, lyfte när vi kom och cirklade runt varv efter varv över sjön. Fällde till sist i viken, där de flugit upp.
- 41 gräsanden mycket allmän. Verkligt stor flock Sövdesjön nära Frihultsbäckens utlopp på kvällen. Den flocken > 300.
- 42 bläsanden. Den första stora flock jag sett i höst lyfte ur viken i Snogeholmssjön nära dess utlopp. Kort håll. 160 individ. Härlig flock.
- 43 kricka: 1 ex lyfte ur samma vik som bläsänderna. Hördes sedan - en hel flock - vid Sövdesjön på kvällen.
- 44 Knölsvan 2 ad Sövdesjön nedanför kyrkan
- 45 Bläsgåsen utgjorde dagens stora behållning. (Se härnedan, efter artlistan).
- 46 sädgås: se bläsgås! - Trots flitig undersökning av alla flockar lyckades vi inte se någon spetsbergsgås.
- måsar?
- 47 smålom: 1 ex Sövdesjöns sydsida. Låg ute på den spegelblanka ytan, reste sig ibland och fläktade sig med vingarna. Ännu ej full vinterdräkt. Övre framhalsen ej vit utan mörk med rödbrunt i. Fint fynd.
- 48 skäggdopping allmän Sövdesjön.

x) Bläsgåsen utgjorde dagens stora behållning. Vi hade stått uppe vid Ilstorpets kyrka och sett gåsflockar på långt håll litet varstans. Men vi hade inte mer än ett par vägar att köra på. Vi tog den som går söderut från kyrkbacken. När vi kört en liten bit, närmare bestämt till samma fält som vi vände på när vi var ute med Tutte onsdagen 27/10, hade vi en gåsflock framför oss på vänster hand. Vi såg inte närmare på den förrän bilen stannade. "Nu måste vi stanna, annars reser dom sin väg", viskade jag till Nyholm. Upp med kikarna. Vi satt stumma en halv minut. Bröt sedan tystnaden: "Det är ju för fan bläsgäss varenda en". Och i den närmaste flocken, den flock vi undersökte, var det faktiskt så. Den bestod av 107 bläsgäss, de allra flesta gamla fåglar, jag tror att jag såg 9 ungfåglar endast. Alla 107 stodo med sträckta halsar och vända mot oss, så att man såg bläsen och den svarttecknade undersidan. En praktfull syn! När vi såg oss omkring, befanns det att ytterligare 8 bläsgäss stodo för sig själv längre ut på fältet och att en gammal bläsgås stod i en sädgåsflock bakom den stora bläsgåsflocken. Inalles 116 bläsare!

Vi gick försiktigt ur bilen för att kunna kika bättre. Då lyfte under gällt kackel 38 bläsgäss ur den stora flocken och flög ett stycke mot NV. De andra sutto kvar. En av dem hade hela undersidan svart, den ljusa grundfärgen fullständigt undanträngd. Vi beskådade dem länge. Tre sädgäss, som gått långt bort på samma fält, promenerade allt närmare och stod till sist i vänstra flanken på bläsgåsflocken.

En fjällvråk satt i ett träd och tittade på oss, men när den första bläsgåsflocken lyfte, försvann den också. En stor pilgrimsfalkhona kom farande och kastade sig ned mot några sädgäss i den bortre stora flocken; den var på 312 stycken. Gässen blev irriterade och slog med vingarna och sprang en liten bit men lyfte icke.

Vi studerade gässen länge. När en skjuts nalkades från motsatt håll, fortsatte även vi. Gässen flög upp, bläsgässen kacklade högt. Deras vingar ljusa men ej så mycket ljusare än en sädgåsvinge. En härlig syn!

Sädgäss fanns i massor överallt. På kvällen, när vi var nere vid Frihult, stod en väldig mängd sädgäss där nära stranden, vid Frihultsbäckens utlopp. En del låg också ute i vattnet nära stranden. Här stod också den stora andflocken: gräsand, kricka; dessutom mycket vigg.

Sent på kvällen, just när de första småflockarna av gäss slog ner i

x) denna väg finns fortfarande kvar och

~~██████████~~ en liten enskild väg. GRck 1986-12-10.

är liksom år 1937)

FORTS

1937-11-03 forts.

(76)
sjön, började dessa sädgäss i småflockar flyga in mot väster och slå till på ett par backar och ängar några hundra meter inåt land. Sedan kom så småningom mäktiga gåsmassor från norr - däribland även en stor bläsgåsflock på minst 35-40 stycken - Och en väldig flock (kom) långt ifrån SV, (från) Romeleåsen, men allra längst dröjde de där gässen, som sutto närmast sjön. Inte förrän vi gått ett långt stycke tillbaka i mörkret, hördes dessa flockar lyfta och sticka till sjöss.

Fina lokaler:

1. Bläsgåsplatsen:

bläsgäss 116
sädgäss >500
fjällvråk 1
pilgrimsfalk 1 ♀ ad

2. Sövdesjöns sydsida:

bofink massor
bergfink 1 ♂
grönsiska många
gulsparv många
ängspioplärka åtskilliga
talgoxe allmän
blåmes "
entita "
svartmes hörd
häger flera stycken
skedand 47
gräsand 100-tal
vigg >50
smålom 1
skäggdopping allmän

3. Snogeholmssjön, viken
1 km norr om slottet
samt skogen omedelbart
intill:

nötskrika allmän
stenknäck 3
domherre >20
rödvingetrast allmän
spilkråka 2
större hackspett 2
gröngöling 2
havsörn 1 ad
fjällvråk 1
ormvråk 1
sothöns >200
bläsand minst 160
gräsand allmän
kricka 1
skedand 7
vigg >100
storskrak 21

4. Frihult på kvällen:

stare 8 + 30
sånglärka allmän
ringduva några
fjällvråk 1
duvhök 1
pilgrimsfalk 1
sädgäss 1000-tal
bläsgäss stor flock
gräsand 100-tals
kricka en flock
vigg mycket stora flockar
sothöns allmänna
Nyctalus 1

Vid Hylla på hemvägen en iller
över vägen i lyktskenet. Mycket fint.

Kommentarer:

- a) Gunnar och Tutte, som omnämnas på vardera ett ställe i texten, är förstås = Gunnar Nordqvist. Vi mött honom av en slump vid Sövdeborg på förmiddagen.
- b) beträffande de fyra mesarterna, alltså talgoxe, blåmes, entita och svartmes, har jag skrivit: "jag har ej särskilt antecknat dem" vilket naturligtvis innebär att jag slarvat med anteckningarna. Men både i artlistan och i den särskilda listan över arter sedda vid Sövdesjöns sydsida står de uppräknade, svartmesen som "hörd", de andra som allmänna resp. allmänna i skogarna.
- c) ordet "måsar" med frågetecken efter tyder också på slarv med anteckningarna, men det kan faktiskt också innebära att inga måsar sågs med säkerhet.
- d) I det stora hela dock ett noggrant protokoll och ett fint utbyte. Jag, och säkert även Tord Nyholm, lärde oss mycket om bläsgäss denna dag, även om ungdräkten. Dock visste jag vid denna tid nästan intet om vid vilken ålder bläsgässen får sin adulta dräkt.
- e) OBS bland mycket annat den rikliga förekomsten av domherre. Nötskrika också my. allmän fortfarande.

Reck 1936-12-10

SLUT

1937-11-04.

Jag gick en runda i Botanicum. Utbyte mycket rikt!

koltrast över 60
rödvingetrast allmän
dubbeltrast 1 } i samma synfält
stenknäck 3 }
grönfink
bofink
ringduva 12
sparvhök 1 ♀
rödhake
nötskrika 4-5 ex.

- - - - -

Fågellivet var mycket rikt. Jag gick vid Agardhsdammen och tittade på koltrastarna, som voro mycket livliga. Från Sorbus-träden kom koltrastar flygande ideligen under vilda tjut. Jag ^{Pundrar} vad det kan ha gått åt dem. Rödhake lockade, och nötskrikor skrek alldeles dj-t. Då får jag plötsligt höra (ett underligt läte:)

- yrrrrrrrrr -

Överst på toppskottet i en hög gran fann jag ett ex av dubbeltrasten. Jag satte mig på en soffa och studerade den. Den satt där stilla en hel kvart. Koltrastar och rödvingar svärmade i luften, och många gånger slog koltrastarna ned på grenarna alldeles under den dubble,

ja, ofta flaxade koltrastarna alldeles bredvid dubbeltrasten och visade tydligt sin avsikt att köra bort den, men den dubble rörde sig ej från stället, vilket förvånade mig när jag såg hur många koltrastarna voro.

Dubbeltrasten var emellertid tydligt irriterad, liksom koltrastarna. Ideligen såg man den öppna näbben och säga irrrrrr. När den blev ivrigare, slog den om och gav till ett läte som jag aldrig hört förut. Det var ungefär samma läte som vanligt men uppdelat i två:

yrrrrrr - krr.

Lätet hade i rytmen, men ej i tonen, en viss likhet med vissa snöskateläten.

När jag kikade på den vackra trasten, kom plötsligt en stenknäck in i synfältet. Jag följde den. Den slog till i en björk alldeles nära. Här satt den länge. Det var vackert med två så pass rara saker tillsammans.

Jag gick sedan en sväng i Botan. Stenknäcken hade då lämnat björken, men jag såg istället en flock på 4 grönfinkar och 3 stenknäckar på annat ställe i Botan.

Dubbeltrasten satt länge kvar. Den lyfte när koltrastarna blivit alldeles våldsamt oroliga och skrikande flög över trädkropparna. Då följde dubbeltrasten med dem, och var borta. Yrrrr-krr!!

Kommentarer:

Ja, utbytet var ju trevligt, och antalet sedda koltrastar förefaller mig extremt högt. Men det kan ju ha varit frågan om genomflyttare, en tanke som säkert inte kom för mig år 1937, ty då tror jag att koltrasten bedömdes som stannfågel, om ock med något enstaka undantag. Ansamlingen kan ju också ha orsakats av riklig tillgång på bär eller annan föda.

Trastarnas beteende är också intressant och inte lätt att tolka. Att koltrastar ofta blir exalterade utan synlig orsak har säkert de flesta fågelintresserade observerat m l m ofta. Men orsakerna till oron? Kan det vara sträck-oro? Kanske en delförklaring, men knappast mera.

Antalet sedda arter förefaller mig inte högt.

(78)

1937-11-13, lördag.

Bilresa med Hagliden och Nyholm: Lund - Almen vid Krankesjön - Vombsjöns västra strand - Heljesjön - Snogeholms slott - Assmåsaviken - Tågra - Ilstorp - Sövedsjöns norra sida vid bron - ut på Karupsmarkerna. Nordqvists (se nedan).

Dagen var mycket egendomlig ur väderSyhpunkt. Det var nämligen den första kalla dagen efter en ovanligt mild och vacker höst. Kylan kom alldeles plötsligt. Dagen var klar och solig men frostig och kall. Krankesjön ännu ej tillfrusen, men marken vit långt fram på dagen.

I Lund: domherre och grönsiska. Domherren tycks komma fram till boningarna omkring 15 oktober. I höst mycket allmän!

Vid Almen + mossen + Ringvall + Stensoffa:

Kråka
Råka
Skata
Nötskrika flera ex
stare 6
hämpling > 15 i flock mot V
bofink flockar
bergfink hörd i föregående
flock
sånglärka flockar mot V
blåmes allmän i vassen
entita iakttagen
svartmes allmän i skogen vid
Almen
gärdsmyg 1
fjällvråk 1 ljust ex från N
blåhök ovanligt talrik: en ♂ ad,
en ♀ ad (och) 2 juv tillsam-
mans lekande över stranden
+ en ad till = 5 (exemplar)
havsörn 1 juv länge över Kr.SO.
ringduva > 35 på vägen ner till
Almen
enkelbeckasin 1 flygande över
Almen, slog ner.
sothöns tusentals i sjön
häger 2
storskrak 8 ex, därav 1 ♂ ad
vigg allmän
knipa allmän
gräsand allmän
stjärtand: 2 ♀♀ flög över
vassen mot V
kricka 2 + 8 i flock över vassen
knölsvan minst 37 i sjön,
nästan alla ad
sångsvan: 1 ad kom flygande från
öster över Krankesjöns östra
strand och fällde i sjön
sädgås: smärre flockar kom från
V och NV
skrattnås 14 - 15
fiskmås 1 ad 2 juv
gråtrut 1 juv

Vid Vombsjöns strand och ute på ängarna:

sånglärka mot V i flockar
tornfalk 1 ex Hjälmarröd, my. röd.
ormvråk 1 ex Furets hörna på en
påle
gräsand i 1000-tal ute i sjön. OBS:
förmodligen ofredade i Kranke-
sjön, varför de dragit sig hit.
sädgås: smärre flockar i olika
riktningar
fiskmås 1 ad
skäggdopping: några ute i sjön.

Heljesjön och där i närheten:

ormvråk 3 över Södergården, seg-
lade om varandra
sothöns allmänna
vigg allmän
gräsand allmän
fiskmås 3 ad.

Söder om Ilstorps kyrka:

gåsflöckar på långt avstånd.

Snogeholm vid slottet:

domherre stor flock
nötväcka hörd
entita
varfågel 1 ex i en gammal ek
rörhöna 2 i viken norr om slottet
vigg allmän, bl.a. mycket stor
flock utanför slottet
gräsand mycket allmän i sjön
kricka 3 ex
skäggdopping 2-3 ex långt ute.

Assmåsaviken var en härlig lokal.
Vattenstånd lågt. Ingen is.
I nedanstående artlista är också de
fjällvråkar inräknade, som sågs vid
"Skräddarns" på västra stranden,
samt de fågelflockar, som låg långt
ute i sjön. Om ingenting anges, låg
fåglarna i Assmåsaviken, när vi kom.
Artlista: (se nästa sida)

FORTS

1937-11-13 forts.

Assmäsaviken, artlista:

fjällvråk 2 ex från NO ut över sjön

ormvråk 1 + 2 ex, det ensamma ex var utomordentligt mörkt, nästan brunsvart, ja, sotsvart på en del av vingarnas översida.

havsörn: 1 juv lyfte ur ett träd långt i N och försvann bakom ön.

sparvhök 1 ex över ängarna vid viken

ringduva 103 ex i flock över skogen!!

sothöns > 200 i viken

häger flera ex, satte sig i grantoppar

storskrak: stor flock cirklade runt ett par ggr vid viken; dessutom låg > 40 ute i sjön i flock

salskrak låg ej i viken när vi kom, men senare kom 2 och sedan ytterl. 2 fåglar; ingen hanne ad utan 2 ♀♀ och 2 ♂♂ juv. Alla fällde i viken helt nära, lyfte visserligen snart men fällde igen täml. nära ute i sjön. När vi gick såg vi ett femte ex, det var en ♂ juv, i viken tillsammans med några knipor.

brunand: hel flock lyfte ur viken. Många (exemplar i flocken), minst 10, (var) ♂♂ ad. !!

vigg mycket allmän, flock på > 135 räknades bland annat, och fler fanns ute i sjön.

knipa däremot rätt fåtalig, blott något dussin ex, ♂ juv et ad + ♀

skedand: flock på 12 lyfte ur viken. Flera (av dessa var) ♂♂ ad, nu tydligen i färdig praktdräkt. Sent!

gräsand i viken 220, ute i sjön uppåt NV över 100

bläsand 30 i flock; flera kom sedan och cirklade över viken i finfin belysning

stjärtand: 1 ♂ ad + 2 ♀♀ låg i sjön längre ute. Vackert!

kricka: några få i viken, c:a 10.

sädgås: 3 ex flög ropande runt över sjön, en av dem kom alldeles ovanligt nära över viken.

Ingen dålig fauna!

(79)
Vi for sedan upp till Sövdeborgs station, (här) drygt 200 gäss, och fortsatte förbi Tågra gård. Mellan Tågra och Ilstorps gård stod c:a 100 sädgäss, och söder om Ilstorpsgården och öster om vägen ytterligare 375. Utsökt belysning. Alla voro sädgäss.

På det fält som var mellan oss och sistnämnda flock, höll en ovanligt stor flock gulnäbbad hämpling till, > 80 ex.

Vi körde ner till Sövdesjöns nordsida vid bron igen. Här såg jag en havsörn över sjön på tämligen nära håll, trots att det redan började skymma. Det var my. kallt här på kvällen. Vi träffade båda bröderna Nordqvist; de ha skjutit gäss utav bara tusan i höst. Häromdagen gjorde Måtte bl.a. dubblé på bläsgås. Gunnar körde snart hem till Sjöbo, men Måtte körde oss ner till Klingvallensån söder om Karups ängar, och där gick vi på kvällen och hörde och såg gässen komma över oss ut mot Sövdesjön. Det var inalles kanske knappt tusen gäss. I en flock, just den som kom närmast oss, fanns många bläsgäss. Den flocken var på totalt c:a 90 individ. - Alltså:

Sövdesjön på kvällen:

havsörn 1 juv

sädgäss c:a 1000

bläsgäss många, minst ett par tiotal i ovannämnda flock. Måtte, som hann upp oss senare, hade hört bläsgäss i flera flockar.

Vi körde sedan direkt till Lund. Jag satt där bak i luckan på forden. Nog var det kallt, men jag begriper inte riktigt, att jag skulle bli så stelfrusen. När jag kom upp på mitt rum, lade jag mig omedelbart kl. 19,30 utan att äta eller något. Men nästa dag, då vi reste till Hammarsnäs osv., var jag pigg igen och kände ingenting särskilt av kölden. Eventuellt berodde det på att Nyholm satt bredvid mig, varför det blåste in mindre. Hans fru körde nämligen bilen på söndagen.

Kommentarer: se sist i anteckningarna för morgondagen, 14 nov.

se sid. 81.

(80)
1937-11-14, söndag.

Ny exkursion. Deltagare Tord Nyholm, hans fru, hans kusin Ingemar Hagliden och jag. Denna dag körde vi söderut istället. Solig, härlig dag. Vi for ner till Klågerup; där blev det första uppehållet. Sedan till Yddingen vid Carl XII:s ek, där nästa uppehåll gjordes. Därefter på diverse småvägar Skabersjö - Oxie station - Lockarp - vägen mot Tygelsjö, alltså väster om Glostorps kyrka - tog av och for till Hököpinge - Eskilstorp - Vellinge - Stora Hammars kyrka - Hammarsnäs. Här gjordes dagens tredje, sista och längsta uppehåll. Därefter tillbaka till Lund. Starttid på morgonen 10,30, återkomst omkring kl. 18.

Klågerup var den inte minst överraskande lokalen. Vi lämnade knappt bilen utan stod kvar på landsvägen hela tiden, närmare bestämt på fuktängarna strax söder om avtagsvägen till Esarp. Här gick ett par hundra gäss och betade, och ytterl. gåsflockar kom just från SV. Noggrann räkning gav 170 betande gäss och inalles 233 nyankommande, dessa fördelade på 4-5 flockar. Summa 403, alla voro sädgäss.

Vi blevo förvånade över att se en flock ganska stor vipor på > 50 ex. De fällde på ängen nära gässen. Längre bort, där järnvägen korsar sumpen, sågs emellertid häpnadsväckande nog ett par mycket stora vipflockar lyfta: en flock på c:a 120 och två på c:a 80 vardera. Men på ängen strax söder om S-kurvan vid gården gick dessutom en flock på 274 och en flock på betydligt över 500. Jag räknade till 250 och fann att detta var klart mindre än hela antalet! Det var för mig en fullkomligt enastående upplevelse att se dessa väldiga vipflockar så sent på hösten och inne i landet. Det måste varit köldknäppen som drivit dem nedåt, och så ha de väl slagit sig samman och rastat just på detta fält. - OBS att detta var andra kalla dagen i rad! Först trodde jag att viporna var enbart ungfågel, men en granskning visade att massor av exemplar hade synnerligen lång tofs.

När vi studerade viporna, lyfte de plötsligt, slöt sig ihop till en kolossal massa och flög ett stycke mot V. En stor del kom dock tillbaka, fällde på ängen igen.

Alltså Klågerup:

sädgås 170 + 233 = 403

vipa > 50 + 120 + 80 + 80 + 274 + > 500 = absolut > 1100 vipor!!

Yddingen söder om Hammelns gård. Här iakttogs bl.a.:

snöskata en mindre flock

pilgrimsfalk 2 ♂♂

ormvråk 2

blå kärrhök 1 juv över fälten i NV

häger 13 ex lyfte och flög ut och satte sig i träden på ön

storskrak: flock på > 40 ute i sjön

vigg liten flock ute i sjön

knipa " " " " "

gräsand ytterst allmän, många hundratal

sädgås: 7 ex låg i sjön och kacklade ibland. Långt ute.

De båda ormvråkarna seglade ut över sjön från väster och försvann slutligen över Bökebergsslätt. Pilgrimsfalkarna var härliga. Det var två hanar. Det ena ex. satte sig tydligen i skogen på ön; det andra, som var en ungfågel, kom rätt nära oss över fälten och fortsatte ut över sjön. Därvid lyfte plötsligt det förstnämnda ex. Det var en mycket gammal hanne, sällsynt nobla färger, undertill gräddfärgad med lätt orangeskimmer och små, smala, regelbundna tvärfläckar. Övantill mycket ljus. På 15 meters höjd kom den förbi med klippande vingslag och försvann slutligen i väster.

Vi körde sedan ner till Hammarsnäs. Gick en lång runda här. Hagliden och jag var ända ute på de yttersta öarna. (Fågel:)

FORTS

(81)
1937-11-14 forts.

Fågel på Hammarsnäs och i angränsande vatten:

knölsvan: ett par hundra ad

gräsand: massvis

prutgås: 14 fällde nära stranden i idealisk belysning

pilgrimsfalk: 1 ♀ juv satt ute på yttersta ön

kärrensäppa: flock på > 500, länge studerad. Vinterdräkt. Näbbarna verkade ej så långa!

kustpipare: 1 ex uppenbarade sig hos kärrensäpporna och följde med dem sedan

snösparv: 1 ♂ 1 ♀ med kärrensäpporna vid stranden

häger: c:a 14, troligen flera.

Vid Kungstorp på nerresan en flock sidensvans.

Lustigt att se vadarna kvar ännu. Kärrensäppeflocken var praktfull i solen.

Kommentarer till exkursionerna 1937-11-13 och -11-14:

1. Ringvall: jag minns namnet väl. Måste varit en gård nära Kranke-sjöns V sida. Men exakta läget minns jag inte, och jag har inte sett namnet på kartor på decennier. Ovisst om gården finns kvar.
2. 'Skräddarns' är ett tegelhus beläget vid Snogeholmssjöns nordöstra strand. I gamla dagar undangömt beläget, men nu går sedan många år stora vägen Sjöbo - Ystad alldeles förbi. Ordet "västra" är alltså lapsus.
3. Bröderna Nordqvist arrenderade jakten i ett trevligt område från Sövdesjöns nordsida till Karups ängar. Utmärkta gåsmarker, bland annat. De var synnerligen skickliga skyttar och sköt mycket gäss, särskilt hösten 1937 tycker jag mig minnas. I de flesta hänseenden var de avgjort kultiverade jägare, ■■■ och naturligtvis my. kunniga på fågel och däggdjur. Men litet av den alltför vanliga jägarmentaliteten satt kvar och kunde spåras hos dem båda: å ena sidan sakligt intresse för att vårda viltstammarna, å andra sidan stor skottglädje även när det gällde ömtåliga arter och svaga bestånd, och i vissa fall en egendomlig tolerans mot jakt på olaga tid eller på tid som ur djurskyddssynpunkt var olämplig.
4. Vi åkte båda dagarna i en liten Ford med my. kort kupé, där bara två man fick plats. Bakvagnen var låg, här fanns en lucka som kunde fällas upp och ge plats också för två man (om de inte var alltför storväxta). Här satt man alltså ute i det fria. Jag är fortfarande förvånad över att jag blev så frusen och tvärtrött på e.m. 13 nov. Men redan nästa morgon var jag i fin form igen.- Den 14 nov. satt Nyholm och jag på denna plats, hans fru körde.
5. Carl XII:s ek stod på öppen mark nära Hammeln's gård vid Yddingens nordsida. Eken var, om jag minns rätt, död redan på 30-talet, men en stam stod kvar, ■■■ omgiven av - tror jag - fyra yngre träd. Det är nu många år sedan jag passerade platsen.
6. Ordvalet visar my. tydligt, att jag aldrig tidigare sett så stora vipflockar så sent på hösten, åtminstone inte inne i landet. Möj-ligen kan jag ha sett sådant vid Foteviken. Lokalen vid Klågerup (någon km norr om samhället!) är nu mycket mera odlad, nästan intet ■■■ kvar av fuktig ängsmark. Och vägen är omlagd. Men den gård, vid vilken den gamla vägen gjorde sin S-kurva, finns fortfarande kvar.
6. Jag ■■■ har förkortat texten något ifråga om vipflockarna ■■■ "vid Klågerup" och pilgrimsfalkarna vid Yddingen.
7. Artlistan för 14 nov. är uppenbart ofullständig, bara sådana arter medtagna som jag ansåg "viktiga". Jag får fortfarande intrycket att fågelfaunan var mycket rik, ej minst ifråga om småfågel. Se t.ex. domherre ideligen denna höst, även vinterhämling. Knölsvansiffran i Krankesjön my. välkommen som bekräftelse. Obsen av prutgäss av flera ■■■ skäl intressant. 500 kärrensäppor en stor flock i nov. Mycket sena höst-obsar av de flesta vadare ansågs på 30-talet som märkliga. Undantag i viss mån kärrensäppa (och enkelbeckasin och rariteter som dvärgbeckasin och skärnsäppa). GRck 1986-12-13.

SLUT

1937-11-17.

Klingberg och jag reste till Dalby och gick sedan på en del - mestadels planterade - fäladsmarker och letade i enbuskar efter hasselmusens bo. Vi fann dock ingenting där, men i Dalby Norreskog fann vi, vid Bergengrens gamla kärrsångarlokal, ett bo som såg ganska egendomligt ut. Det låg i en hassel och bestod av fina växtdelar, korta och söndergnagda. Boet var tjockt och välbyggt och övertäckt. Jag har det på mitt rum men har ännu ej hört experternas utlåtande.

Vi var också uppe på Billebjer. Riktigt lustigt att klättra där. Fåglar: 21 arter antecknades, dock ej många märkligheter:

domherre vid gårdarna osv
gulsparv
svartmes osv
sidensvans: 12 i flock på
Billebjer, mycket oskygga.
ormvråk 2

nötväcka Dalby Norreskog
nötskrika > 20 Dalby Norreskog
råka allmän!
ängspioplärka 1 på en fälad
trastar.

Det var en liten aning snö på marken. Mulen, snötung himmel, lugnt väder. Vi reste tillbaka redan kl. 14,10 från Dalby.

På kvällen träffade jag Melander. Han hade varit ute vid Vomb och sett sju stycken snögäss. Han hade stått på Vombs ängar och haft en stor gäsflock framför sig. Då hade plötsligt de sju vita fåglarna kommit över honom och ämnat slå ner men inte vågat utan efter en stor runda flugit bort och försvunnit i väster över Krankesjön! Ett nog så remarkabelt fynd! Torde ha varit Bengt Bergs!

Kommentarer:

1. Klingberg och jag tog buss till Dalby och åter. Enligt en anteckning på annat ställe i dagboken besökte vi även Dalby Söderskog.
2. Stora ytor fäladsmark hade redan långt tidigare planterats med gran, och planterandet fortsatte hela 30-talet och senare. Detta innebär naturligtvis slutet för allra största delen av den fauna och flora som trivs på oplanterad fäladsmark.
3. Det omtalade boet kom säkerligen under sakkunnig bedömning. Både Yngve Melander och hans blivande hustru, Eva Hansen, var vid denna tid mycket engagerade i arbete med smågnagare, såväl hasselmus som äkta sorkar och möss och lemlar. Men jag har glömt resultatet angående det bo Klingberg och jag fann idag.
4. Snögässen blev mycket diskuterade den närmaste tiden. Men jag fick intrycket att Yngve Melander och kanske även Eva Hansen ville tona ned observationen. Kanske tveksam. Någon notis om fyndet synes inte ha publicerats (enligt flyktig genomgång av Fauna och Flora 1937-39. GRck). Melanders rapport var orsaken till att jag nästa dag besökte Krankesjöområdet. Se nästa sida. GRck 1986-12-13.

1937-11-18.

(83)

Trots att chanserna för snögäss var minimala reste jag ut till Krankesjön och Vombs ängar. Start från Lund kl. 7,30 i sällskap med Dahl. Vi gick den vanliga rundan, rätt långt in i Furet. Vid Krankesjön på eftermiddagen gick vi först ett stycke utefter östra stranden men sedan utefter södra sidan och runt den. Vi gick via Fönesjön till Revingehed.

Krankesjön var till ~~större delen~~ större delen belagd med tunn is. Tre större vakar fanns dock, en i NO, ganska stor; en ungefär mitt i sjön, dock närmare nordsidan; och en stor i väster. Vombsjön öppen. Översvämnningar obefintliga. Kallt och klart. Arter:

Kråka	Kungsfågel	Gräsand synnerligen
Råka många	Gärdsmyg flera ex	allmän Vombsjön +
Kaja	Koltrast " "	Krankesjöns vakar
Skata	Snöskata flock Kr. NV	+ ån
Nötskrika	Gröngöling 2	Stjärtand 1 ♂ ån
Stare 6 ex Kr. NV.	Ormvråk 7-8 ex	Kricka smärre flockar
Pjodd	Fjällvråk 1	Knipa mycket allmän
Pilfink	Blåhök 1 ♂ ad, (men)	Vigg " "
Bofink, även en ♀	inga andra	Storskrak 40 + 36 +
Bergfink hördes Kr. S.	Sparvhök 1	126 = 202
10 - Grönfink	Tornfalk 1	Salskrak c:a 20 ex
Hämplingen var allmän,	Pilgrimsfalk 1 satt i	fiskmåsar många ad
flera flockar	en torrtopp, mossen!	gråtrut 2 ad
Gulnäbbad hämpling:	Havsörn 2 juv på Kran-	havstrut 1 ad
flock på 32 på äng-	kesjöns is. Se nedan	55 - skäggdopping 157 (ex)
arna	Rapphöns 5 + 12	i Vombsjön.
Gråsiska några	Enkelbeckasin: 2 ex på	
Sånglärka > 50 } bland-	ängarna	
Berglärka > 20 } flock,	Sothöns 1000-tal	
se nedan.	40 - Rörlöns i ån nära Har-	
ängspioplärka några få	lösa	
gulsparv	Häger 13 ex Heljesjön	
sävsparv 1	Knölsvan: i Kr:s östra	
20 - varfågel 1 i Vombs	vak många ex, > 35	
Fure inne i skogen	sädgås: utanför Vombs	
Talgoxe } mestadels	Nygård stod jätte-	
Blåmes } Vombs Fure,	flocken, c:a 1100 ex.	
Entita } allmänna.	Belysning my. god,	
Svartmes } Mycket mesar	men ingen märklig	
Tofsmes }	art kunde upptäckas.	

= 55 arter

Fågelrika lokaler:

- 1) Kävlingeån c:a 500-300 meter nedom utloppet från Vombsjön. Änder.
- 2) Vombsjön: storskrak + skäggdopping (och annat).
- 3) Krankesjöns vakar: örarna (och annat).

I Kävlingeån, som vi följde från bron nedanför Harlösa ända ner till Vombsjön, utom där vi måste väja för Klingvallsån, låg rätt mycket fågel: sothöns, en eller ett par rörlöns, gräsänder, vigg, knipor. Rikligast med fågel var det i ån några hundra meter nedanför Vombsjön. Här lyfte en oerhörd gräsandflock på - uppskattningsvis - 500 stycken, och i flocken upptäckte vi en stjärtanddrake. Vidare (lyfte) småflockar av kricka och ganska många salskrakar, därav dock ingen ♂ ad.

Vombsjön var rik på fågel. När vi kom fram, låg mycket gräsand ungefär vid stora ladan; därinvid även några krickor samt knipa och vigg allmänt. Knipan var nästan den vanligaste av de två. Här låg även 5 storskrakar; de lyfte ej. Strax därpå sågs en flock på 35 ex lyfta och försvinna mot Heljesjön. De kom inte tillbaka. Senare, när vi från furets udde tittade ut över sjön, sågs dels en flock på 36 lyfta och i sjön. Många var gamla hannar. En praktsyn. Antal inalles 5 + 35 + 36 + 126 = 202. Nytt rekord!

FORTS

1937-11-18 forts.

(84)

Nära storskräkflocken, men samlade för sig låg skäggdoppingarna, vilkas antal var ännu mera imponerande. De dök då och då, men i regel lågo de stilla i oordnad flock, jag räknade till 157 ex!! Också nytt rekord och lustigt att se så sent.

När vi genomkorsat Vombs fure, som innehöll bl.a. en varfågel och ganska mycket mesar men inga örnar och inga duvor, kom vi ut på de magra sandfälten bakom Vombs by, där bygdevägen går rakt genom Furet. Här fanns inte så mycket, men den stora lärkflocken, som kom här, var dock mycket intressant. Den innehöll c:a 40 sånglärkor och 18-20 berglärkor, som alla lockade ivrigt. De gjorde några oregelbundna svängar omkring oss men slog inte ner.

Krankesjön var en rik lokal. I den ostligaste vaken låg alla svanorna - blott 5 eller 6 juv sågos, men 30 ad - samt otaliga sot-höns. I den mellersta vaken, som egentligen var ganska liten, låg en hopar gräsänder; men ännu fler, minst 300, stod på isen runtomkring. I den västra, stora vaken låg ingen svan men massor av sothöns gräsand och vigg, även knipor. Örnarna höll till vid svanvaken och den lilla gräsandvaken. De satt mest på isen men var också ofta uppe och flög. Slutligen blev det jakt på gräsänder. Tyvärr var hållet långt, och ännu värre var att den stora gräsandflocken ibland stod tät som en mur framför örnen, så att jag ej kunde se hur jakten gick till i detalj. När örnen kom mot flocken, lyfte den naturligtvis, men jag kunde ej se, om alla hann lyfta. Det skulle kunna tänkas att de som låg i vaken hade det besvärligare. Vad jag kunde se var emellertid att jakten gick mycket fort: en and virvlade ut och åkte snurrande på isen en ganska lång sträcka.

Örnen hade absolut ej stannat i flykten, utan när den dödsslagna anden gled på isen fortsatte örnen sin kosa mot väster, gjorde en stor flyktsväng, återvände och tog helt behändigt anden i ena klon, även nu utan att stanna, steg sedan allt högre och fortsatte ut mot öster, följd av den andra örnen, som dock ej tagit något byte. En kråka blev jätteförbannad på örnen med anden och slog i raseri en lång stund efter den. Örnar är i alla fall fåglar som tål att se på.

När de två unga havsörnarna flögo bort, flög en häger mycket nära dem och i samma riktning.

Heljesjön bör också nämnas, ty där fanns ett otal gräsänder samt 13 hägrar osv. Den var i motsats till Krankesjön helt öppen.

Kommentarer:

(för

Artlistan fullständig, och) de flesta arter ges kortfattade uppgifter om antalet sedda ex, ofta också plats(-er) för obsarna. Detta är positivt, mycket bättre än en ofullständig lista där bara de, som jag då ansåg, viktigare arterna antecknats och kommenterats.

Fågelrikedomen stor! Antalet sånglärkor och - i någon mån - även berglärkor är ~~stora~~ något olika angivet ~~stora~~ i artlistan och i texten efter artlistan; men skillnaderna är måttliga. -

Av stort intresse för mig var det att se havsörnens framgångsrika jakt. Det var första gången jag såg en havsörn ta byte. Och det skall sägas, att sådant har jag sett mycket mycket sällan, trots att jag sett havsörnar regelbundet i Skåne under vinterhalvåret alltsedan 1930-talet till dags dato. - Observationen denna dag är publicerad i min uppsats i OIKOS om rovfåglarnas jaktmetoder och deras selektiva effekt (OIKOS, vol.3, fasc. 2, 1951, p. 218. OBS att denna årgång av OIKOS var starkt försenad; häftet trycktes 1953, vilket uttryckligen är angivet nederst på sidan! GRck).

Jag måste be om överseende med min felaktiga användning av ordet "klo" härövan; det skall naturligtvis vara "med ena foten".

GRck 1986-12-14.

SLUT

1937-11-19.

Den 19/11 reste jag med Swartling till Löddeåns utlopp. Vi tog buss till Löddeköpinge och var inte där förrän kl. 14,40. Det snöade och var kusligt väder när vi kom fram, men snöfallet upphörde ganska snart. Vi gjorde en snabb runda längs ån till utloppet - stranden bort till Vikhög - forcerad marsch tillbaka, ty bussen gick kl. 16,25.

I ån:

storskrak mycket allmän, > 60
salskrak 1 ♂ juv
gräsänder
några sothöns

Vid ån:

inalles minst 34 hägrar.
många gråtrutar ad et juv,
c:a 30-40 (inalles).
väl 10 havstrutar ad et juv.

Vid stranden:

ängspioplärkor 3-4 st
snösparv 6
vigg en flock c:a 25

Vid stranden forts:

gräsand allmän
kricka några småflockar,
inalles > 30 ex
skedand 1 ex i en krickflock,
kön och ålder oklara, men var
kanske ♂ juv
knölsvan några, inalles 10-15 ex,
ad et juv
fiskmås
gråtrut
ormvråk 1 ex mot SSV
sädgäss c:a 20 på ett fält nedan-
för Löddeborg.

Hare ytterligt allmän, > 40.

Kommentarer: trevlig snabbtur. Jag tror inte att många faunistiska uppgifter finns från denna lokal på 30-talet. OBS antalet hägrar! För övrigt väl inga märkligheter i fågelfaunan. Däremot är antalet sedda harar exceptionellt högt. Siffran gäller vad som sågs på hela vandrigen, inte bara "vid stranden" (vilket naturligtvis betyder: vid havsstranden). GRck 1986-12-14.

1937-11-21, söndag.

Böringesjön och Fjällfotastjön med Ehnbohm, Herner, Köhler, Nystrand. Artlista:

Kråka allmän
Råka
Kaja
Skata
Nötskrika mycket allmän
Stare ett ex Södra Lindved
Domherre flera flockar
Grönsiska Ugglarps mosse 15
i flock
Steglits Södra Lindved 3-4.
Sång!
Hämling stor flock > 40 (på)
ett fält nära Svedala
Grönfink
Bofink allmän, (men bara) 2 ♀♀
Bergfink mycket allmän
Gulsparr allmän
Sånglärka hörd eller iakttagen
flera gånger, men ej i
flockar längre
Berglärka 3 ex mot öster vid
norra sidan av Böringesjön
Talgöxe mycket allmän
Blåmes flera
Entita allmän

svartmes hörd flera ggr

(20) Kungsfågel hörd
Snöskata ej sällsynt
Rödvinge ett mindre } Börr. N.
antal

koltrast allmän
Rödhake 1 Börr. V.
Mindre hackspett 1 ♂ Börr. V.
Mycket orädd.

Pilgrimsfalk 1 nära Böringe på
morgonen

() Stenfalk 1 } Herner och Köhler.
() Tornfalk 1 } Börr. Ö.

(30) Fjällvråk 2 samtidigt Ugglarps
mosse osv.

Ormvråk allmän, > 10

Havsörn 1 juv Böringesjön

Sparvhök 1 Klågerup

Blåhök 1 juv Böringesjön N

Ringduva många gånger, en flock på
11 ex, f.ö. enstaka ex

Fasan

Sothöna några få Böringesjön

FORTS

Häger 1 ad Börringesjön
 Storskrak 93 Börringesjön
 och 136 Fjällfotasjön
 (40) Salskrak 1 ♂ ad, 1 ♀ och
 1 juv Börringesjön
 Knipa 1 ♂ juv Börringesjön
 och några ex Fjällfota-
 sjön, därav 2 ♂ ad.
 Gräsand flera hundratal (i)
 Börringesjön, och c:a
 100 Fjällfotasjön

Sädgås: flock gick på ett fält nära
 Börringe, f.ö. småflockar på 18,
 40, 7 osv över sjön mot S, dock
 sågs kl 13 återvändande små-
 flockar mot N och Ö.

Skrattmåås 1 ex Börringesjön
 fiskmåås 67 ex Börringesjön, några
 ex Fjällfotasjön på första is-
 flaket! Syntes plötsligt över
 sjön, delvis på stor höjd, delvis
 (45) lågt, kl. 12,30.

Isläggning: Börringesjön helt öppen, blott på ett par ställen
 tunn is mellan stranden och vassbandet, till några få meters bredd.
 I ett par småvikar på nordsidan små isstycken klirrande mot varandra.
 Fjällfotasjön islagd i sydligaste, skuggiga viken vid Orans gård
 c:a 50 - 100 meter ut, olika på olika ställen.

OBS! De härliga bokarna vid ~~██████████~~ Börr.NV.-V.

Steglitsens sång rolig att höra. Den sjöng fulltonigt och höll
 på en lång stund.

Fjällvråkarna satt i sälgbuskar, Ugglarps mosse. Den ene slog
 till i en gran senare. Lyfte när vi kom men vände inom kort till-
 baka och seglade rakt över oss, praktfull att skåda.

Den unge havsörnen var intressant att iakttaga. Från Ulanabben
 såg vi den lyfta ur skogen och flyga en liten bit, varpå den slog
 till i en grantopp. Där satt den sedan i minst 2 timmar 15 minuter,
 9,30 - 11,45. Och hade troligen suttit ännu längre om den inte
 blivit uppskrämd av folk.

Kommentarer:

1. Övriga deltagare Kjell Ehnbo, Torsten Herner, Folke Köhler och
 Folke Nystrand, är redan presenterade.
2. Förkortningarna "Börr. N., Börr. NV., Börr.V." etcetera betyder:
 "vid Börringesjöns norra strand (eller: del),nordvästra
 strand (eller : del), västra strand (eller:del) o s v., precis
 på motsvarande sätt som jag brukar använda förkortningarna
 Kr.V, Kr.S, o s v för Krankesjön.
3. Ulanabben är den spetsiga udden på Börringesjöns östra strand,
 nästan rakt västerut från Södra Börringe gård. OBSERVERA att den
~~██████████~~ plats, som numera är internationellt känd under
 namnet Nabben i Falsterbo, i gamla dagar faktiskt hette Ulanabben
 eller Ugglénabben, även (åtminstone på någon karta) Ugglénabben.
 Jag minns tydligt från mina år på 40-talet i Falsterbo, att
 namnet Ulanabben användes av lokalbefolkningen för att beteckna
 Nabben, även om det inte hördes ofta.
4. Stenfalk och tornfalk sågs inte av mig idag. Men jag betvivlar
 verkligen inte riktigheten.
5. Vi åkte tåg Lund-Börringe via Svedala. Sparvhöken vid Klågerup
 är alltså sedd utanför det genomvandrade området.
 GRck 1986-12-14.

1937-11-24.

Den 24/11 var jag i Alnarps park och nere vid Arlövsstranden ett par timmar. Soligt, men blåst och kallt.

Alnarps park:

nötskrika allmän

talgoxe allmän

snöskata } mycket stor flock, blandad ; jag räknade till c:a 120
rödvinge } snöskator och 90-100 rödvingar.

Arlövsstranden in till skjutbanan hyste en mycket rik fauna. På ängarna och vid själva stranden fanns:

stare: flock på 12 ex

gulnäbbad hämpling: flock på >30 vid Skjutbanan

pilfink: mycket stor flock

snösparv: dels en flock på 76 individ långt mot norr, dels en oerhört stor flock vid Fiskarkojan på >350, jag hann tyvärr ej räkna dem alla

sånglärka: var allmän på strandängarna, många tiotal.

ängspioplärka: som föregående

enkelbeckasin: 2 uppskrämdes vid Skjutbanan

gräsand: tusentals; mycket täta flockar utefter stranden även uppe i norr

kricka: många flockar, dock stark minskning. Inalles c:a 150-200 bläsand 1 ex skjutbanan, flög länge, var tydligen ♂ i övergång till praktdräkt

sångsvan: 2 ad, låg längre in än följande

obestämd svan: 5 ex, alla ad, låg långt ute, art därför okänd. skrattmåss ytterst talrik ännu

f.ö. som vanligt.

Kommentarer: säkert en av de allra största snösparvflockar jag sett i Skåne. Även i övrigt trevlig och rik fauna. Observera att sångsvanen är understruken i originalanteckningarna; arten ansågs anmärkningsvärd på något sätt. Vintertid var den ju allmän i Skåne, och datum förefaller inte tidigt. Kanske understruken bara eftersom knölsvan brukade dominera på denna plats, så länge öppna vatten fanns rikligt på andra ställen. - De sista orden: "f.ö. som vanligt" kan syfta på antingen på andra mås-arter eller på de vanliga arter, som ej är nämnda idag, närmast kråkfågel, eller på bådadera.
GRck 1986-12-15.

1937-11-27, -28 och -29.

Jag var bjuden till Gunnar Nordqvist i Sjöbo. Den 27 nov. for jag med tåg från Lund kl 14,56, bytte tåg i Örtofta och fortsatte till Sjöbo. Tågresan mycket fin. Kävlingeån hade exceptionellt lågt vatten, ingen enda översvämning, alltså ej heller mycket fågel. Härligt vackert vid Vombsjön. Fågel: se särskild lista härnedan. Middag hos Nordqvists i Sjöbo. Många personer. Eftersom Nordqvistska villan, trots sin rymlighet, inte hade plats till alla nattgäster, bodde jag på Lillås på natten, liksom Arne Bergengren och Ingvar Kjellin.

Sjöbo
Ora

Söndag 28 nov. var det jättejakt. Arne Klementsson sköt en svårt skadad kronhjortskalv, som linkade fram ur ett snår. Arne Bergengren sköt ett rådjur. Kaninerna ha minskat starkt. Löwegren sköt en kanin(?). Jaktbyte inalles 11 kaniner, 7 fasaner, 2 harar, ett rådjur, en kronhjortskalv, en katt, en ringduva. Jag, som inte jagar, tjänstgjorde mestadels som klappare. Vid ett tillfälle rusade tre kronhjortar fram mot jägarna, norr om vägen; och en deltagare avlossade ett hagelskott mot en kronhjort. Den blev träffad och hade ganska starkt blödande gått över på Sövdeborgs marker, men enligt senare rapport därifrån hade den slutat upp att blöda. Jag är mest böjd att tro att den klarat sig. Men stackars kronhjortar! För fågel se nedan.

Måndag 29 nov. stannade Arne Klementsson och jag kvar efter det att övriga jaktgäster rest hem. Denna dag blev det jakt i Oran och vid Sövde på kvällen. Blott några kaniner blev jaktbytet. Jag såg näbbmöss i Oran. Fågel se nedan. - På måndag kväll, efter en härlig tid, tog jag tåget tillbaka till Lund.

Fågel m m 27 nov:

ormvråk 1 ex Örtofta
sädgås: liten flock c 15 ex lyfte för motorvagnen vid Hjälmared vid Vombsjön.
råka: från motorvagnen sågs massor på kvällen komma mot Flyinge från öster
kaja: som föregående.

Fågel m m 28 nov:

nötskrika flera ex Sjöbo Ora
domherre allmän Sjöbo osv.
osv., sedd många gånger
talgoxe allmän Sjöbo Ora
m.fl ställen
talltita: minst 3-4 ex sedda i Sjöbo Ora. De höll till i ett bestånd av unga bokar, uppblandat med upp-
vuxna granar
sparvhök 2 sedda i Oran
ringduva också i Oran, men bara 5-6 ex sedda
fasan i Oran, 7 ex sköts.

hare
kanin
kronhjort
rådjur

} se ovan, och
se kommentarer

Arne Bergengren rapporterade att han sett en hornuggla i Oran.

Fågel m m 29 nov, i Sjöbo Ora och/eller vid Sövde på kvällen:

ormvråk 1 eller 2 ex Sjöbo Ora
sparvhök 1 ex Oran
häger: 3 ex vid norra stranden av Sövdesjön i halvmörkret
sädgås: på kvällen vid Sövde kom gäss från NV, N och NO ner mot Sövdesjön för att övernatta. Totalantal ej över 500. Deltagarna, dock inte jag, var ute efter att skjuta gäss när de kom mot sjön, men de fick intet byte. -

Beträffande de gäss som kom till sjön från Frihult (alltså ungefär från sydväst) vet jag ingenting om antalet.
bläsgås: jag hörde bläsgäss mycket fint i ett par flockar, dock sannolikt inte mer än något tiotal exemplar.
gräsand i Sövdesjön. OBS: sjön öppen!

kanin
näbbmöss

} enligt ovan
"för övrigt inget konstigt".

Kommentarer: se nästa sida.

Kommentarer till dessa tre dagar:

1. Originalanteckningarna är bristfälligt förda, och en del fågelobservationer är uppförda i en lista, som omfattar tiden fr.o.m. 26 november t.o.m. 5 december, i regel med obs-data för varje art. Eftersom jag vill separera anteckningarna per månad och alltså inte renskriva en tabell med data från två månader, har jag måst omskriva innehållet. Detta är ju egentligen föga viktigt här, eftersom fågelobsarna spelar en underordnad roll. Den text, som behandlar träffen i Sjöbo och jakten i Sjöbo Ora och händelserna 29 november, har jag som vanligt återgivit helt enligt originalet, dock måste det någon gång bli ett förtydligande eller ett annat ordval.
2. Den s.k. jättejakten hos Nordqvists i Sjöbo var en högeligen trivsamt bjudning, eller snarare ~~en~~ en underbar festmåltid på lördagskvällen, följd på söndagen av en jakt i Sjöbo Ora. Antalet deltagare var c 15-20; jag tror att de flesta av dessa redan har nämnts vid namn tidigare i dessa kommentarer. Traditionen hade utbildats redan omkring 1930-32 (ungefär); ~~Arne~~ Arne Klementsson och jag hade ~~alltså~~ alltså inte varit med från början, vi hade inte varit "urjättar" för att använda ordvalet i denna exklusiva krets. Det var därför en stor heder för oss att vara med. Jag tror att detta var första gången.
3. Sjöbo Ora var en fin jaktmark. Kronhjort stod där regelbundet, och därtill fanns mycket annat: rådjur, fasan, hare, vildkanin m m. Beståndet av vildkanin hade varit mycket rikare, och orsaken (orsakerna) till minskningen är inte lätta att ange: stränga vintrar hade det inte varit, och myxomatosis fanns ännu inte. - Beträffande dagens jakt väckte det förstås stort uppseende att Arne Klementsson fällde en hjortkalv, och detta med hagel. Jag har ett dunkelt minne av att de erfarna jägarna beredde sig att ge honom en stor utskällning. Men därav vart intet, tvärtom fick han erkännande, eftersom djuret, när det kom till synes, röd sig sakta och med stor svårighet och föll och dog genast av skottet. Trots att jägarna var både erfarna och skickliga förekom som synes ett allvarligt fall av skadskjutning, och det skadade djuret blev inte funnet fast jägaren på Sövdeborg larmades och gjorde vad han kunde. - Yngve Löwegren deltog med förtjusning i både bjudning och jakt, men han blev ibland föremål för skämt, inte alltid så skonsamt, ty han ansågs som klen skytt, och det brukade sägas, att han aldrig sköt mer än en kanin. Underförstått: intet annat vilt, och ibland inte ens en kanin.

Hrde

Tillägg: föraren på motorvagnen Örtofta-Sjöbo 27 nov. befanns vara fågelintresserad. Han bodde i villa i Barsebäckshamn och påstod att han hade ungefär 50 par svalor häckande på villan. Vidare hade han i morse haft en väldig gås flock vid Barsebäckshamn, "ett par tusen gäss", sade han.

Kommentar: a) järnvägslinjen gick sträckan Barsebäckshamn - Kävlinge - Örtofta - ~~Barsebäckshamn~~ Harlösa - Sjöbo. Den var trafiksvag och lades ned rätt snart efter kriget.

b) uppgiften var intressant och säkerligen riktig eller i varje fall helt rimlig. ~~Rastplatsen~~ Rastplatsen nära Barsebäck var inte på långt när lika känd som ~~gåsplatserna~~ gåsplatserna vid Vomb och Sövde, även om naturligtvis Gunnar Nordqvist och några andra visste om den. - Alla kommentarer skrivna 1986-12-15. GRck

om gässen

Notiser och kortfattade anteckningar från november 1937

1937-11-01: flock på 18 sidensvansar i Botanicum, Lund. Se dessutom protokoll från min exkursion till Sjölanda-Arlöv, sid. 73.

1937-11-02: A. Flock 5 ringduvor kom från Ö och gjorde en lov över Botanicum, Lund, fällde sedan.
B. Dahl lurade mig ut till Sjölanda igen; trots att jag egentligen gett mig fan på att jag skulle läsa.
Vädret strålande, vattenstånd fortfarande my. lågt; be-
lysning utomordentlig. Dagen god:

bergglärka 1 ex sprang snabbt på marken. My. orädd. Läte under flykten lyllilyll, my. likt grönbenans.

snösparv: antalet ökat till 24

gräsiska: liten flock skjutbanan

grönfink

ängspiplärka några

enkelbeckasin allmän Segeåmynningen

fjällvråk 1 ex my. nära

glutt: 2 säkra, därtill 5 snabbt flygande mot norr, ej fullt säkra!

skrattnås flera tusen. (Se även fiskmås)

fiskmås: på kvällen kom många måsflockar inifrån land. De första flockarna bestod av skrattnås, de senare av fiskmås. Flera stora flockar (fiskmås)

havstrut

gråtrut

gräsand 1000-tals

kricka flera tusen

bläsand inalles 10-15.

Flera?

Kommentarer till 1937-11-02:

- 1) OBS att mitt ordval inte innebär någon kritik mot Dahl denna gång. Tvärtom måste kritik riktas mot mig, eftersom jag gjorde en ny exkursion fast jag borde suttit inne och läst.
- 2) Ordvalet visar också, att artlistan är ofullständig, låt vara att de mera anmärkningsvärda arterna blivit antecknade.

1937-11-03: Trädkrypare 1 ex i almarna vid UB-dammen. Lätet hördes bra när den flög ned ett stycke för att börja undersöka någon ny gren. Lätet var ett mycket högt och fint, lågmält och försynt titt, tisitt.
Från denna dag finns dessutom protokoll över en utfärd tillsammans med Tord Nyholm. Se sid. 74-76.

1937-11-07, söndag: Bökebergsslätt hållplats - Yddingen SO - Gråhakedammen - Bökebergs södra bryn - Fjällfotasjön - mossen - "utsikten" - skogarna utefter dess (=Fjällfotasjöns) norra sida - stora mossen - genom skogen till Bökebergsslätt hållplats.

Tåget hade ändrat avgångstid från 10,26 till 10,12; missades, men vi tog bil och hann det i Staffanstorp efter en djåkla körning på betvägarna. Dahl, Köhler, ego. Dagen var skön, och ett par knallsensationer gavs, men annars såg vi inte särskilt mycket fågel. Artlistan - utom nedanstående arter - torde vara av minimalt intresse.

korsnäbb: flock på över 30 Yddingen

SO. Säkert mindre korsnäbb

rödvingetrast: flock Yddingen SO.

Har varit allmän på sista tiden!

bofink (sedd) men ej bergfink

kungsfiskare 1 juv Gråhakedammen

duvhök 1 ex Yddingen SO. Ringduvor först!

Ringduva: 5-6 ex skrämde upp av höken

ormvråk några få Bökeberg

gräsand allmän i Yddingen, här flera 100-tal, och Fjällfotasjön, 100.
storskrak: fin flock på c:a 40 i Fjällfotasjön. Iakttogs länge.
Fiskade och dök.

Kommentarer till 1937-11-07:

tydligt grundlig vandring i Bökebergs-skogen. Här ej plats att diskutera vandringsvägen i detalj. - Artlista, som synes, högst ofullständig. Allt på denna sida renskrivet och kommenterat 1986-12-09. GRck

Notiser och kortfattade anteckningar från november 1937, forts.

1937-11-09 hämtade jag min nya Zeiss Binocular 7 x 50 hos Preislers i Malmö. Härlig dag. Jag gick sedan ute vid Sjölunda en stund i solen. Här iaktogs bl.a.:

stare flock på 13
grönfink
bergfink hördes flyga över
snösparv: flock > 60 individ
sånglärka 2
ängspiplärka 5 - 6
sparvhök 1
blåhök 3 juv, (varav) 1 mot NV
(och) 2 högt mot Ö
kärrsnäppa flock på 33 individ
vipa: 17 i flock kom inifrån Ö

kricka > 1000
stjärtand 22, (varav) många ♂♂ ad,
härligt
gräsand c:a 500
vigg allmän längre ute
knipa " " "
skrattnås 1000-tal
fiskmås ej så många
gråtrut 100-tal
havstrut några.

Kommentarer: fin lokal i gamla dagar! GRck 1986-12-12. Se även nedan.

1937-11-10: stor bergfinkflock Botanicum, Lund.

1937-11-12 på kvällen kom Hagliden ner från Örebro för att ägna ett par dagar åt Skånes fåglar.

Kommentarer: Ingemar Hagliden var tandläkare i Örebro. Han var kusin till Tord Nyholm, som redan antecknats under 3 november. Exkursionerna ägde rum 13 och 14 november; se särskilda protokoll, sid. 78 ff. GRck 1986-12-12.

1937-11-20: stor flock sidensvans på > 90 ex i Botanicum, Lund. Arten har varit vanlig hela november.

1937-11-26: I Botanicum (en flock) sidensvans, > 100 ex. De ha hållit till där länge. Svartmes, gärdsmyg, sjungande en rödhake, 2 st? rödvingetrastar, stenknäck 1 ♂ (samt) bofink.

Kommentarer till 1937-11-26: De uppräknade arterna sågs uppenbart i Botanicum. Frågetecknet vid rödvingetrasten står kanske för siffran 2, kanske för artbestämningen. Bör underkännas helt förstås. Jag är också osäker på huruvida jag verkligen kunde bestämma stenknäcken till könet. Denna bestämning - av just samma exemplar - är dock upprepad ett par sidor längre fram, där det heter: "Stenknäck 1 my, ståtlig ♂ i Botan 26/11". Där upprepas även uppgifterna om svartmes och "Gärdsmyg 1 ex", båda i Botanicum 26/11.

Slutligen må sägas, att jag i regel inte kunde skilja unga blå kärrhökar från gamla honor av samma art. Detta måste hållas i minne vid bedömningen av obsarna vid Sjölunda 9 nov. GRck 1986-12-12.

Anteckning gjord närmast före 1937-11-26:

Flerfaldiga vittnen intyga, att det bara finns 2 havsörnar juv. vid Krankesjö-området.

1937-12-05.

(92)

Rönneholms mosse, Ringsjön vid Sjöholmen 5/12 kl. 8,45 - 12,00. Härlig resa! Vädret var soligt, klart och mycket kallt. Sammanhängande snötäcke och härlig rimfrost på mossen. Ringsjön var frusen flera hundra meter ut från stranden. Därutänför var vattnet ännu öppet, men här rök frostdimma, så att man ej kunde bestämma fågelflockarna ordentligt. Egendomligt nog var Rönneån över mossen nästan helt frusen! Blott på två ställen fanns vakar; den ena nära Sjöholmen station, den var ytterst liten, blott någon m²; här låg 2 sothöns och 1 knipa ♀. Den andra vaken halvvägs till Rönneholms slott, tvärs för torvströfabriken, den var större; fågelfauna se nedan.

Vid 11-tiden, när jag satt på Sjöholmens restaurant vid en kopp kaffe, steg en tät molnbank upp från öster, och inom kort mulnade det, men sikten var god så länge jag var kvar. Jag reste tillbaka 12,09, ty jag hade museivakt i Lund kl. 13-15. - Viktigare arter:

Kråka

Skata

Nötskrika flera ex mellan Sjöholmen och Stehag

Domherre ej sällsynt

Gråsiska 1 ex, ensamt, i ljungen och björkbuskarna långt ute på mossen. Orädd. Lockade.

Grönsiska 37 st. i en al vid åns utlopp ur sjön

Bofink flera ex, ♂♂.

Bergfink: stor flock kom över stationen. Läte utom kväkandet även ett som liknade bofinken

Nötväcka skrek vid Sjöholmen station

Talgoxe allmän

Blåmes allmän

Varfågel 1 ex nära Sjöh. stn. Satt länge i en liten grantopp

Dubbeltrast? Jag såg på avstånd två stora trastar flyga i sällskap över mossen mot N. Flykten gick i djupa bågar. Belysning utmärkt, men avståndet för långt för detaljgranskning. Det enda som syntes riktigt tydligt var att undre vingtäckarna lyste vita. Kanske var det bara vanlig snöskata.

Gröngöling hördes ropa i skogen

Pilgrimsfalken fanns med visshet i flera exemplar. På morgonen kom två ringduvor med våldsam fart mot öster över mossen och ut över sjön. De voro förföljda av en tämligen liten smacker pilgrimsfalk, säkert en ♂. Han försökte komma högre än den bakre ringduvan men lyckades ej. Jag kunde följa jakten flera hundra meter. Den gick över brynet av skogen norr om mossen, över banvaktstugan och järnvägen och ut över sjön. Den första ringduvan var minst 25 meter före och låg högre än de två andra fåglarna, flög nästan horisontellt, höjde sig dock en aning. (Den blev aldrig jagad av falken).

Den duva som jagades flög med mycket snabba, klippande vingslag. Falken lyckades höja sig i jämnhöjd med duvan eller en liten aning högre men vann knappast alls på duvan. Ungefär ute över sjön steg duvan brantare uppåt; farten reducerades naturligtvis, men falken gav upp förföljandet, fortsatte i flackbana över sjön och försvann i öster.

En kort stund senare såg jag en annan pilgrimsfalk på långt håll flyga mot NO och försvinna över skogen. Senare, när jag stod vid stora vaken i ån, kom en gammal pilgrimsfalk ♀ rakt över, seglade makligt några varv och fällde i en gammal ek norr om ån. Där satt den länge och lät sig beskådas. (Ännu) en stund senare kom en stor kraftig pilgrimsfalk över Sjöholmens station mot SO. - Naturligtvis kan man inte påstå att här fanns fyra pilgrimsfalkar, men att här var minst två är ju bevisat.

Fjällvråk: 2 ex sågs över mossen, och från tåget hem såg jag ovanligt många ex, 1 vid Stehag, 2 nära Ellinge och 1 vid Stångby.

Ormvråk 1 eller 2 på mossen och 1 ex nära Ellinge vid järnvägen

Sparvhök 1 ex vid Bosarp, från tåget.

FORTS

Havsörn 1 ad över sjön långt ute. Då och då flög den ut över de fågelflockar som lågo på vattnet, det var troligen nästan enbart sothöns, och skrämde dem, varpå han åter satte sig på isen. Ringduvan var förvånande allmän. Över Rönneholms mosse syntes den ideligen, dock ej i stora flockar utan i småflockar på 2 - 6 st. Och när tåget gick tillbaka mot Lund, såg jag en hel massa ringduvor ända ner till Ellinge; även flera ganska stora flockar på upp till 15 st.

Fasan sedd på Rönneholms mosse.

Orre: 1 ♀ sågs sitta i en björk. Sedan skrämde jag upp 8 ståtliga ♂♂, som flög ett stycke över den solbelysta rimfrostmossen.

Rörhöna: 1 ex lyfte för en räva vid åbrädden. Ån var, som sagt, helt frusen så när som på två vakar, men det öppna vattnet gick inte ända in till Strandkanten. Rörhönan låg i den vassklädda kanten av ån och hade intet öppet vatten på 150 meters avstånd. Överhuvudtaget fanns inget öppet vatten att tillgå förutom dessa två vakar!

Sothönan fanns i 2 ex i den lilla vaken; dessutom i flockar i Ringsjön långt ute.

Häger: minst 6 ex uppskrämdes vid ån och vid diken ute på mossen på morgonen!

Storskrak: i den stora vaken i Rönneån låg 3 ex. Denna vak hyste f.ö. c:a 100 gräsänder, 2 bläsänder och 1 ung bergandhane.

Bergand: i vaken i ån låg 1 ex. Det var en ung ♂, vingskadad, kunde ej flyga. När jag kom för nära, blev den mycket rädd och flaxade över vattnet, men i regel simmade den blott oroligt fram och tillbaka. Den dök ej en enda gång. Jag studerade den en längre stund och antecknade följande:

Mycket vitt vid näbbröten. Men det vita bildade ej ett lika brett band utan var försvunnet vid näbbmitten, men på ömse sidor därom satt en stor vit fläck. Det vita var ej knivskarpt avgränsat. (Se skiss här).

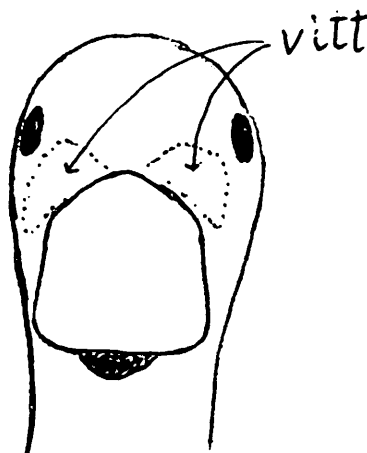
Huvudets färg f.ö. var enfärgat brun, bröstet var också enfärgat brunt men något mörkare än huvudets färg. Jämför en vigg juv. Iris var klart gul. Av tofs fanns intet spår. Näbben var stor och bred, blågrå, näbbnageln svart.

Ryggen var det intressantaste. Jag kunde nämligen ej upptäcka någon vatt-ring på ryggsidan. Möjligen kan partiet längst fram vid halsen ha varit obetydligt vattrat, men jag såg intet sådant. Ryggen var brungrå, med tämligen mycket grått i, ganska mörk men knappast brunsvart, snarare mörkt gråbrun eller dylikt. Kroppssidor ljusare, orena. Undersida vit, såvitt jag kunde se.

Fågeln var ganska stor, ungefär som en brunand. Vingen med vitt streck baktill men ej längst bak. Vingens undersida ljus.

Läte "errr errr", det utstöttes oupphörligt hela tiden, liknade mycket brunandens läte men ej viggens hårda "arrr arrr".

Jag var länge i beråd (huruvida fågeln som verkligen var en bergand. Men när jag sedan kom ner till åns utlopp ur sjön och såg en liten, mörk vigg ligga där och kura på isen i vasskanten, så såg jag omedelbart stora skillnader. Viggen var mycket mindre och mörkare, och huvudets bruna färg var mörkare än bröstets och mycket mörkare än bergandens färg på dessa kroppsdelar. Viggens rygg var också mycket mörk. Tofsen var kort men synlig. Jag blev tämligen säker på att denna vigg var en hona men kunde inte avgöra om det var en ungfågel eller en äldre.

(94)
1937-12-05 forts.

Allra intressantast var emellertid att på Zool. museet i Lund, svenska fågelsamlingen, fanns ett ex. som i hög grad liknade "min" and. Det var en bergand, "♂ jun., höst, Skåne, kat.4.". Ryggen var visserligen tydligt vattrad, men ej så mycket, och f.ö. måste ju en sådan fin vattring vara svår att se även på nära håll. Men ifråga om huvudets, halsens och bröstets färg och ryggfärgen utom de vattrade fjädrarna var överensstämmelsen my. stor. - I Lönnberg p. 275 står om bergandhonan: "ryggen mörkbrun m.l.m. vattrad med vitt framtill", och sedan: "Ungfåglarna likna honan men ha mindre ljus ring kring näbbroten och ljusbruna kanter på ryggpartiets fjädrar."

Jag jämförde också med vigg på museet och fann att det inte stämde alls, viggen var my. för mörk, tofsen syntes även på unga fåglar osv osv.

Vigg: 1 ex juv vid åns utlopp ur Ringsjön. Se ovan!

Gräsand: en stor flock med en fullständig albino låg på isen strax utanför ovannämnda vigg. (Antal) > 100. De sovo. En annan flock höll till i vaken där bergandhannen låg. (Även denna flock var på c 100 ex; se storskrak föreg. sida).

Bläsand: 2 ex, ingen av dem ♂ ad, låg i sistnämnda gräsandflock i vaken i ån.

Sångsvan. När jag stod på mossen, kom 6 vita svanar mot väster långt nere i söder. Jag utnämnde dem till sångsvan. En liten stund senare kom de över mig i motsatt riktning ut över Ringsjön, men jag kunde ej se om de slog ner.

En mås, troligen en fiskmås juv, kom i starkt motljus över mossen och vidare ut över sjön, jag kunde ej avgöra arten säkert.

Kommentarer:

1. Sjöholmens station lades ned för längesedan; byggnaden är riven sedan flera år. Även restauranten är sedan länge försvunnen.
2. Museivakt: alla extra ordinarie amanuenser vid Zoologiska Institutionen hade, förutom sin tjänstgöring på vardagarna, skyldighet att gå omkring i museet på söndagarna kl. 13-15 för att svara på frågor från tillresande allmog och eventuella andra besökare. Då skulle man bära en högröd bindel om armen. Om höger, vänster, eller valfritt, det har jag glömt. - Uppgiften var föga betungande, ty det behövdes bara en e o amanuens per söndag. Och e o amanuenser fanns det gott om. De var ju oavlönade.
3. Fågel: OBS fortfarande nötskrika och domherre; de måste varit exceptionellt allmänna denna säsong. Dubbeltrasten blev jag, som synes, inte övertygad om. Nu tror jag faktiskt det var dubbeltrast. En rätt underlig detalj betr. dubbeltrasten förföljde mig sedan i decennier: jag fick ingen, eller kanske nästan ingen, bergsäker vinter-obs av arten. Nu är det ju sedan länge klart att fall av övervintring, eller försök därtill, är mycket sällsynta.
4. Den synnerligen utförliga diskussionen av berganden har sin särskilda orsak. Jag lärde mig, kort efter ankomsten till Lund, att berganden, i motsats mot viggen, undviker Skånes sötvatten alla årstider. Säkra fynd i Skånes inland var högst sällsynta; i vissa välundersökta trakter såsom Krankesjö-området hade den aldrig träffats i modern tid. (Läget är fortfarande detsamma, kanske något säkert fynd med flera års mellanrum). Därför var jag ytterst angelägen att bestämma fågeln säkert. Ur texten framlyser min önskan att det skulle vara en bergand men också min strävan efter noggrann bestämning. Särskilt viktig föreföll mig ryggens färg. Min slutsats blir att artbestämningen var riktig men könsbestämningen osäker. Måne inte en hona juv?
5. Språk: i originalet står "..... beråd om huruvida fågeln....". Vid renskriften slopade jag ordet "om" men greps av tvivel om detta var språkligt riktigt. Nu får det stå som det står.
6. Små förkortningar av orig. texten har skett ifråga om pilgrimsfalk och på något annat ställe men ej ifråga om berganden, eftersom det resonemanget synes mig intressant.

SLUT

1937-12-08.

Den 8/12 var jag inne i Malmö på morgonen och pratade på SDS redaktion om en artikel angående Kävlingeåns planerade reglering, som Ehnbohm, jag och Klingberg satt ihop. SDS Lundaredaktion med redaktörerna Wahlöö och Andersson har varit ytterst älskvärd, men i Malmö ha de varit desto slöare. Artikelnen inlämnades den 2/12 och har inte satts in ännu. Men den kommer väl! Och nog skall vi göra vad vi kan för att undvika vandalisering av området!

Vid Malmö hamn var jag nere och tittade. Det var snöyra, och mycket fågel syntes inte. 4 knölsvanar, därav 2 unga, låg nedanför Kolga och blev matade. F.ö. blott gräsänder och skratt- och fiskmåsar samt några gråtrutar.

Jag reste sedan ut till Krankesjön direkt från Malmö, vilket jag aldrig gör om. Det var en påfrestande resa, tog 1 timme 24 minuter till Silvåkra station. - Jag gick ner till Kr.S., gick sedan via Kvarnen och över Vombs ängar till Nygård (ny"bjälke"utlagd; se kommentar), sedan utefter Vombsjöns strand upp till Fiskar Bergströms och vidare på åns södra sida och över Klingvallsåns nedersta bro till Harlösa. Kom dit kl. 16,00, mycket hungrig, hade inte ätit mer än en pilsner och en smörgås på hela dagen, kl. 10,30 i Malmö.

Promenaden mycket skön. Det klarnade under tågresan; sol och fint blev det. Krankesjön helt hårdfrusen, ån helt öppen, även Klingvallsån. Vombsjön med issörja vid västra stranden, ej frusen på grund av hård östlig vind, som dock idag ej var så svår som dagarna innan. Fåglar:

i Silvåkraskogen bl.a. Tofsmes,

över Krankesjön en havsörn ad och en havstrut ad. Härlig syn. Örnen satt i Kr.SO., lyfte, kom rakt mot mig, kom över mig, började kretsa i mäktiga ringar och for så småningom mot väster över Silvåkraskogen. Örnen var ljus och vitstjärtad, stor som själva fan. Jag mötte dess stränga blick när den var som närmast. En havstrut ad kom på mycker stor höjd över sjön mot V, den flög över örnen och höll sig där en lång stund, mycket intresserad, men något verkligt slag blev det ej, tyvärr.

F.ö. uppräknar jag det viktigaste under färden:

- 1 Gulnäbbad hämpling stor flock (Silvåkra kvarn)
- 2 Gulsparrv allmän (vid)
- 3 Sånglärka. Pilgrimsfalken, som kom över Kr.SO. hörn mot VSV, skrämde upp några sånglärkor vid bäcken från Silvåkrakärret.
- 4 Tofsmes Silvåkraskogen
- 5 Pilgrimsfalk en ♀ Kr.SO. Flög med full fart mot VSV över backarna.
- 6 Havsörn: se ovan.
- 7 Ormvråk: minst 2
- 8 Fjällvråk: på Vombs ängar satt 1 ex på nära håll; ett annat ex kom sedan över stora ladan mot SSV, samtidigt som jag hade en blåhök i sikte. nära
- 9 Blåhök. När jag gick över sandmarkerna (Nygård, fick jag samtidigt 2 ex i sikte, en ♂ ad helt nära, och ett mörkbrunt ex, säkert juv, uppemot Norregården. Detta ex, om det nu var samma ex, kom sedan över ängarna vid stora ladan.
- 10 sothöns allmän i ån, och 10 ex låg i bäckens mynning i Kr.SO. Här var öppet vatten i bäcken, men hela sjön var frusen.
- 11 häger: ett par ex
- 12 storskrak: blott ett par ex i ån
- 13 salskrak var ganska vanlig i ån, men ej i större massor. Mer än 20 ex tror jag inte jag såg. Minst 5 (av dessa) var ♂♂ ad.
- 14 vigg: 18 ex i flock kom utefter Vombsjöns västra kant mot norr men vände och kom förbi igen
- 15 knipa allmän i ån, och flera ♀♀ i sjön
- 16 gräsand mycket allmän i ån och i bäckmynningen vid Kr.SO. Flera hundra ex fanns

1937-12-08 forts.

(96) och

- 17 Knölsvan: nära Kvinnevadsbron låg ♂ + ♀ (5 juv knölsvan, säkert kullen från Krankesjön. De lyfte under sångsvanars musik och flög ett stycke mot V.
- 18 Sångsvan: summa 25, därav 7 juv här. Några ex flög när jag kom, men de vände snart tillbaka.
- 19 Sädgås. På ängarna utanför Nygård stod c:a 280 - 300. De skrämdes upp och slog ner längre mot söder, men på kvällen kom de i småflockar över mig och slog (=fällde) åtminstone delvis strax norr om Kävlingeån.
- 20 Bläsgås hördes i sädgåsflocken. Jag såg åtminstone 3 ex, kanske fanns ej fler.
- 21 Havstrut 1 ad. Se ovan.

(22) Dessutom såg jag nog ett par arter till. Råka allmän. F.ö. inget intressant. Bofink, bergfink eller ängspiplärka sågs ej. Ängarna utanför stora ladan hade blivit litet översvämmade, så att vatten stod ~~översvämmade~~ mellan tuvorna. Men vattenståndet relativt lågt, och alla översvämningsfrusna, så att det i regel bar. Vombsjön nästan fågeltom, såvitt man kunde se. Duva eller f.ö. någon anmärkningsvärd art såg jag ej, ej bläsand, kricka, brunand.

Kommentarer:

1. Denna höst och en god del av följande termin dominerades för min del av naturskyddsarbete, närmare bestämt frågan om Kävlingeåns reglering. Även kollegerna Ehnbohm och Klingberg var mycket engagerade i denna fråga. Detta är inte rätta platsen att ge en närmare redogörelse. Naturligtvis kan det sägas med rätta, att vi agerade för sent. Vattendomstolens dom hade redan kommit. Men vi trodde inte att det kunde vara möjligt att ett naturminnesmärke skövlades i överensstämmelse med lagen, åtminstone inte utan att fridlysningen först upphävdes i laga ordning. Vår uppfattning var förvisso både barnslig och felaktig. Vi fick rentav lära oss, att naturminnesmärket kunde förstöras med benäget bistånd av Svenska Naturskyddsföreningens ordförande, botanisten, skalden och kulturpersonligheten Sten Selander.
2. Orden "ny 'bjälke' utlagd" finns i originaltexten. Under mina ~~första~~ första år i Lund på 30-talet, när jag började röra mig på Vombs ängar, låg en mycket grov bjälke tvärs över Klingvallsån några hundra meter nedströms den nuvarande vägen över ängarna. Bjälken hade kvadratisk genomskärning. Jag korsade ofta ån där. När bjälken försvann måste man lägga sin rundvandring något annorlunda. Jag välkomnade ~~nyheten~~ nyheten. Men den skulle inte bli särskilt långvarig. När Kävlingeån reglerades, skedde nygrävning även av Klingvallsåns nedre lopp, just över Vombs ängar. Stora jordvallar kastades upp, och ingen ny bjälke lades ut. Detta var dock i och för sig av mindre vikt. Det fanns ju inte mycket att se på ängarna sedan de torrlagts (i laga ordning, med kvarstående fridlysnings-skyltar, och under jubelskrän från tidningen Arbetet i Malmö och från Friherre ~~Hans~~ Hans Otto Ramel och hans son Otto på Övedskloster: äntligen blir fåglarna på Vombs ängar skyddade från förödande översvämningsfrusna!).
3. Jag har gjort några små förkortningar vid renskrivandet av fågelobservationerna.

(97)

1937-12-10.

På eftermiddagen reste Dahl och jag till Arlöv och gick ner till Sjölunda. Rykande snöstorm från NV. Bitande väder, men skönt. Vi såg:

stare > 40 vid diket, Arlöv

sånglärka hördes 2 ggr

tofslärka flera ex

berglärka ett ex. vid skjutbanan i snöstormen. Ytterst orädd. Det såg ut som om den hade skadat ett ben.

ängspioplärka 1 eller 2 ex i diket vid stararna

snösparv allmän, stor flock skjutbanan

gulsparv allmän, bl.a. skjutbanan

gulnäbbad hämpling skjutbanan

fjällvråk 1 ex över "svämdammarna" vid Arlöv. Säkert samma ex som i månadstal hållit till där.

gräsand. Vid stranden låg issörja och is ett gott stycke ut. I regel var snöyran så tät, att man ej alls kunde se så långt ut, men litet senare lättade vädret, och då såg vi ute på iskanten en hel del gräsänder. De flesta låg på isen därute. Men på holmen vid Segeåns mynning låg änderna i vegetationen i oerhörda massor. De låg så tätt att man knappt kunde begripa att de fick plats. Vi kunde endast upptäcka gräsänder.

Dykänder: inga.

Svanar: inga iakttogs.

Vid kloaken fladdrade en del måsar, och efter en hel del besvär lyckades jag se att åtminstone många av dem hade vit vingkant, alltså skrattnåsar.

Fiskmåsar kom mitt i stormen över Arlöv, 10 - 12 ex. Nere vid stranden fanns också många ex.

Kommentarer: 'Diket' vid Arlöv var av speciellt slag. Det gick rakt över betesmarken/ängsmarken ner till havet, och det förde varmt vatten, så att det rök av diket i kall väderlek. Därför frös det inte heller. Nästan säkert förde det spillvatten från Sockerfabriken. Det var mycket smutsigt, men faktiskt höll småfågel ofta till där, och jag minns att både gräsänder och rörhöns kunde ligga där, eller åtminstone hålla till vid brädden. - På den lilla holmen just i Segeåns mynning låg verkligen gräsänder ofta så tätt att djuren berörde varandra och vegetationen av gräs, strandaster etc blev nästan helt dold. Så var uppenbart fallet idag. GRck 1986-12-19.

1937-12-11, lördag.

På morgonen 11/12 kom Pelle Swanberg ned till Skåne. I sällskap med Tutte och Löwis kom han upp på entomologiska museet. De skulle ut och se på fågel och bjöd mig med, men jag kunde inte komma ifrån, då jag ju hade tjänstgöring. Det ordnades emellertid så, att jag reste ut till Sjöbo på kvällen kl. 18,15 med buss. Gunnar hämtade mig. Sedan höll vi fyra ihop på kvällen och hela nästa dag. Mycket fågelprat.

1937-12-12, söndag.

Utfärd. Först for vi tidigt på morgonen ner till åkrarna SV Ils-torpsgården och grävde ned oss i ett snöfyllt dike. Gässen kom och slog ner runt omkring oss. De flesta, 350-400, passerade över oss och slog ner 100 m längre mot norr, men en flock på 25 slog ner alldeles inpå, blott 15 meter bort. Vi bekikade dem länge. En väldig gåskarl med helt gul näbb och mycket vitt vid näbbroten stod och höll vakt en lång stund. Härligt. - När vi äntligen reste oss upp, så flög den stora gåsflocken upp mycket tidigare än de närmaste. De hade nog sett våra hattar hela tiden och trott att de var ofarliga, fast de rörde sig. Det var en storslagen syn att se gässen fälla alldeles inpå. Vi for sedan omkring nere vid Sövdesjön och såg gäss på flera ställen. Det hade ju varit hårt väder med snö och bläst strax innan, så att man kunde antaga att gässen givit sig söderut, men vi såg inalles många hundra gäss förutom denna morgonflock. Bläsgäss hörda i en flock. Vi var hemma och åt på Stenänga kl. 10,30, och kl. 12 körde vi åter ut. Tant Gunhild var med då. Vi for en stor

FORTS

1937-12-12 forts.

(98)

runda: Tågra (hundratals gäss nära Sövdeborg station) - Lottentorp (intressanta kronhjortspår alldeles invid husen; massor av orädda gäss på ett fält nära gården, Swanberg filmade dem. Ormvråk, pilgrimsfalk, fjällvråk, Gulspurv och bofink my. allmänna osv) - Sövdeborg - Assmåsa (här hade en lada brunnit, det halvbrända höet var utlagt på fälten, här fanns massor av småfågel, domherre, bofink, bergfink, gulspurv, flera ringduvor) - Krageholm (stor gäsflock på backen före slottet, däri en spetsbergsgås juv.; klappjakt!) - småvägar via Marsvinsholm - Charlottenlund (översvämningar) - ner till Sydkusten mellan Brasakallt och Svarte. Här stannade vi och gick ner till havet (storskrak, småskrak ej sälls., gräsand, knipa allmän, särskilt många knipor ♂♂ ad; alfågel sågs också, ej så litet. 1 sillmås ad!). För sedan utefter sydkusten mot V. Fräsande vågor välte in. (Sånglärkor). En ormvråk stod på stela vingar över själva strandbrädden i motvinden. Alldeles stilla, blott de yttersta pennorna rördes litet av vinden. Sedan for vi igenom fasanparadiset Dybeck. Här i strandsnåren snöskator, rödvinge, ormvråk, sparvhök, 2 blåhökar juv. Det mörknade nu, vi for via Svenstorp upp till Skurup och vidare Näbbarp - Bläntarp - Sjöbo. Middag, därefter tåg till Lund (Löwis och jag) resp. Malmö (Swanberg). Skildes i Staffanstorp. - Iakttagna fåglar (viktigare):

Mindre korsnabb: flock c:a 15 vid Sövdefuret. Gunnar sköt 4 för Malmö Museum, därav 1 ♂ ad. Bofink allm. Lottentorp & Assmåsa. Bergfink många ex Assmåsa. Gulspurv allm. Lottentorp och Assmåsa. Sånglärka flera ex sydkusten vid havsstranden. Talltita: några ex i dungen vid Sövde, i granar. Snöskata åtskilliga ex Dybeck. Rödvinge 1 ex Dybeck, kanske fler. Pilgrimsfalk 1 ex Lottentorp (Swanberg. Jag såg ej fågeln). Stenfalk 1 ♂ ad på en liten talltopp i de nyplanterade markerna nära Sövde. Tornfalk 1 juv nära Tågra, och 1 ad Assmåsa. Fjällvråk iaktt. ett par ggr. Ormvråk bl.a. vid Sydkusten. Sparvhök 1 ex Dybeck. Blåhök 2 juv. Ringduva c:a 8-10 ex Assmåsa. Rapphöns sågs flerstädes. Fasan oerhörda massor Dybeck.

Storskrak Sydkusten, många. Småskrak " , c:a 5 sedda. Knipa Sydkusten allm., särskilt ♂♂ ad.

Alfågel " " . Gräsand " " . Sädgås my. allm. flerstädes. Spetsbergsgås 1 juv i gäsflock vid Krageholm. Havstrut Sydkusten. Gråtrut " . Fiskmås " . Sillmås 1 ad Sydkusten.

Kommentarer:

1. OBS: vid renskrivandet brukar jag ~~utelämnat~~ utelämnat parentestecken, som finns i originaltexten. Ord och siffror som står inom parentes är däremot alltid medtagna. Enstaka ord etc, som står inom parentes i renskriften, är därför tillägg som gjorts vid renskrivandet. Renskriften för denna dag är ett undantag: alla parentes-tecken från originalet är medtagna härövan, eftersom det annars skulle ha blivit svårt att troget återge innehållet.
2. Intressant exkursion! Dels hade jag sällan besökt Sydkusten förut, åtminstone åren 1931-36, dels var utbytet roligt idag, både ifråga om arter (talltita, spetsbergsgås, silltrut m m) och fåglarnas beteende (ormvråk, småfågel etc). Gäcaren!!
3. Jag visste sedan årtal, att silltruten i regel är långflyttare, som ej ses i Sverige på vintern. Därför studerade vi alla den gamla silltruten med speciellt intresse. Det var första gången jag såg den i Sverige på vintern (och ännu idag är vinterfynd sällsynta i vårt land). OBS också att jag regelbundet på

30-talet använde namnet sillmås! Jag lät s.a.s. gränsen mellan mås och trut gå mellan silltrut och gråtrut. Deras nära taxonomiska samhörighet kände jag nästan säkert inte till år 1937.

4. Beklagligt att artlistan inte är fullständig och att uppgifterna om vissa antecknade arter är så knapphändiga.

5. Säkerligen var det Gunnar Nordqvist som bestämde spetsbergsgåsen till åldern; högst troligt var

det också han som fann fågeln. - OBS att jag nog inte kunde skilja ungfågel och gammal hona av blåhök, åtminstone inte alltid.

6. Dybeck var vid denna tid känt för sin enorma rikedom på fasaner. (det museet.)

7. Gunnar N. var amanuens på Malmö Museum och samlade ibland fågel m m till

8. OBS gäsrens beteende högst intressant.

SLUT

Renskrift och kommentarer gjorda 1986-12-19.

1937-12-16.

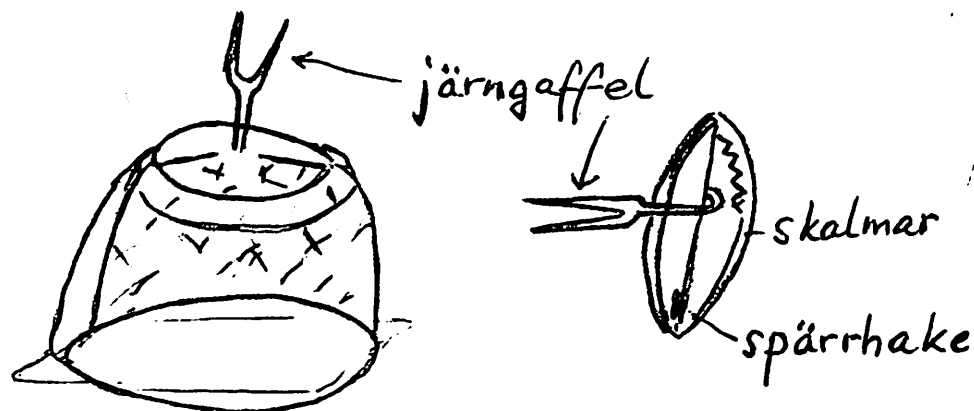
(99)

Den 16/12 var jag ute i Bökeberg. Gick kl. 8,45 Holmeja - direkt in i skogen - Fjällfotasjöns mosse vid sjöns östra del, norra stranden - runt sjön - Ebbesjö osv, även i diverse krokar ut på sjöns is, som var fast över hela sjön - utefter sjöns S sida och fortsatte i Bökebergsskogens S bryn till järnvägen till Svedala. Hit kl. 15,30. Åt här och gick sedan kl. 16,00 upp till Holmeja på järnvägen, eftersom jag inte hade pengar till biljetten Svedala - Holmeja. Dit kl. 16,55. For sedan till Lund. Trött var jag!!

Från tåget, nära, mellan Staffanstorp och Klågerup (på utresan): några sädgäss. 6 st. flög utefter tåget ganska länge och vann på tåget, som säkert gick 50 km/t. Obs! minimum!

Fågellivet i Bökebergsskogen och runt sjön var mycket rikt, mesflockar talrika. Rådjurs- och kronhjortspår på mossen ytterligt talrika. Jag såg flera rådjur, och vid ett tillfälle korsade jag mellan två grandungar ett alldeles pinfärskt kronhjortspår, som jag dock ej följde, fast hjorten säkerligen stod i dungen intill.

På mossen fann jag också en gammal rostig rovfågelsax uppmonterad över en ståltrådsbur på ett underlag av bräder. (Se skisser här!)

Jag bröt av den stora järngaffeln och tog den med hem; resten slog jag i bitar och grävde ned vid en gammal stubbe.

Just här vid mossen var det kungsörnen kom svävande.....

Artlista:

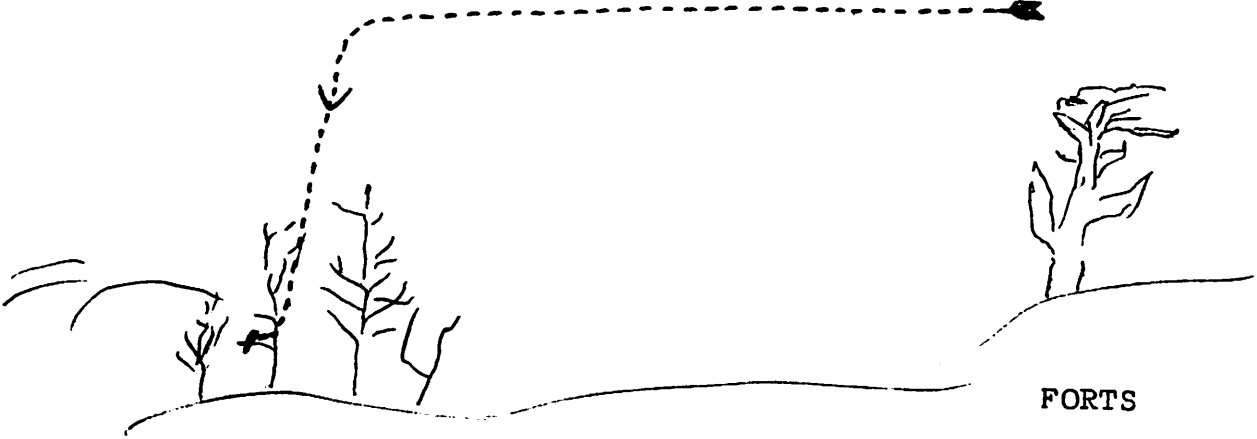
- 1 kråka: blott en enstaka över Bökeberg, över mossen med örnen. Dessutom massor nära Svedala, se råka och kaja.
- 2 råka } på fälten strax norr om Svedala sockerfabrik kolossala.
- 3 kaja } flockar av svartfågel: råka, kaja och kråka i tusenden i skymningen
- 4 skata iaktogs i Bökeberg
- 5 nötskrika var utomordentligt vanlig i skogen, jag såg under min långa vandring säkert 50 ex, kanske dubbelt
- 6 mindre korsnäbb: en flock på c:a 18-20 ex iaktogs nära och noggrant i skogen tämligen nära Holmeja. De voro mycket nätta att se. Näbben var avgjort längre än hög, fåglarna ej särskilt stora. De höllo till i några tämligen höga granar men voro my. livliga och flyttade snart över till en hög boktopp. De voro my. orädda och skyggade ej för mig så länge jag stod stilla, men när jag rörde mig flög de snabbt bort. De bytte ideligen vistelseort, och jag såg att de gav sig på grankottarna, men något noggrannare angående födan såg jag ej. Det lustigaste var emellertid deras oavslåtliga, skiftande läten. Från flocken kom en hel kör. Jag antecknade yrrr yjrr, jrrr, kjool, jyrrr, jyckijy, jytt, itt, kyyy, hoyrrrr, sitt sytt, yjrrr (med svagt hörbart y men med y som "vokalljud").

Nere ~~över~~ över mossen kom 2 ex flygande mot V. De lät höra det vanliga locklätet sitt eller sytt ytt eller hur man nu vill härma det.

FORTS

1937-12-16 forts.

- 7 grönsiska: en stor flock på >100 vid jägarbostället S Ebbesjö
8 domherre ej sällsynt
9 bofink: några få, iallles 3 ♂♂, i skogen, 2 nära Ebbesjö och 1 i södra brynet
10 bergfink en enstaka i södra brynet
11 gulsparv allmän
12 sävsparv: 2 ex höll till ute på gungflyet på mossen nere vid sjön.
De voro ganska orädda och lyfte från marken när jag kom klivande på den gungande grunden. De satte sig i Salix-buskar. Deras huvud var brunt, ganska rödbrunt, med vitt ögonstreck. De lockade sitt typiska läte, ett halvlångt dsih eller dsyh
13 nötväcka hördes flera ggr i skogen
14 talgoxe my. allmän } Mesarna voro i dag ytterst allmänna i skogen.
15 blåmes fanns } Den första flocken jag såg bestod av talgoxar, entitor och stjärtmesar samt svartmes.
16 svartmes fanns } En liten stund senare kom en ännu större mesflock med blåmesar, talgoxar, entitor samt
17 entita allmän } > 15 stjärtmesar. En stund därefter nya flockar ideligen. Vid Orans gård nere i snåren vid stranden en flock på > 30 talgoxar utan annan inblandning. Från svartmes hörde jag idag, förutom (det typiska) tñt även ett läte "sitt, sitt".
18 stjärtmes fanns i två flockar, blott få individer i den ena, men > 15 i den andra mesflocken. Ej i rena flockar. Se ovan under mesar.
19 kungsfågel: åtminstone en större flock i granskogen
20 varfågel: 1 ex kom flygande och satte sig i en björk mitt på Fjällfotamossen. Satt länge här, men var ganska skygg för mig och gav sig dädan när jag nalkades.
21 koltrast allmän i skogen
22 rödhake 1 ex i södra brynet
23 gårdsmyg flera ex
24 gröngöling 1 ex i skogen
25 större hackspett: 1 ♂ iakttogs norr om Fjällfotasjön; dessutom kom 1 ex av okänt kön flygande över vägen nära Ebbesjö
26 mindre hackspett: 1 ♀ i ett gammalt äppelträd nära Ebbesjö. Flög sedan in i skogen.
27 ormvråk flera ex under dagen
28 duvhök. När jag stod på vägen vid Fjällfotasjöns S vik, helt nära konservatorsbostaden, hördes ett skott ifrån skogen ungefär V om mig. För skottet lyfte dels en ormvråk, som flög mot norr, dels en duvhök som kom mot mig. Ungefär 150 - 200 meter S om mig var ett litet björkkärr. När höken kommit nästan rakt över detta, drog den in vingarna och föll i en synnerligen brant bana ner och satte sig på en gren inne i snärjet helt lågt. (Se skiss härnedan). Det var en stor kraftig en. Jag tänkte gå mot den, men då kom det för mig att den kanske skulle återvända in i skogen och bli skjuten där. Därför fortsatte jag

FORTS

framåt på vägen, som här till vänster har en trädrad och till höger en bård av täta träd och buskar mellan vägen och sjön. Sjön ligger helt nära, blott 10 meter; skogsbältet är knappt så brett.

Jag hade faktiskt inte hunnit taga 10 steg, förrän jag hörde ett väsande bakom mig. Jag kastar runt så fort jag hinner. Då passerar en fasantupp över vägen, genom buskarna och ut över sjön, hack i häl följd av höken. Det gick i svindlande fart och helt lågt; när höken korsade vägen var den högst en meter högt! Genom snåret gick det så det visslade, och inom någon sekund är fasantuppen ute över sjön. Här kastar den sig handlöst ned på isen bland vasstråna, och höken, som, redan under det korta ögonblick då jag bevittnat jakten, vunnit avsevärt på tuppen, var faktiskt alldeles i stjärtfjädrarna på honom när han slog ner. När fasanen tog "mark", bromsade höken men gjorde inget försök att komma åt honom utan flaxade ut över den isbelagda sjön, fullt synlig vida omkring. Jag bekikade den och fann att den var längsstreckad undertill.

Ung ♀ (alltså)!

- 29 Kungsörn. När jag kom ned i nordändan på mossen vid Fjällfotasjön, hördes plötsligt ett vittljudande rovfågelskri av en typ som jag aldrig hört förut: iii ka ka ka ka ka, mycket hårt och staccato, första tonen gäll och gnisslande. Jag stod just då i ett björkekärr och kunde inte se något, men när rovfågelskriet dött bort, gav en nötskrika hals något alldeles hemskt. Jag kom snabbt ut på den trädlösa mossen och stod där och såg mig omkring, då en kungsörn kom strykande över granspirorna i mosskanten. Helt nära var den. Jag kan inte bevisa det, men jag var övertygad om att det var den som skrikit nyss. - Örnen flög i lätt flykt ett stycke alldeles över skogstopparna. Trots bemödanden kunde jag inte se något vitt på stjärten. Däremot kunde jag tydligt se att den inte hade någon skarpt avgränsad vit vingfläck. Vingarna voro "diffust" ljusbruna delvis. Detta räcker ju för att avgöra att det ej var någon mycket ung fågel. Jfr Lehn-Schiøler, Aq. chr. subsp. nov.?

Örnen satte sig i en grantopp ett par hundra meter bort, och där satt den ganska länge men försvann så småningom in över skogen. - Sedan, när jag genomvandrade det trevliga området utefter Fjällfotasjöns sydoststrand, lyfte åter en kungsörn från en hög bokkrona och gungade iväg över skogen. Tyvärr försvann den snart över topparna. Även den satte sig i en grantopp rätt långt borta och intog en mera framåtlutad hållning än havsörnen brukar göra.

- 30 Ringduva: 1 ex över Fjällfotasjön. Sedan kom 6 ex i flock över skogen nära Orans gård.
- 31 Fasan allmän.

Kommentarer till 1937-12-16: se nästa sida!

1937-12-16 forts.

Kommentarer till denna dag:

1. Det blev en lång vandring. Eftersom jag kunde tågtiderna, brukade jag anpassa min ankomst till stationerna så att jag slapp vänta för länge. Men idag blev det inte så. Jag hade god tid på mig i Svedala och beslöt därför att äta en enkel middag på hotellet, som låg helt nära järnvägsstationen. När jag skulle betala - det föresvävar mig att summan var omkring 6 kronor - fann jag att min kassa visserligen räckte till måltiden men inte till någonting mera, inte ens till en enkel biljett Svedala - Holmeja. (OBS att jag hade biljett Lund - Holmeja och åter!).
Saken avklarades så att jag betalade snabbt och sedan satte högsta fart till fots mot Holmeja, hela tiden på järnvägen eftersom den gick rakare än landsvägen. Och tidsschemat höll; jag kom till Holmeja innan tåget hann ikapp mig.
2. Det var en egendomlig fångstanordning jag fann på mossen. Den hade inte varit i funktion på mycket länge; i realiteten var den säkerligen bortglömd. På den ~~gova~~ järngaffeln hade väl rimligen något lockbete varit fastsatt. Och skalmarna till själva slagfällan var kraftigt tandade hela vägen, även om detta bara delvis ritats ut på skissen.
3. Det hade varit önskvärt med noggrannare redogörelse för örnens dräkt och andra fältkännetecken, särskilt som jag vid denna tid helt saknade fälterfarenhet av skrikörnar och andra Aquila-arter. Dock förefaller det mig alldeles tydligt att fågeln var en kungsörn, men icke i ungdräkt. Sådana exemplar var på 30-talet och även långt senare mycket fåtaliga i Skåne på vintern; de flesta av mina kolleger, även äldre såsom Gunnar Nordqvist och Arne Bergengren, hade knappast alls sett kungsörnar i gammal dräkt i Skåne. Ordvalet i mina anteckningar här tycks dock visa att jag ~~själv~~ själv var nöjd med artbestämningen och inte förstod att en gammal fågel var så sällsynt. - När denna kommentar skrives har jag inte Lehn Schiølers praktverk tillgängligt men minns att han avbildar ett par kungsörnar med den anmärkningsvärda texten "subsp. nov.?". OBS att Schiølers redogörelse baserar sig på en lång serie kungsörnar från Sverige men få från Danmark!
4. På 30-talet for jag mycket gärna till Bökeberg. Både skogen och de båda sjöarna Yddingen och Fjällfotasjön brukade ge gott utbyte. Delvis oländig skogsmark och blöt mossmark speciellt vid Fjällfotasjön, ett relativt stort område med vildmarksprägel för att vara i södra Skåne.
5. Om ytterligare kommentarer beträffande kungsörnen eller något annat skulle bli erforderliga, kommer de att införas i Tillägget, skrivet efter det att hela år 1937 är renskrivet och paginerat.
GRck 1986-12-25.

1937-12-17.

Nästa dag, 17/12, var jag med Torsten Herner på Rönneholms mosse ett par tre timmars tid. Snöyra och mycket dåligt resultat.

Ån var nu öppen, sjön helt frusen.

Orre sågs flyga många ggr

fjällvråk 1

gröngöling 2 ex

snöskata 1

häger 2

svartmes ♂♀ olika stora

- - - - -

rävspår följdes länge.

Kommentar: dåligt utbyte, men också dålig bokföring! - Det enda som förefaller mig märkligt är vad som säges om svartmesen. Jag kan inte minnas att jag annars kunnat se skillnad på könen i fält, varken i dräkt eller i storlek; men jag har nog knappast bemödat mig därom heller. GRck 1986-12-21.

1937-12-19, söndag.

Söndagen d. 19/12 for jag ut till Krankesjön. Jag gick Revingehed - Fönesjön - Krankesjöns V sida - dess S sida; här kom Köhler; han hade cyklat från Malmö. (Vidare:) - Silvåkra kvarn - Vombs ängar - Vombsjön. Köhler cyklade ner till Heljesjön. (Jag fortsatte) utefter norra sidan av ån till Harlösa. Även vid Vombs Norregård.

Krankesjön frusen, utom obetydlig vak i SO. Vombsjön frusen med undantag av en vak tämligen långt ute, över djupt vatten. Heljesjön märkvärdigt nog öppen till hälften. Åarna öppna. Kallt, och ej klar himmel, men mycket hög luft och god sikt. Artlista:

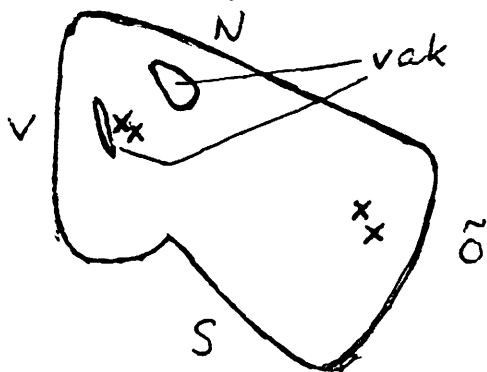
- 1 Kråka
- 2 Råka
- 3 Kaja
- 4 Skata
- 5 Nötskrika flera ex
- 6 Mindre korsnäbb: 4 ex kom över dungen vid Fönesjön
- 7 Domherre allmän
- 8 Grönfink
- 9 Bofink 4 ♂♂ 1 ♀ Vombs Nygård
- 10 Gulnäbbad hämpling: flock vid Silvåkra kvarn
- 11 Vanlig hämpling 1 ex i föregående flock iakttaget och hört! Kanske fanns flera ex.
- 12 Pilfink
- 13 Pjodd
- 14 Gulsparv (se följande art!)
- 15 Sävspärv: 1 ex i gulsparvflocken vid gården där sparvhöken tog byte. Lätet hördes först. Satt i ett träd som en gulsparv.
- 16 Talgoxe
- 17 Blåmes
- 18 Svartmes
- 19 Kungsfågel
- 20 Gårdsmyg
- 21 Koltrast
- 22 Snöskata: en flock, dock?

- 23 Blåhök 2 juv (och) 1 ♂ ad.
De 2 unga jagade över ängarna helt nära stora ladan. ♂ ad kom över Kävlingeån täml. nära Kvinnevadsbro, rakt över salskrakarna och svanorna!
- 24 Sparvhök en ♀ ad. Jag stod vid gården 700 meter S Harlösa, då jag hörde gulsparvarna ge till förskräckta varningslätten och flyga upp och sätta sig i träden vid gården och i talldungen därintill. När jag såg upp kom en sparvhök seglande över mig med en gulsparvhane i klorna. Den gjorde sig ingen brådska utan flög helt sakta 8-10 m över mig, varpå den försvann över den låga talldungen. Gulsparvflocken var mycket stor och innehöll en sävspärv, vilket jag aldrig iakttagit förut.
- 25 Pilgrimsfalk en ♂ över ängarna vid stora ladan. Flög ganska lugnt omkring på låg höjd. En ormvråk följde efter, vilket såg ganska egendomligt ut. Snart steg dock falcken upp och for i en bäge över Norregården bort till Vombs Fure.

FORTS

1937-12-19 forts.

- 26 Tornfalk minst 2 ex på Vombs
ängar
- 27 Ormvråk minst 4 ex
- 28 Fjällvråk 1 ex nära stora
ladan, troligen samma ex
som hållit till där länge.
- 29 Havsörn. Sågs ej förrän vid
Vombsjön men där så mycket
bättre. 2 juv satt på isen
vid en liten vak, tämligen
nära utanför stora ladan.
I vaken låg 5 gräsänder.
Örnarna sutto där mycket
länge. En annan örn satt
my. långt borta på isen
nära Övedskloster, och
inom kort kom en ungor
till och satte sig bredvid
den. De 4 örnarna sutto
enligt denna skiss:

De satt mycket länge stilla. Slutligen lyfte de 2 närmaste och flög mot NO, där de satte sig igen. Även den ene av de bortre lyfte så småningom och kom i en vid båge över stora ladan - Norregården - Furet. Det var en ungfågel.

- 30 Ringduva några få
- 31 Fasan
- 32 Rapphöns
- 33 Sothöns 10 + 15 ++ Krankesjön
SO och översvämningarna och
Heljesjön
- 34 Häger minst 5 ex. OBS: 5 ex
iakttogos samtidigt.
- 35 Storskrak. Vid undersökning av
Vombsjön befanns att förutom
den lilla vaken utanför stora
ladan fanns en annan långsmal
rensa öppet vatten längre
bort och närmare norra stran-
den (se skissen!). Här låg
50 storskrakar! Kvar in i
det sista!
- 36 Salskrak: 4 ♂♂ ad, snövita, låg
i översvämningarna nära Kvin-
nevadsbron tillsammans med
sångsvanar.
- 37 Knipa fanns här, inalles 10-15.
- 38 Gräsand allmän här och i Helje-
sjön.
- 39 Knölsvan: 2 kom flygande på stor
höjd över Vombsjön från Ö mot
V rakt över oss, över ängarna
osv mot V.
- 40 Sångsvan i ån 20 st. varav 10
ad (och) 10 juv.
- 41 Sädgås iakttogos. Ej så få.
> 100 när jag gick utefter
ån mot Harlösa på kvällen.
De kom i småflockar från S.
- 42 Havstrut 3
- 43 Gråtrut 3
- 44 Fiskmås 1.

Tämligen bra dag.
Sista skåneexkursionen för året.

Kommentarer till 1937-12-19:

1. Ordvalet och frågetecknet vid snöskatan visar att jag hyste något tvivel, om än lätt, beträffande bestämningen. Arten bör därför slopas, och antalet sedda arter, eller rättare antalet bestämda arter, sättas till 43.
2. Gården "700 meter S Harlösa" låg på norra sidan ån, nära bron över ån, den bro som jag kallar Kvinnevadsbron. OBS att detta var före åns reglering; bron låg då något östligare än nu (men skillnaden var ringa). Gården låg ~~öster~~ öster om brofästet.
3. Det är mycket ~~ö~~beklagligt att jag ideligen ger så korta och bristfälliga besked om de vanliga kråkfåglarna, om gråsparv och pilfink och gulsparv och koltrast samt om rapphöns och fasan. Just idag bättre besked än vanligt om gulsparven, se ovan.
4. Nu tycker jag nog att utbytet var ganska bra, särskilt om man tar hänsyn till isläget, vilket man naturligtvis måste göra.
5. Renskrift och kommentarer gjorda 1986-12-21. Hela år 1937 är därmed renskrivet utom kommentaren till dagarna 25 oktober och 16 december. GRck.

Tillägg: det är möjligt, men långtifrån säkert, att någon vak fanns även i östra Vombsjön.

SLUT

Notiser december 1937

- December 1: en bofinkhona på Sandgatan i Lund
- " 2: i Botanicum en flock sidensvans på >100 ex. Kolleger till mig anger, att denna flock vistats i Botanicum sedan c:a 15 november. - Även såg jag idag i Botanicum 2 bofinkhanar och 1 bergfinkhona
- " 5: bofinkhanar är fortfarande ingalunda sällsynta i Lund
- " 5: Erik Montén besökte Krankesjöområdet. Krankesjön helt frusen; sothöns stod i täta flockar på isen. Tornfalk sedd, och han såg mer salskrak och storskrak än jag gjorde vid mitt besök 8 dec.
- " 6: en bofinkhona vid UB-dammen
- " 9: en rödhake vid Zool. Inst.
- " 11: klockan 1000 kom en flock på minst 40 storskrakar över Lund mot V. OBS: dessutom en notis från denna dag i kronologisk ordning, sid. 97.
- " 13: även idag en bofinkhona sedd på Sandgatan i Lund
- " 23: jag reste dagtåg till Stockholm för att fira jul. Vid Sjöholmen station såg jag en fjällvråk ute över Rönneholms mosse. "F.ö. ingenting".

Denna renskrift gjord 1986-12-21. GRck

Avskrift av min dagbok för 1937-02-21:

Den 21/2 var jag med Hylmö ute vid Krankesjön kl 11,45 - 16,00.
Gick Revingehed - Fönesjön - Krankesjön - ån - Vombsjön.

Fönesjön:

19 sångsvanar
1 fjällvråk
1 ormvråk

Krankesjön:

knipa stora flockar, > 60
vigg stora flockar
sångsvan 2
storskrak 3
sothöns 40
ytterligare ormvråkar; den
var vanlig idag
hägrar
gräsänder fanns ej alls i
Krankesjön men var för
övrigt allmän
gäss några småflockar,
tillsammans kanske
100 - 125 ex

I ån:

salskrak 5, troligen flera
knölsvan 1 ad
sångsvan 25

Vombsjön helt frusen

För övrigt:

råka
kaja
skata
kråka mycket allmän
sånglärka allmän
gårdsmyg ett par stycken
kungsfågel vid Bergströms
gulspurv
grönfink

Relativt fågelfattig dag. Havsörn syntes ej trots att vi hela tiden såg efter den.

Kommentarer:

1. Anteckningarna är kortfattade, och artlistan (=21 arter) är ovanligt kort, även för en sträng vinterdag. Kanske är artlistan inte ens fullständig. Mina anteckningar från dessa tidiga år är stundom ofullständiga. Men å andra sidan står det ju i originalanteckningarna, att dagen var relativt fågelfattig. Och även mycket triviala arter, såsom kråkfåglarna, är nämnda.
2. Det är tydligt att vi reste tåg ut och steg av vid Revingehed station.
3. "Ån" är = Kävlingeån nedströms Vombsjön. Vid denna tid var ån ännu oreglerad och praktiskt taget alltid öppen, även vid sträng köld. Ofta var den också översvämmad här.
"gäss" är med absolut säkerhet = sädgäss. Andra arter fanns knappast alls i trakten vintertid. Bläsgäss kunde tänkas, men om jag hade sett eller hört dem, skulle detta antecknats nog.
"Bergströms" är = Fiskar Bergströms hus, beläget precis vid Kävlingeåns utlopp ur Vombsjön.
4. Nästan säkert gick vi från "Bergströms" upp till Vombsjöns nordvästra hörn (gården här hette Hjälmåröd) och därifrån tillbaka till Harlösa, där vi tog tåget till Lund.

Lund 1990-07-21

Quintus Rudebeck

1937-05- c 18.

Fönesjön och Kalvmossen: brunand, många hannar och ett par honor
fiskmå 4
brun kärrhök hanne och hona; bytet över-
lämnades
sothöns
törnsångare
sävsångare
vattenrall
hämpling
trädpiplärka
lövsångare
gräsand
svarttärna 6
häger
trädgårdssångare
lärkfalk 1
gröngöling.

Krankesjöns N sida:

vipor
rödbena
kärrsnäppa
prutgås 1
svan 6, varav 5 till-
sammans vid S sidan
gluttsnäppa 1
ringduvor
stork 2 ex
ladusvalor
tranor 3
årta ett par
kärrsnäppa uppskrämd
från bo med 3 ägg
fisktärnor
rördrom

Krankesjöns V sida:

tornsvalor
gulärla, både nordisk
och flava flava

Krankemossen:

tornfalk
trädgårdssångare
massor av sävsångare
en rörsångare
svarttärnor 15
spovar 4 i flykt mot
väster!
skrattnås 100-tals
brun kärrhök hona
vigg 11 stycken var-
av 8 hannar
brunand i mängd
m m m m

Silvåkrakärret:

ormvråk 1
storkparet
(brun) kärrhök par
tranor 19

Originalet till dessa uppgifter
anträffades 1991-09-24.
På originalet står, tillfogat med
rödpena:

"datum 17,18 eller 19/5 -37"

GRck

Kommentar gjord vid renskrivandet
1991-09-24:

OBS rikedomerna på arter samt upp-
gifterna om abundans i flera fall.